

Onsdagen den 15 mars

Kl. 09.00–16.36

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 februari justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2016/17:21 för torsdagen den 23 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:330

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:330 Arbetskraftsinvandring
av Johan Forssell (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 31 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 1 mars 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2016/17:331

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:331 Migrationsverkets handläggningstider
av Johan Forssell (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 31 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 1 mars 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2016/17:129 till finansutskottet

2016/17:132 till socialutskottet

2016/17:134 till trafikutskottet

2016/17:146 och 147 till miljö- och jordbruksutskottet

Motioner

2016/17:3630 och 3632 till arbetsmarknadsutskottet

2016/17:3629, 3633 och 3634 till trafikutskottet

2016/17:3631 till socialutskottet

EU-dokument

KOM(2016) 798 till konstitutionsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 9 maj.*

KOM(2016) 799 till konstitutionsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 3 maj.*

KOM(2016) 819 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 9 maj.*

KOM(2017) 2025 till utrikesutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2016/17:AU16 Arbetsmarknadsutredningen

Trafikutskottets betänkande

2016/17:TU10 Luftfartsfrågor

Utbildningsutskottets betänkande

2016/17:UbU15 Gymnasieskolan

Arbetsrätt

§ 6 Arbetsrätt

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU7

Arbetsrätt

föredrogs.

Anf. 1 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! I dag debatterar vi ett motionsbetänkande om arbetsrätten, AU7. Jag vill börja med att yrka bifall till våra moderata reservationer 3 och 16, men vi ställer oss självklart bakom även våra övriga.

Sverige är ett av de länder i Europa som har högst sysselsättningsgrad för inrikes födda. Samtidigt är skillnaden stor mellan inrikes och utrikes födda. Vi har den största klyftan av länderna i EU – en skillnad på 15 procentenheter. Den svenska arbetsmarknaden dras isär alltmer, vilket troligtvis kommer att bli värre kommande år.

Just nu är utrikes födda den största gruppen i arbetslöshet, alltså mer än 50 procent. Den allra största delen kommer från länder utanför Europa. Det är också denna grupp som ökar snabbast när det gäller arbetslöshet.

Den starka svenska arbetsmarknaden och högkonjunkturen räcker alltså inte för att det stora antalet nyanlända ska få jobb i tillräcklig takt. Detta är en av de absolut största utmaningarna eller, för den delen, det största problemet framöver. Det kan tyvärr bli en riktig smäll när lågkonjunkturen slår till, för efter högkonjunktur kommer alltid lågkonjunktur. Vi har en svag regering med få förslag till effektfulla reformer.

Det nya utanförskapet som vi nu ser växa fram, där man aldrig får sitt första jobb och över huvud taget inte kommer in på arbetsmarknaden, är mycket oroande. Höga kostnader för att anställa och hög skatt på jobb har vi länge sett som hinder, men nu ser vi även att kunskapskraven växer och att de så kallade enkla jobben, alltså jobb utan krav på hög utbildning, minskar i samma takt. Då drabbas de som står längst bort från ett jobb allra mest. Upp emot 1 miljon människor kan vara utan egen försörjning om ett par år, och det tror jag att vi alla tycker är oacceptabelt.

Det krävs alltså, och kommer att krävas, kraftfulla reformer för att få människor i arbete. Vi ser inte att regeringen kommer med några sådana förslag. Det är många utlovade åtgärder som skulle ha gett jobb, men det är häpnadsväckande att så få kommer i arbete just nu, med en arbetarregering.

Herr talman! Vi moderater har många förslag på hur vi vill stimulera arbetsmarknaden och framför allt hur vi ska kunna rusta oss för kommande utmaningar och problem. En sådan kraftfull åtgärd är bland annat att vi vill tredubbla RUT-avdraget, som var en av de bästa reformerna under alliansregeringens tid. Där fick många sitt första jobb.

Att lära sig jobbet på jobbet är en annan modell som vi tror på. Därför vill vi bland annat införa en ny anställningsform som vi kallar förstajobbetanställning. Våra alliansvänner har liknande förslag. Det är en tidsbegränsad reform som innehåller viss utbildning vid sidan av jobbet, och det är ett komplement till de gamla YA-jobben. Men dessa jobb är mer anpassade till individen och arbetsplatsen och kan också vara lämpliga för äldre arbetskraft eller människor som har annan yrkesbakgrund eller saknar kunskap om den svenska arbetsmarknaden.

Alla arbetsgivare, även mindre företag, organisationer och andra, ska kunna anställa i denna nya form, för det krävs inte kollektivavtal. Vi vill att så många som möjligt ska våga prova människor från andra kulturer och med andra erfarenheter eller människor som aldrig haft ett jobb.

Vi tror att det krävs längre tid för en provanställning än dagens sex månader. Vi vill förlänga den till 12 månader för att fler arbetstagare ska få möjlighet att visa vad de går för.

Vi menar dessutom att många fler borde få chansen att starta eget. Att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden är viktigt men också att få bort hindren för att starta och driva företag i Sverige. Det är många som vill och borde få möjligheten till en sådan omställning och bli företagare, även

om de redan har en anställning. Därför föreslår vi en förlängd rätt till tjänstledighet för att starta företag, från de sex månader som gäller i dag till tolv månader. Det är ett stort personligt åtagande att starta företag och ofta krävande i uppstartsfasen, och därför tror vi att det är angeläget med en längre provotid, för att få fler företag i Sverige.

Herr talman! Vi ser i dag en lavinartad ökning av enskilda personer som begär utdrag ur belastningsregistret. Detta register förs av Polismyndigheten och innehåller uppgifter om brott, påföljder i form av straff, kontaktförbud med mera.

Alltför många arbetsgivare har börjat kräva ett skriftligt utdrag ur straffregistret för att anställa människor. Vi menar att alla människor har rätt att få en andra chans efter ett misstag och att inte stängas ute från jobb. Alliansregeringen utredde detta, och vi menade att det är viktigt att lagstiftare säkerställer att arbetsgivare inte slentrianmässigt begär intyg och därmed gör det svårare att få ett jobb och bli delaktig i samhället. Vi hoppas att regeringen återkommer med ett förslag om detta.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera det som sas här i kammaren före valet 2014. Det var ganska många krav man hade inom arbetsrätten på arbetsgivare när det gäller utökad arbetsrätt på olika områden. Det var bland annat rätten till heltid. ”Vi går till val på att lova rätt till heltid”, sa Löfven 2014.

På sin hemsida skriver Socialdemokraterna: ”Rätten till heltid är central för hela arbetsmarknaden. Vi vill att arbetsmarknadens parter ... ska komma överens om liknande bestämmelser. Vi är också beredda att överväga lagstiftning om rätt till heltid på hela arbetsmarknaden om en sådan utveckling inte kommer till stånd under nästa mandatperiod.”

Jag undrar: Hur har det gått med detta? Blir det något lagförslag? Har alla rätt till heltid? Jag har inte hört några såna tongångar från regeringen. Över huvud taget kan vi konstatera att det är rätt lugnt när det gäller förändringar inom arbetsrätten. Några propositioner ser vi inte här i kammaren, utan regeringen verkar vara nöjd med nuvarande ordning. Jag tycker att detta är värt att notera, en dag som denna.

(Applåder)

Anf. 2 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! I dag behandlar vi AU7 *Arbetsrätt*, med motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Vi sverigedemokrater står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer och våra två särskilda yttranden, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 4 och 10.

Om vi börjar med de särskilda yttrandena så rör ett den bristande situationen inom byggsektorn, där huvudentreprenörsansvar i dag är inskrivet i byggavtal men inte gäller samtliga på byggarbetsplatserna. Vi tycker att det är en självklarhet att samtliga arbetstagare, inklusive de som är utstationerade på den svenska arbetsmarknaden, ska ha samma skydd i det avseendet.

Här pågår dock, som det också står i betänkandet, ett utredningsarbete på Arbetsmarknadsdepartementet. Vi avstår därför från att yrka bifall till motionen men ser fram emot ett lagförslag från regeringen i närtid.

Här är situationen den att EU-kommissionen har lagt fram ett reformförslag rörande utstationeringsdirektivet som tillåter att huvudentreprenörsansvar inkluderar utstationerade. Det är välkommet.

Det andra särskilda yttrandet gäller rätten till heltid, där en enskild motionär har lyft fram ett lagstiftningsförslag. Där har partiet Sverigedemokraterna i sin budget i stället lagt in de ekonomiska medel som behövs för att den som vill gå upp från deltid till heltid i offentlig sektor ska kunna göra det. Detta är också vårt förslag, och vi har därför ett särskilt yttrande i det fallet.

Herr talman! Vi har ett förslag om reformering av reglerna för undantag i turordningsreglerna. Detta tar vi upp i reservation 10. I Sverigedemokraterna försöker vi ha en pragmatisk hållning i denna fråga. Vi anser inte att man helt bör avskaffa den trygghet som turordningsreglerna innebär för arbetstagarna. Men vi vill samtidigt underlätta för företagen och stimulera tillväxt och sysselsättning genom att öka antalet undantag från turordningsreglerna från två till fem.

Vi tror också att utökade undantag i turordningsreglerna skulle minska användningen av så kallad hyvling, som innebär att företag ibland, just för att behålla nyckelpersonal, väljer att delvis skära ned på arbetstiden för en stor grupp anställda.

Nu hörs också ropen om lagstiftning när det gäller just hyvling. Det är något som vi tror vore olyckligt, då det ibland kan finnas särskilda och berättigade skäl till detta. Däremot ser vi naturligtvis att detta helst sker genom förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter, ungefär på det sätt som skedde under finanskrisen 2008–2009 då det förekom på ett antal arbetsplatser.

Herr talman! I vår reservation 17 om utökad rätt till ledighet har vi bakat in flera olika förslag om rätten att tillfälligt ta ledigt från jobbet.

I dag finns det så kallade starta-eget-bidraget, som riktar sig i huvudsak till arbetslösa. Det är en åtgärd som uppvisar tämligen goda resultat. Vi menar dock att de som har störst förutsättningar att starta och driva framtidens innovativa och högteknologiska företag ibland, men förmodligen inte alltid, återfinns i kategorin arbetsökande. I många fall arbetar i stället redan dessa personer. Har man ett fast arbete och bär på en företagsidé kan dock steget vara ganska stort för att våga säga upp sig och starta ett företag. Vi vill att regeringen ser över regelverket och tar fram ett förslag, så att även redan anställda kan få något som motsvarar starta-eget-bidraget för att prova på att starta företag.

Vi vill också att regeringen ser över reglerna för rätten till tjänstledighet för att bedriva näringsverksamhet och utöka den från dagens sex månader till nio månader av ungefär samma anledning.

Herr talman! I dag har föräldrar rätt att jobba deltid – ned till 75 procent – tills barnet är åtta år. För att öka familjernas valfrihet och flexibilitet och för att få bukt med de ökade sjukskrivningstalen i den gruppen föreslår vi att regeringen återkommer med ett förslag om att göra en ändring så att föräldrar har rätt att gå ned till deltid på 50 procent i stället för 75 procent tills barnet är åtta år.

Många familjer är bekanta med den problematik som uppstår när förskolan sommarstänger under ett antal veckor. Dessa veckor ska då täckas av föräldrarnas semesterveckor. Olika förskolor håller stängt olika många veckor. På vissa orter håller man stängt ett par veckor, medan det på andra

orter handlar om upp till sex veckor. Jourförskolor och tillfälliga lösningar finns ofta. Men detta passar inte alla, framför allt inte alla barn.

Därför vill Sverigedemokraterna inrätta vad vi kallar för förskoledagar, det vill säga en lagstadgad rätt till tjänstledighet fem dagar per år när förskolan är sommarstängd. Det ska naturligtvis vara frivilligt att utnyttja dessa förskoledagar. Detta riktar sig till föräldrar med barn i förskolan.

Herr talman! Så kallad utstationering på svensk arbetsmarknad, i enlighet med utstationeringslagen och utstationeringsdirektivet, fungerar i dag inte tillfredsställande.

Det pågår i dag ett reformarbete både inom Regeringskansliet och riksdagen, och vi påbörjar i morgon beredningen av ett betänkande här i riksdagen. Vi sverigedemokrater har uttalat vårt stöd för regeringens proposition om förändringar av utstationeringsregler.

Även inom EU har kommissionen föreslagit förändringar i utstationeringsdirektivet. Det är förändringar som vi sverigedemokrater i huvudsak ställer oss bakom. Vi vill dock gå längre. Vi vill ha månadsrapportering, anmälningsskyldighet samt begränsa maxtiden till tre månader för utstationerad personal. Men det är en annan fråga.

Herr talman! Det talas i dag mycket om så kallade enklare jobb och sänkta löner för dessa så kallade enklare jobb. Många har haft svårt – inte minst arbetsmarknadsministern, som tyvärr inte är här i dag – att definiera vad ett enkelt jobb är. Ibland hör man härresande beskrivningar om vad dessa enklare jobb ska bestå av. Bland annat lyfts olika städjobb fram i debatten. Ett modernt städjobb i Sverige i dag kan bestå av till exempel att köra, serva och underhålla relativt avancerade städmaskiner av olika typer. Ett modernt städjobb kan innebära att man utför städuppdrag på sjukvårdsinrättningar med mycket höga krav på kunskaper om hygien och sanitet. Det är inga enkla jobb. Det är både svåra och viktiga jobb.

I debatten sägs ofta att det finns få enkla jobb i Sverige – jobb som kan utföras av arbetssökande med låg eller mycket låg utbildning. Sanningen är att den typen av jobb till stor del är bortrationaliserade i Sverige. De finns inte längre. Det är mer än naivt att tro att arbetsgivare i någon större omfattning ska frånga om den automatisering, den rationalisering och de åtgärder som de har vidtagit för att just ersätta de så kallade enkla jobben. Jag är ledsen, men jag tror helt enkelt inte på idén.

Hur stora måste dessa skattesubventioner vara? Hur låga måste dessa trösklar vara, det vill säga hur låga måste dessa löner vara – eftersom det är vad trösklar innebär – för att ni ska lyckas vrida klockan tillbaka?

Vi kan studera till exempel instegsjobben, där antalet intresserade företag är relativt begränsat trots upp till 80 procents subventionsgrad. Inte ens med för företagen så pass låga kostnader har intresset alltså varit överväldigande. Och då har det i många fall inte ens gällt så kallade enklare jobb.

Hur ska ett så kallat enkelt jobb som i dag är bortrationaliserat kunna lönesättas och beskattas, så att arbetstagaren inte bara klarar sin egen och sin familjs försörjning utan också bidrar till sin egen och sin familjs sociala välfärd, skola, omsorg och pension? Hur ska man kunna få en pension genom den typen av lön? Frågeställningarna är alltså många.

Vad som i stället behövs är ökade utbildningsinsatser kombinerade med en ny anställningsform – en riktig lärlingsanställning. Det handlar om ett modernt lärlingssystem som baseras på teoretiska kärnämnen, såsom matematik, svenska och engelska, vilka man studerar i skolan exempelvis två tre dagar i veckan, och sedan praktiserar man ett yrke på en faktisk arbetsplats resten av veckan. Det är alltså en anställningsform där man kombinerar studier på gymnasium eller komvux under två tre dagar i veckan med att som lärling få lära sig ett yrke under den resterande veckoarbetstiden. Det är en anställningsform som ska vara öppen för såväl gymnasiestudenter som för de drygt 600 000 vuxna som i dag saknar gymnasieutbildning. Den ska vara öppen för såväl utrikes som inrikes födda. Det är en lärlingsanställning där man i upp till tre år i ett anställningsförhållande som liknar en provanställning får lära sig ett riktigt yrke som efterfrågas på arbetsmarknaden.

För att detta ska kunna lyckas måste också incitamenten för både företaget och lärlingen stärkas. Arbetsgivaren ska vara helt befriad från att betala arbetsgivaravgifter, och arbetsgivaren får en skälig ersättning för utbildningsmomentet. Lärlingsanställningen jämföras med en provanställning och en minimilön per månad lagfästs och är tillika fredad, det vill säga att om den anställde har andra inkomster eller försörjningsstöd dras dessa inte in, just för att ge detta incitament.

En person som saknar gymnasieexamen och uppbär försörjningsstöd har således mycket starka incitament att färdigställa sin examen under tiden för lärlingsutbildning hos ett företag.

På detta sätt rustar vi de mycket svaga på den svenska arbetsmarknaden för framtidens arbetsmarknad, med framtida möjlighet till egen försörjning och till att bidra till sin egen sociala välfärd, skola, vård och omsorg för sig själv och sin familj. Genom att människor lär sig ett yrke och är behövda inom ett yrke som verkligen efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden kommer de bort från bidragsberoende och utanförskap.

Herr talman! I övrigt anser jag, trots det som jag tidigare har anfört, att det är bra att LO nu öppnar upp för samtal om lägstalönerna i Sverige. Lönesättningen på den svenska arbetsmarknaden ska i huvudsak skötas av parterna genom förhandlingar.

Anf. 3 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Centerpartiets reservation 5.

Den svenska arbetsmarknaden präglas i dag till stor del av tudelning, särskilt mellan dem som har en fast och trygg anställning och dem som står utanför och vilkas enda möjlighet ofta är tidsbegränsade eller otrygga anställningar. Det strikta anställningsskyddet leder till högre arbetslöshet bland grupper med svårigheter att etablera sig, samtidigt som det leder till inlåsningseffekter för de människor som har ett arbete. Många människor är, på grund av det strikta anställningsskydd som vi har i Sverige och på grund av att det också leder till en upplevd trygghet, kvar på arbeten som de inte trivs med.

Den sammanpressade lönestrukturen i Sverige är också ett stort problem som leder till högre trösklar för att ta sig in på arbetsmarknaden för dem som står allra längst ifrån. Det är en stor utmaning i Sverige. Dessa problem är inte nya – de har funnits under en lång tid – men de har blivit

ännu mer aktualiserade i samband med den flyktingsituation vi har haft i Sverige och att vi nu ska få in ännu fler människor på arbetsmarknaden. Det krävs reformer för att lösa de utmaningar vi står inför, och för Centerpartiets del ser vi ett antal delar i detta som vi vill reformera.

För det första måste tryggheten öka. I dag är vissa anställningar helt utan trygghet, medan andra människor är inlåsta i jobb de inte trivs med. Det är resultatet av en stelbent arbetsmarknad som omfördelar otryggheten till dem som är allra svagast på arbetsmarknaden. Situationen är orättvis, och det krävs en större och mer rättvist fördelad trygghet. Man måste få möjlighet att skapa sin egen trygghet, och då handlar det framför allt om möjligheten att vidareutbilda sig under tiden. På den framtida arbetsmarknaden är nämligen det allra viktigaste att man har en trygghet genom sin kompetens och att man är attraktiv på arbetsmarknaden.

För det andra måste regelverken på arbetsmarknaden anpassas till det faktum att det är de små och växande företagen som är jobbskaparna i Sverige. Det är de som anställer och de som skapar fyra av fem nya jobb. De stora företagen är fortsatt viktiga och kommer att vara det under lång tid, men de små företagen spelar en allt viktigare roll. Då måste man också presentera reformer för att möta dem. Det är oerhört viktigt att arbetsmarknadsreformer och arbetsrätt, som vi i dag debatterar, tar hänsyn till de små och växande företagen.

Nuvarande regler bygger i stort sett på en tid då det var de stora företagen som anställde och där de stora företagen präglade den svenska arbetsmarknaden. Men så ser det inte längre ut i Sverige, och därför måste vi förnya den svenska arbetsrätten och den svenska modellen för att möta de utmaningar vi står inför. I annat fall riskerar vi att tappa i den internationella konkurrenskraften, vilket i längden blir ett stort problem och tillväxthinder för Sverige. Vi måste göra det billigare och enklare för de mindre företagen att anställa.

För det tredje måste trösklarna till det första jobbet sänkas. Det är ett faktum att tre av fyra av de arbetslösa tillhör den mest utsatta gruppen och har den svåraste ställningen på dagens arbetsmarknad. Nuvarande system med höga trösklar vad gäller både arbetsrätt och ingångslöner skapar utmaningar och ännu större svårigheter för dessa personer att komma in. Självklart krävs det utbildningsinsatser, men det krävs också bättre möjligheter att få ett första jobb. Får man sitt första jobb har man nämligen möjlighet att få sitt andra jobb och få referenser och det kontaktnät som krävs på arbetsmarknaden.

Det är oerhört viktigt för de offentliga finanserna att fler människor arbetar och betalar skatt, och det är viktigt för sammanhållningen i samhället. Men det är framför allt viktigt för den enskilda individen att få en egen försörjning och kunna vara med och bidra. Centerpartiet presenterar förslag på bland annat ingångsjobb, där vi vill att parterna ska ta ett ansvar. Glädjande nog kan LO:s senaste besked kanske ge förhoppning om att parterna kan ta det ansvar som krävs och faktiskt se till de grupper som står utanför arbetsmarknaden och riskerar att göra det under lång tid framöver om man inte ser över möjligheten att sänka trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden.

Vi i Centerpartiet har också sagt att vi är beredda att sänka arbetsgivaravgifterna för företagen när det gäller den här gruppen, men vi är även beredda att sänka inkomstskatterna så att det lönar sig mer att arbeta för dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. Det är oerhört viktigt för att göra arbetsmarknaden tillgänglig för alla och ge människor möjlighet att få ett första jobb.

Herr talman! Centerpartiet har under en lång tid föreslagit en rad förändringar och förbättringar av den svenska modellen. Det gäller exempelvis turordningsreglerna, som vi behandlar i dag. Det handlar om proportionalitetsprincipen och rätten till återanställning. Vi kommer att fortsätta att presentera förslag för att få en förnyelse av den svenska modellen, men det behöver tas ett större grepp kring arbetsmarknaden och de arbetsrättsliga frågorna.

Vi har därför också sagt att vi vill införa en arbetsmarknadskommision som är självständig och opartisk, med experter på området, för att utveckla modellen för morgondagens arbetsmarknad. Syftet är att föreslå snabba och rimliga regler som tar hänsyn till företagets behov av flexibilitet och kompetensförsörjning, de anställdas behov av trygghet och möjlighet till omställning samt de arbetslösas behov av att kunna få ett jobb över huvud taget.

Vi ser nämligen den stora utmaningen med tudelningen på arbetsmarknaden i dag – att de som har ett jobb och en trygg anställning och de som inte har det står allt längre ifrån varandra. Därför måste vi göra förändringar i regelverk, skatter med mera för att bryta tudelningen, så att alla får en chans att få sitt första jobb. Får man sitt första jobb får man nämligen in en fot, och man får det kontaktnät som krävs på arbetsmarknaden. Det krävs därför att vi presenterar reformer.

(Applåder)

Anf. 4 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Varje dag är det flera hundra tusen människor i Sverige som går till arbetet med en känsla av oro och osäkerhet. En mindre grupp gör det för att det finns problem på arbetsplatsen – kanske trakasserier eller otillräcklig arbetsledning som har vuxit till ett arbetsmiljöproblem. En del känner oro för att tiden inte räcker till och kraven samtidigt skruvas upp, eller för att resurserna inte håller takten medan behoven växer – samtidigt som man har en mänsklig ansvarsrelation som skapar en inre press.

Så är det inte minst för många av dem som varje dag ser till att skapa välfärdstjänster i vårt samhälle, som lärare, undersköterskor, sjuksköterskor, socialsekreterare och förskolepedagoger. Detta är allvarliga samhällsproblem som behöver adresseras på flera sätt, inte minst genom att skatt tas ut efter bärkraft, genom att offentliga inkomster och utgifter anpassas till behoven inom den gemensamma välfärden och genom att skattemedel går till just den verksamhet de är avsedda för i stället för att läcka iväg till privata vinster.

Utvecklingen mot en ökad otrygghet inom delar av arbetsmarknaden gäller dock inte bara välfärdssektorn; många av de allra största problemen finns inom den privata tjänstesektorn – på hotell och restauranger, i butiker och inom lagerhantering, för att nämna några. Det handlar alltså om stora grupper i Sverige, och de finns över hela landet. Det är dock fler kvinnor än män och fler inom LO-yrken än inom andra yrken. Det är människor

som därmed får svårt att veta om de kan betala hyran nästa månad och som får svårt att ta lån på banken eller planera någon form av semester.

Vi har fått bekanta oss med begreppet ”sms-jobb” på den svenska arbetsmarknaden. Det är ett slags uppdaterad motsvarighet till daglöneri. Människor sover oroligt, med mobilen under kudden, för att de inte vill missa det meddelande från arbetsgivaren som avgör om de ska få jobba den dagen eller inte. Det är en flexibilitet för arbetsgivaren som fråntar arbetstagaren möjligheten att vara just flexibel – eller spontan, eller välplanerad – i sin vardag.

Nyligen påminnes vi återigen om detta, när LO kom med sin rapport *Anställningsformer och arbetstider 2017*. Sett över en längre tid har antalet otrygga anställningar ökat, men framför allt är det *sammansättningen* av de otrygga jobben som har förändrats. Det som utgör den tydligaste ökningen är den kategori som kallas ”vid behov/per timme”, alltså de som är särskilt utsatta för osäkerhet när det gäller arbetstider och därmed inkomst och försörjning. Den kurvan gör ett tydligt hopp uppåt i samband med att den tidigare högerregeringen införde anställningsformen allmän visstid. Det är förstås helt följdriktigt, för allmän visstid medger just att all möjlig sorts påhittighet kan uppvisas från arbetsgivarens sida – på arbetstagarens bekostnad.

Låt mig vara tydlig här: Självklart kan det behövas och kommer det att behövas flexibla anställningsförhållanden på den svenska arbetsmarknaden, det vill säga avsteg från huvudregeln om tillsvidareanställning. Det kan handla om provanställningar, vikariat eller andra typer av tidsbegränsade anställningar som parterna kan reglera i kollektivavtal. Men problemet med allmän visstid som anställningsform är att den fråntar arbetsgivaren ansvaret att motivera – säga – varför man inte anställer tills vidare. Vad detta gör är att öppna upp för precis det lagen om anställningsskydd är tänkt att förhindra, nämligen godtycke.

Tidigare kunde man kanske från högerns och arbetsgivarnas sida hävda att det där ändå inte spelade så stor roll, men år för år har vi ju sett facit växa fram: Detta är en lagreglering som används för att organisera fram de mest otrygga jobben. Viktigt att påpeka igen är att detta är något som främst drabbar kvinnor. Det är ett mönster som finns bland både arbetare och tjänstemän, men det är generellt sett vanligare bland arbetare att ha tidsbegränsade anställningar.

Här har vi ett konkret samhällsproblem som lagstiftarna – denna församling – borde ta tag i. Allmän visstid bör tas bort från LAS och ersättas av objektiva kriterier för när det är tillåtet med visstidsanställning. Tyvärr är Vänsterpartiet ensamt om att stå för det förslaget i dagens betänkande, vilket jag tycker är synd.

Herr talman! Det finns också flera andra konkreta arbetsrättsliga problem som vi behöver förstå och möta om vi värdesätter ett modernt och välfungerande arbetsliv. Vi tar upp flera av dem i Vänsterpartiets partimotion *En starkare arbetsrätt för ökad trygghet i anställningen* samt i ett antal andra V-motioner. Jag ska ta upp några få här i dag.

En sådan fråga handlar om det som har kommit att kallas hyvling. Det handlar om att arbetsgivare med hänvisning till arbetsbrist kan välja att sänka sysselsättningsgraden för arbetstagare i stället för att starta en uppsägningsprocess.

Detta är något som flera fackförbund, däribland Hotell- och restaurangfacket, Fastighets och Handels, på senare tid har uppmärksammat som ett växande problem på sina avtalsområden. Det är ett stort problem när anställda i värsta fall tappar möjligheten att försörja sig, samtidigt som de inte heller får det skydd som LAS ger vid uppsägning.

Detta blir, återigen, ett steg mot godtycke på arbetstagarens bekostnad. Frågan har aktualiserats ytterligare sedan Arbetsdomstolen i en dom den 30 november 2016 gav en arbetsgivare rätt mot Handelsanställdas förbund. Arbetsdomstolen slog fast, kan man säga, att anställda som fått se sina heltidstjänster omvandlas till deltid inte kunde anses skyddade av LAS.

Detta är ett hål i LAS, och det måste täppas till. Det ansåg LO-kongressen 2016, och det anser Vänsterpartiet. Tyvärr är vi i dag ensamma också om att ställa oss bakom ett sådant krav. Jag tror att detta är ett skäl för många, inte minst för fackligt aktiva, att ställa sig frågan varför ett förslag om detta som ligger på bordet inte får stöd från – inte minst – Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Herr talman! Jag vill också ta upp frågan om bemanningsanställdas situation. Uthyrning av arbetstagare är i grunden något problematiskt, eftersom det gör arbetsförhållandet otydligt. Nu finns det ett EU-direktiv som gör det omöjligt för oss att själva helt bestämma hur vi vill ha det i Sverige med den frågan. Vi skulle vilja se att detta direktiv ändras för att vi ska återfå handlingsfriheten när det gäller reglerna på svensk arbetsmarknad.

Det finns ändå en massa saker som vi kan göra. Det borde till exempel vara självklart att inhyrning endast används vid särskild problematik som behöver lösas tillfälligt. I dag finns det arbetsgivare som gör inhyrning till en del av sin strategi för att tillgodose permanenta arbetskraftsbehov.

Detta borde vi i alla fall kunna enas om och reglera, helt i linje med hur det var tänkt i början av 90-talet, eller i alla fall i linje med hur man beskrev syftet med lagen. Men också här är Vänsterpartiet ensamt – naturligtvis inte i arbetslivet och i samhällsdebatten, men partiet är ensamt i denna kammare, vilket är beklagligt.

Herr talman! Högerpartiernas ingång i arbetsrättsdebatter är nästan alltid – vilket vi också har hört i dag – att man ställer rimliga arbetsvillkor och trygga anställningsförhållanden i motsättning till lägre arbetslöshet och högre sysselsättning.

I det avseendet är högerns faktaresistens inte något nytt eller importerat fenomen, utan det har väldigt gamla anor. Det är nämligen uppenbart och väl belagt att det inte är de länder i världen där människor är som mest otrygga på arbetet och som mest utlämnade till arbetsgivarens godtycke som uppvisar högst sysselsättning och lägst arbetslöshet.

Vi kan se historiskt i Sverige att utvecklingen mot full sysselsättning gick hand i hand med en starkare arbetsrättslig lagstiftning och en större roll för kollektivavtalen och för den fackliga aktiviteten runt dem. Vi ser för övrigt även i dag att utvecklingen i ekonomin i allmänhet, och på arbetsmarknaden i synnerhet, helt traditionsenligt är bättre i Sverige när vi inte behöver bära runt på en högerregering.

Den senaste högerregeringen gjorde både direkta och indirekta ingrepp i den svenska arbetsrätten för att gynna arbetsgivarsidan. Detta var ingenting som gav fler jobb – däremot gav det större klyftor mellan människor på arbetsmarknaden, i linje med det som jag talade om tidigare.

Det som många gånger är slående är det aktiva och intensiva ointresse som högern och direktörsorganisationerna visar för hundratusentals människors vardag – det förakt som visas gentemot kunskapen om faktiska förhållanden på arbetsmarknaden och gentemot kunskapen om vad otrygghet och godtycke innebär i form av fysisk och psykisk belastning.

Det här är kostnader – kostnader som kommer senare. Det är kostnader som kanske inte behöver dyka upp i någon arbetsgivares resultaträkning men som syns i mängder av orange kuvert och som sätter sig i kroppen på en massa människor.

Vet ni vad det är? Det är det som kallas klassamhället. Detta är ett av sätten som det reproduceras och återskapas på.

Herr talman! Debatten om arbetsrätt handlar också av det skälet om mycket mer än utformningen av lagen om anställningsskydd eller medbestämmandelagen. De flesta människor tillbringar en betydande del av sitt vakna vuxna liv på arbetet. Man säljer sin arbetskraft och får lön i form av pengar. Därigenom definierar man också mycket av sin sociala position, sina möjligheter och friheter, sitt välstånd och sin välfärd.

Det spelar därför naturligtvis en avgörande roll för varje samhälle vilka förhållanden som råder i och runt arbetet, vilka uttalade och outtalade förväntningar som finns på den som befinner sig i ett arbete, vilka maktrelationer som etableras och vilka möjligheter man har att förändra dessa.

I ett samhälle som önskar och som präglas av individens självständighet och av respektfulla relationer människor emellan är det inte acceptabelt att den som arbetar behandlas godtyckligt. Det är klart att man bäddar för långtgående sociala och politiska problem om arbetslivet präglas av att en nyckfull och självupptagen boss har rätt att ropa: You're fired!

Å andra sidan kan väl avvägda ramar för dynamiken på arbetsmarknaden göra att människors förmågor tas till vara bättre. Trygga människor vågar mer i ord och handling. Den som inte behöver oroa sig hela tiden kan konstruktivt visa på brister och faror, fördjupa sina kunskaper och färdigheter, samarbeta bättre med andra och – inte minst – lättare komma hem från jobbet som en hel människa och samhällsmedborgare.

Herr talman! De frågor som jag har tagit upp i denna debatt – och många fler som vi tar upp i Vänsterpartiets motioner – är sådant som de fackliga organisationerna ständigt och dagligen brottas med och tar ansvar för i avtalsrörelser och på arbetsplatser. Det är bra, och det är en styrka med den flexibla svenska modellen.

Men många kämpar också i uppförsbacke, eftersom lagstiftningen inte har hängt med. Jag menar att dessa problem behöver adresseras och åtgärdas. Möjligheten finns – inte minst för de rödgröna regeringspartierna – att ställa sig bakom förslag som tar tag i problemen med allmän visstidsanställning, med missbruk av bemanningsanställningar och med så kallad hyvling.

Jag ställer mig i dag bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer. För tids vinnande yrkar jag dock bifall endast till reservationerna 8 och 19.

Anf. 5 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Ja, det må jag säga – det var en rejäl salva mot regeringen! Jag undrar hur det egentligen går för Vänsterpartiet i samarbetet med regeringen. Det var ju väldigt många krav som kom fram här som inte har

blivit tillgodosedda. Det måste vara otroligt negativt och svårt för Vänsterpartiet.

I mitt anförande nämnde jag rätten till heltid. Varför är intresset noll hos regeringen om ni ligger på så hårt? Hur jobbar ni egentligen, om det nu är så att både facket och Vänsterpartiet är helt överens om att det borde finnas en lagstiftning?

Jag skulle säga att det är mycket retorik men lite verkstad när det gäller Vänsterpartiet. Så låter det i alla fall när man lyssnar.

Vilka kraftfulla krav har ni verkligen ställt? Hur hotar ni? Vad säger regeringen till er? Säger regeringen att man inte är intresserad? Säger man att ni ska komma tillbaka om några år? Hur låter det?

Problemet med de osäkra anställningarna, som Ali Esbati tog upp i sitt anförande, är värst i den offentliga sektorn. Vad jag vet är Vänsterpartiet med och både styr och stöttar styret i kommuner och landsting där det finns massor av kvinnor med osäkra anställningar. Jag tror inte att det heter sms-jobb; jag tror inte att de ligger med telefonen under kudden. Men väldigt många kallas in och behandlas ibland ganska illa, kan vi tycka – det kan jag hålla med om.

Men varför blir det då ingen förbättring? Vi har ju en rödgrön regering! Vad är det som sker? Vad gör Vänsterpartiet?

Det finns även mycket som ska bort, enligt Vänsterpartiet. Vad har ni gjort för att se till att blir en förändring? Vi ser inte ett enda förslag i denna kammare. Vi ser inte en enda proposition på arbetsrättsområdet – det händer ingenting.

Anf. 6 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Det där var många lite lustiga frågor. Katarina Brännström frågar varför Vänsterpartiet inte har lagt fram några propositioner. Detta beror på att det är regeringen som lägger fram propositioner. Vi har lagt fram motioner – det är dessa som behandlas i dag, och de förslagen är jättemånga. Det var svar på den frågan.

Katarina Brännström noterade också en salva mot regeringspartierna. Det stämmer att vi har kritik på det området, men jag vet inte hur selektivt Katarina Brännström lyssnade på mitt anförande. Det mesta riktades ju mot högern, vilket är som sig bör, eftersom det är därifrån de värsta förslagen kommer. Men visst skulle jag önska att regeringen kunde göra mer i dessa frågor.

Sedan frågar Katarina Brännström hur det går för Vänsterpartiet. Jag tycker att det går ganska bra, i alla fall om man jämför med Moderaterna. Men det är ju inte huvuddiskussionen i dag, utan diskussionen handlar om vad vi ska göra i de här arbetsrättsliga frågorna. Och jag trodde att Katarina Brännström kände till att arbetsrättslig lagstiftning inte läggs fram i budgetpropositionen, utan det är en fråga som behandlas genom det som vi gör i dag. Katarina Brännström frågar vad det är vi gör. Det är precis det här vi gör: Vi motionerar och driver opinion, och massvis av människor runt om i Sverige arbetar på samma sätt, det vill säga för att försöka trycka fram positionen för att få en förändring också i lagstiftningen.

Precis som jag sa är detta något som fackliga organisationer tar stort ansvar för. Men det krävs att det görs mer också från riksdagens sida. Jag

tror dock inte att de som tycker att regeringen borde göra mer tror att Katarina Brännströms partikamrater skulle göra mer i de här frågorna, eftersom Katarina Brännström är emot dessa förslag.

Anf. 7 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag lyssnade väldigt väl på vad Ali sa. Jag har dessutom läst Alis artikel i LO-tidningen Arbetet i dag. Det var ungefär samma saker som upprepades här, och jag lyssnade verkligen.

Det är inga lustiga frågor jag ställer. De är egentligen ganska olustiga, och jag ser nu hur obekvämt Ali blir när jag ställer dem.

Han står här och kallar Svenskt Näringsliv för en direktörsorganisation och säger att de har ett förakt. I så fall är väl regeringen föraktfull som inte ställer upp på Vänsterpartiets krav.

Det är ju en rödgrön regering som ni stöder. Ni har all makt att sätta bakom era ord och ändra enligt er riktning. Men det kanske beror på att regeringen också inser att det inte går att kräva en lag om rätten till heltid. Vilken liten butik eller arbetsgivare skulle kunna ha anställda alla dagar om man har en topp på kanske fredag-lördag i sin verksamhet? Det är omöjligt att kräva, och det är likadant inom många andra områden.

Det kanske är så att Vänsterpartiets krav inte är riktigt verklighetsförankrade. Då kanske man måste jobba på ett annat sätt och inte göra det svårare. Det var en massa krav som skulle bort. Turordningsreglernas två undantag ska bort, och man ska inte tillåta inhyrd personal. Arbetsgivare skulle tveka ännu mer att anställa människor med Vänsterpartiets politik.

Jag är glad att Vänsterpartiet inte har större inflytande på regeringen, för då hade det blivit ännu värre för många, framför allt för de kvinnor som har jobb med osäkra anställningar.

Anf. 8 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag är glad att inte Moderaterna har större inflytande på regeringen och skulle önska att det var ännu mindre i en rad frågor, om flyktingpolitiken och så vidare. Men både jag och Katarina Brännström tillhör oppositionspartier och bedriver vår politik utifrån det.

Det Vänsterpartiet gör tillsammans med regeringen är att lägga fram budgetar som förändrar livet till det bättre för många människor. Det är bra. När till exempel kommuner får större ekonomiskt utrymme kan de anställa fler människor, och det förändrar arbetsvillkoren för många av de människor som jobbar inom välfärden. Det är bara några exempel.

Självklart tycker jag dock att regeringen skulle kunna göra mer i de här frågorna. Det tycker inte Katarina Brännström. Hon tycker inte att regeringen ska göra mer och kan då vara glad över det som är. Men jag kan konstatera att med Katarina Brännströms parti i regering skulle det vara helt stängt för de här förändringarna. Nu är det inte så, för vi, tillsammans med många andra som arbetar i de fackliga organisationerna med flera, jobbar för att få till lagstiftningar på de här områdena som kommer ikapp och gör att de fackliga organisationerna får större möjligheter att teckna goda, ansvarsfulla och flexibla avtal med arbetsgivarna på precis det sätt som den svenska modellen är tänkt att fungera.

Det ni gjorde under er regeringstid var, som jag var inne på, att införa till exempel allmän visstid med de villkor som gäller i dag och som gör att det skapas ett stort godtycke på arbetsmarknaden. Arbetsgivarna behöver

inte förklara varför de vill ha en annan anställningsform än tillsvidareanställning. Det är ett problem som jag tror och hoppas att vi kommer att lösa inom kort.

Prot. 2016/17:80
15 mars

Arbetsrätt

Anf. 9 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 6 under punkt 2 från Liberalerna. Jag vill också använda mina minuter till att tala lite om denna.

Vi har i Sverige en alltmer tudelad arbetsmarknad. För de flesta går det bra i Sverige. Vi befinner oss dessutom i en högkonjunktur nu och arbetslösheten minskar. Men det kommer en morgondag också, då vi riskerar att få ett allt växande utanförskap och en större grupp människor som inte kommer in på arbetsmarknaden alls eller som kommer in men sedan faller ut och hamnar väldigt långt ifrån möjligheten att få ett jobb.

Detta är en följd av att vi haft en stor invandring till Sverige. Det är många människor med en svagare förankring som har kommit till vårt land, personer som förstås inte kan språket lika bra, har lägre utbildning och så vidare.

Då är frågan hur vi kan skapa ett Sverige där fler människor inkluderas på arbetsmarknaden. Jobb är ju en väg till inkludering och integration. Att jobba är bättre än att leva på bidrag. Om vi skapar fler jobb minskar vi också klassklyftor. Vi ser mycket stora skillnader i etablering och integration i Sverige. Det gäller framför allt utlandsfödda kvinnor, som har ett betydligt lägre arbetsmarknadsdeltagande än män som har invandrat till Sverige, så det är också viktigt för jämställdheten att vi skapar fler jobb. Men då måste vi vara beredda att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden, så att fler människor får en chans att få ett jobb och ta sig från bidrag till arbete.

Praktiskt taget alla olika organ som tittar på den svenska arbetsmarknaden och den svenska ekonomin pekar på att det är viktigt att vi sänker trösklarna och att de förhållandevis höga ingångslönerna i Sverige är problematiska ur ett integrationsperspektiv.

I ljuset av detta har vi från Liberalerna ett förslag – vi kallar det för startjobb. Det innebär en ny anställningsform där lönen landar på 14 000–16 000 kronor. Arbetsgivaravgifterna är borttagna, vilket innebär att kostnaden för arbetsgivaren halveras. Man kan ha ett startjobb i upp till fem år. De riktar sig till personer som har varit i Sverige kortare tid än fem år eller personer som är under 23 år gamla.

Sammantaget tror vi givetvis inte att detta är den enda lösningen på de problem vi står inför, men det kommer att bidra till att skapa nya jobb och göra att fler människor kommer in på arbetsmarknaden och kan vara med och hjälpa till.

En del av det som regeringen nu gör är bra och är en förlängning av det som alliansregeringen gjorde tidigare, medan annat är nya initiativ från regeringen. Men det är otillräckligt. Det handlar om beredskapsjobb, olika typer av integration och delar av etableringsinsatserna, till exempel så kallade snabbspår. Det är inte dåligt. Det är bara det att omfattningen är för liten och att det är för få personer som kommer i jobb av detta. Det är därför som man måste göra bredare reformer för att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden, och startjobben är en del av detta.

Sedan finns det givetvis en rad andra åtgärder. Det handlar om en reformering av Arbetsförmedlingen eller att avskaffa den och skapa en ny myndighet som bättre klarar att genomföra uppdraget, det handlar om reformer på skatteområdet, och så vidare. Men det är ju ingenting som tas upp i det betänkande som vi behandlar i dag, herr talman.

Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! I årets motionsbetänkande avseende arbetsrättsfrågor har Kristdemokraterna några reservationer gentemot regeringens politik. Flerparten är återkommande sedan förra året, men vi har också en ny fråga som vi vill föra fram. Det handlar om att skapa fler jobb tillfällen för personer som står långt från arbetsmarknaden genom så kallade introduktionsanställningar. Jag yrkar därför bifall till reservation 7.

Reservationen avser frågan om att införa en ny anställningsform som vi alltså kallar introduktionsanställning. Det är för personer som inte har genomgått gymnasieutbildning. Man erbjuds ett jobb som inte kräver gymnasieutbildning och där lägsta kollektivavtalade lönen är 22 000 kronor i månaden i dag. Vi har utgått från Medlingsinstitutets lista över jobb som inte kräver gymnasieutbildning.

Man har en lön som motsvarar arbete på 75 procent, och sedan utgör introduktion och utbildning 25 procent. Anställningen ska vara på heltid, och detta får pågå i max fem år. Antalet anställda med denna form av anställning får inte vara större än antalet vanligt anställda på arbetsplatsen. Med Kristdemokraternas jobbskatteavdrag för grupper i etableringsfasen blir det ännu mer lönsamt att arbeta.

Herr talman! Som vi alla känner till har det kommit ett stort antal nyanlända till Sverige den senaste tiden. De behöver snabbt komma i arbete och bli självförsörjande. Här måste nu fack och arbetsgivare hitta enklare vägar in i arbete. Vi brukar tala om att sänka trösklarna in till arbete.

Vi vet att många inte kan svenska bra, och för en del tar det lång tid att lära sig svenska. De kan inte heller allt om hur arbetslivet fungerar i Sverige. De behöver helt enkelt mer tid för att komma in i arbetet.

Det som är bäst med Kristdemokraternas förslag, jämfört med andra förslag på detta område, är att vi tar bort krånglet för både arbetsgivare och arbetstagare. De gör själva upp om jobbet. Åldersgränser och hur länge man varit utan arbete spelar ingen roll, utan det som avgör är att jobbet inte kräver gymnasieutbildning. Man blir inlasad med anställningstrygghet som på andra jobb, till skillnad från i olika insatser via Arbetsförmedlingen i dag där man är undantagen från LAS, lagen om anställningsskydd.

Det brådskar att få fram åtgärder för denna grupp. Därför är det bra att LO nyligen öppnade för lägre ingångslöner för nyanlända under utbildningstiden. LO kallar det utbildningsjobb, och de ska gå till de ca 30 procent nyanlända som saknar gymnasieutbildning. Det är bra att LO uppmärksammar att detta är en stor grupp som behöver särskilda insatser.

På detta vill LO införa en skolplikt för nyanlända under 40 år. Men hur ska det fungera? Hur ska vi få resurser till alla skolor? Hur ska vi få fram lärare? Det är ju redan i dag stor brist på lärare. Risken är att man krånglar till det så att det inte blir något av, att arbetsgivare tycker att det blir för krångligt och att personer som kanske inte kan tillgodogöra sig utbildning inte får chansen att komma in på arbetsmarknaden – något som Arbetsförmedlingen har varnat för.

Herr talman! Kristdemokraternas förslag om introduktionsanställningar är det bästa och enklaste förslaget, och det behöver snarast prövas. Det är ingen traditionell arbetsmarknadsåtgärd och kostar därför inte samhället något i lönesubventioner. Vi får en minskad byråkrati när administration hos både Arbetsförmedlingen och arbetsgivare försvinner på området. Det gör att alla tjänar på denna nya anställningsform.

Regeringens alla förslag med snabbspår, traineejobb och beredskapsjobb har ju inte fungerat. Därför krävs åtgärder som funkar enkelt för alla parter.

Förutom introduktionsanställningar föreslår vi kristdemokrater att det bör göras något åt konfliktreglerna på arbetsmarknaden. Sverige har förhållandevis få strejker, men hot om konflikter är mer vanliga. Vi kristdemokrater menar att hoten i vissa fall inte står i proportion till vad avtals-tvisten gäller.

Vi vill därför att medlingsrollen stärks och att proportionalitet i sympatiåtgärder behövs så att de inte oskäligt drabbar någon motpart eller hotar samhällsviktiga funktioner. Vi har nyligen haft sådana fall.

Vi menar att parterna inte bör få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först ha sökt medling via Medlingsinstitutet eller hos en oberoende part som parterna har enats om.

Herr talman! Företagen behöver en god omställningsförmåga i en globaliserad värld där förändringar sker snabbt. Företag måste kunna ställa om sin verksamhet och behålla nyckelpersoner vid neddragningar. För att man ska våga anställa måste det finnas en flexibilitet i systemet. Det är särskilt nödvändigt i mindre företag. I dag får ett företag med upp till tio anställda undanta två personer vid neddragning i verksamheten. Vi anser att det ska vara möjligt att undanta fyra personer och att det ska gälla oavsett storlek på företaget. Flera företagare har lyft fram att denna möjlighet skulle behöva utökas.

Det skulle också behöva göras en riktig översyn av arbetsrätten för en bättre flexibilitet på arbetsmarknaden i en ny tid. Det är dags att se över arbetsrätten. Men vi kan väl tyvärr inte förvänta oss att denna regering uppmuntrar en sådan utveckling, även om vi ser hur bemanningsbranschen växer för att komma runt frågan om flexibilitet.

Herr talman! Kristdemokraterna har föreslagit en utökning av rätten att använda föräldraförsäkringen mer flexibelt. I dag har man rätt att vara tjänstledig på heltid i ett och ett halvt år. Vi föreslår att den tiden utökas till tre år. Många föräldrar anser att barnen är lite för små för förskolan när de är ett och ett halvt år.

I dag kan man vara tjänstledig på deltid upp tills barnet är åtta år. Vi föreslår att man ska kunna ta ut fem dagar per år för barn upp till 18 år. Det skulle ge föräldrar möjlighet att ibland vara med på barnens skola även i högre åldrar.

Herr talman! För många är det svårt att förena arbete med anhörigomsorg. Frågan om möjlighet till tjänstledighet för detta på hel- eller deltid har ofta återkommit i debatten. Vi menar att regeringen behöver se över frågan om rätt till tjänstledighet vid anhörigomsorg.

Herr talman! Jag står bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall bara till reservation 7.

(Applåder)

Anf. 11 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S):

Herr talman! I dag debatterar vi arbetsmarknadsutskottet betänkande nr 7. Det handlar om arbetsrätt. Det är ett motionsbetänkande, vilket gör att vi fokuserar på de frågor som riksdagsledamöterna har skrivit motioner om och inte andra frågor.

Arbetsrätt handlar om våra rättigheter och skyldigheter i arbetslivet och på arbetsplatserna. Det handlar om frågor som berör oss alla i vår vardag. Det handlar om människosyn, trygghet och anständighet. Det handlar om något så stort som fundamentet i den svenska modellen.

Den svenska modellen bygger på en stark arbetsrättslig lagstiftning. Det är en grund som gäller för alla på svensk arbetsmarknad. Utöver detta har vi kollektivavtal som regleras mellan parterna på arbetsmarknaden, det vill säga löntagarorganisationerna och företagens organisationer. Det är denna förhandlingsmodell som har lett till att vi har förhållandevis mycket lugn och ro samt ordning och reda på vår arbetsmarknad. Vi har alltså en lagstiftning som bas för alla och därutöver parternas möjlighet att förhandla branschvis och nationellt.

För mig som socialdemokrat är anställningstryggheten och en stark arbetsrätt själva grunden för det som gör vårt arbetsliv och därmed vårt samhälle anständigt. Jag har sagt det förut i kammaren, och jag säger det igen: Trygga människor bygger trygga samhällen. Vi behöver mer trygghet, inte mindre.

Arbetsrätten är en del av den trygghet i människors vardag som vi politiker kan leverera. Varje dag man inte behöver vifta med de arbetsrättsliga lagarna på arbetsplatserna är en bra dag. Varje dag anställda och arbetsgivare kommer överens och behandlar varandra bra är en bra dag. Men de dagar då detta inte fungerar behöver man kunna gå tillbaka till lagstiftningen och avtalen och se vad som egentligen gäller. Då är det en trygghet för alla parter att den finns där.

Om vi inte hade haft en arbetsrättslagstiftning i Sverige skulle godtyckets lag ha gällt. Man skulle kunna bli av med jobbet för vad som helst: för att man är lite ifrågasättande eller påpekar brister i arbetsmiljö och annat, för att man är lite för sjuk, för att man är lite för gravid, för att man är lite för politisk eller för att man är lite för facklig. En sådan arbetsmarknad vill jag inte ha. Den är omodern och skulle skapa arbetsplatser med otrygga människor, som inte skulle våga höja sina röster när problem uppstår, när kraven blir för höga, när säkerheten sätts åt sidan eller om någon blir särbehandlad. Folk skulle vara rädda för att förlora jobbet.

Jag vill att det ska vara tvärtom. Jag vill ha en modern arbetsmarknad med trygga människor som känner sig sedda, respekterade och delaktiga. Sådana människor hjälper oss att bygga det demokratiska samhället. Jag vill ha en arbetsmarknad där människor arbetar och får en lön som man kan leva på så att de kan vara självständiga i det gemensamma samhället.

Vi har en lång väg att gå innan alla i vårt land har ett jobb, men vi är på god väg. Trenden har vänt tydligt. Arbetslösheten sjunker, ungdomsarbetslösheten sjunker och vi har goda förutsättningar för att det ska fortsätta att gå åt det hållet.

När man i dag lyssnar på oppositionen kan man få en bild av att allting håller på att gå åt skogen. Det enda sättet att råda bot på den katastrof

oppositionen ser framför sig tycks vara extraordinära insatser för att försämra den arbetsrättsliga lagstiftningen och minska parternas ansvar i lönebildningen. Jag delar inte denna världsbild.

Det går bra för den svenska arbetsmarknaden. Visst finns det problem, och arbetsmarknaden är tudelad. Vi har fokus på det och lägger politiska förslag för detta.

Siffrorna vänder åt rätt håll. Detta kunde vi inte se ett spår av under alliansregeringens åtta år. När nu siffrorna vänder åt rätt håll kommer Alliansen med olika förslag om hur vi ska ta oss ur den upplevda krisen.

Låt mig vara tydlig här. Jag är självklart inte en nöjd politiker så länge arbetslösheten är så hög som den är i dag. Den ska ned. Jag säger inte att allt är bra; det är en bit kvar. Jag säger dock att det går åt rätt håll. De mekanismer som finns fungerar. De kan och ska finslipas, men i detta läge ska vi inte gå in med genomgripande förändringar i den svenska arbetsmarknadspolitik. De förändringar som vi har gjort ger resultat, och nu behöver vi tid och fokus för att de ska få ännu större genomslag.

Vad vill då oppositionen? De vill många saker i betänkandet. De vill göra många väldigt *olika* saker. De är inte överens om vad. Alla partier har olika förslag på olika sakfrågor, vilket i sig är intressant. På grund av detta tänker jag inte nämna alla reservationer som finns i betänkandet för då blir vi, herr talman, kvar här för länge i dag. Jag nöjer mig med att göra några små nedslag.

Ett område där alla borgerliga partier inklusive Sverigedemokraterna har olika förslag gäller punkten Nya anställningsformer för sänkta trösklar m.m. Rent generellt tror jag inte att det är trösklarna som är problemet på arbetsmarknaden. Och rent generellt vill jag säga att varje gång ni hör en borgerlig företrädare tala om sänkta trösklar ska ni slå på varningslamporna. Det här handlar om sänkt anställningstrygghet och sänkta löner, ingenting annat.

Om något är ett problem på den svenska arbetsmarknaden är det möjligen att vi har kvar några svängdörrar som behöver monteras ned. Det handlar om de dörrar som slår igen om du inte har rätt kontaktnät eller de som slänger dig åt sidan om du inte har rätt utbildning. Det handlar också om dörrar som kastar ut dig om du har en otrygg anställning eller som sorterar ut dig om du har fel namn. För dessa utmaningar behöver vi hitta lösningar, och detta satsar den rödgröna regeringen på.

Om det finns några trösklar är de redan nedfilade, vill jag påstå. Det märks inte minst genom hur effektivt ungdomsarbetslösheten sjunker i dag.

De flesta förslag i betänkandet från de borgerliga partierna handlar om anställningsformer med ökad otrygghet och/eller lägre löner. Det ser lite olika ut eftersom alla partier har sina egna förslag. Några vill lagstifta om lönenivåer, vilket vore att helt kasta omkull den svenska modellen. Andra vill lösa det på annat sätt. Gemensamt för alla är att den enskilde ska betala för att man har svårt att få jobb, oavsett om det verkligen är så eller inte.

Man riktar sig gärna mot unga och nyanlända – som om de vore homogena grupper. Jag kan avslöja att de inte är det. Många unga har faktiskt inte alls svårt att få jobb utan subventioner. Då ska de också ha jobb utan subventioner. Samma sak gäller för nyanlända. Nyanlända kan inte betraktas som att de står långt från arbetsmarknaden bara för att de är nyanlända. Att föreslå generella lösningar med sämre villkor för grupper utifrån ålder

eller etnicitet är ingenting som gör vår arbetsmarknad eller vårt samhälle bättre.

De som kan få jobb utan stöd ska självklart ha det. Allt annat vore fullkomligt orimligt. De som behöver stöd med språkutbildning eller annan kompletterande utbildning ska få det. Stöden utformas utifrån individens behov och möjligheter. Staten subventionerar arbetsgivaren. Denna kostnad ska den enskilde inte själv behöva ta. Detta är den socialdemokratiska modellen.

Vidare finns det i betänkandet ett antal förslag om att ändra turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd, LAS. Detta har även flera berört i debatten. De borgerliga partierna vill, precis som under förra årets debatt, på olika sätt luckra upp anställningstryggheten ytterligare. Och precis som förra året delar jag inte deras uppfattning.

Turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd är vad som står mellan anständighet och godtycke. Som jag sa i inledningen av mitt anförande är jag och Socialdemokraterna emot att godtycke ska få råda på arbetsplatserna. Turordningsreglerna innebär att en förhandling ska göras vid uppsägning och att turordningen, det vill säga sist in först ut, ska gälla. I förhandlingarna görs mängder av undantag från turordningsreglerna. I mycket få fall löser man inte detta genom förhandlingar på lokal nivå.

Turordningsreglerna utgör inte det enorma problem som de borgerliga partierna och SD vill utmåla dem till. De är i stället en garant för att det inte ska råda ett fullkomligt och ensidigt godtycke på svenska arbetsplatser. Detta vill vi värna.

Vänsterpartiet har en reservation om hyvling. Hyvling innebär att man skär ned på arbetstid utan föregående förhandling. Det finns en dom om detta från Arbetsdomstolen, vilket Vänsterpartiets företrädare nyss berättade om. Det har visat sig finnas en lucka i lagstiftningen.

Vi vill avvakta pågående avtalsförhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Vi vet att frågan är uppe på bordet i flera av de branschförhandlingar som pågår just nu, och vi vill inte föregå dessa. Jag kan dock garantera och understryka att vi följer frågan om hyvling oerhört noga.

Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 12 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Man kan säga att oppositionen här negligerades. De rödgröna tittar på våra förslag men säger att det i princip inte behövs några förändringar på arbetsmarknaden över huvud taget.

Jag tycker att det är bra att Socialdemokraterna tar upp frågan om trygghet. Vi vill också ha det som inom EU kallas flexicurity. På arbetsmarknaden måste det finnas både flexibilitet och trygghet. Man ska som arbetstagare veta vad som gäller. Man ska kunna känna sig trygg på sitt arbete. Vi vet att många gånger är detta också en förutsättning för att man ska kunna få lån och annat. Så visst eftersträvar även vi detta. Jag tror att en majoritet av kammaren står bakom den svenska arbetsmarknadsmodellen om att arbetsmarknadens parter ska ha stort inflytande.

De här olika förslagen från oppositionen ser Socialdemokraterna och Helén Pettersson som varningslampor. Men då skulle jag vilja fråga: Tycker hon inte att LO:s förslag, som kom häromdagen, bekräftar att det

finns ett behov av varningslampor nu och att vi är i en extraordinär situation? Det kom 160 000 personer bara under 2015. Snart har de fått sina besked om uppehållstillstånd och ska in i arbete. Många av dem har inte gymnasieutbildning. Varför går LO ut med ett sådant här förslag, tror Helén Pettersson?

Ändå står Socialdemokraterna här och säger att det inte finns behov av förändringar på arbetsmarknaden, att trösklarna inte behöver sänkas, att det inte behövs lägre ingångslöner och att det inte behövs någon typ av introduktionsanställningar, som Kristdemokraterna föreslår. Vilket är då det alternativ Socialdemokraterna har när vi nu står inför en extraordinär situation?

Anf. 13 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Désirée Pethrus för frågorna.

Vi har trygghet och flexibilitet på den svenska arbetsmarknaden. Jag tror att vi är många som ibland möter människor som anser att vi har alltför stor flexibilitet på arbetsmarknaden för arbetsgivaren, som ska bestämma om det behöver tas in folk under dagen eller inte, men väldigt lite flexibilitet för den som har satt mycket högt ljud på mobiltelefonen för att bli väckt tidigt på morgonen när det eventuellt kommer ett sms från arbetsgivaren med erbjudande om att jobba. Skulle man då råka missa sms:et eller inte kunna jobba den dagen – man kan ha någonting annat att göra även när man är arbetslös, till exempel inbokade möten – vet man att man riskerar att helt bli struken från den lista med sms-nummer som arbetsgivaren tänker höra av sig till nästa dag. Vissa kallar det för flexibilitet. Jag kallar det för otrygghet. Och jag skulle gärna se att vi hade fler trygga människor, precis som jag sa.

Jag är riksdagsledamot, precis som Désirée Pethrus. Vi ägnar oss åt lagstiftning i den här kammaren. När det gäller arbetsrätten är det, precis som jag sa i mitt huvudanförande, viktigt att vi har en stark grund som är lagstiftad. Sedan kommer parterna överens i de frågor där de kan. Det är inte min roll att recensera vad som står i olika kollektivavtal, även om man gärna skulle vilja göra det ibland. Lika lite tänker jag recensera det första utkast till förslag som man nu har kommit fram till för att förhandla med Svenskt Näringsliv om. Om parterna kommer överens kommer inte jag att vara där och peta, vilket jag inte heller gör i andra frågor där de kommer överens, för det är det den svenska modellen bygger på.

Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att vi får ett svar från Socialdemokraterna. Kan man inte tänka sig en annan typ av anställningsform för att uppmuntra till ett alternativ till sms-anställningar? Jag tror inte heller att sms-anställningar är den rätta vägen, och jag tror egentligen inte att det är någon som skulle vilja ha den typen av anställningar, även om jag inser att det här är någonting som kommer även i andra länder, vilket vi såg när vi besökte USA med utskottet för inte så länge sedan.

Socialdemokraterna ser förhoppningsvis de problem vi står inför på arbetsmarknaden, men de åtgärder som Socialdemokraterna har föreslagit har inte gett effekt. Då måste man pröva andra vägar, och det är därför vi förmodligen är väldigt många här i kammaren och i olika partier som föreslår nya typer av anställningsformer.

Herr talman! Jag skulle i min andra och sista replik vilja ställa en fråga om någonting som det också talas om i betänkandet, nämligen den sociala spelaren för sociala rättigheter. Vi hade en diskussion i går med statsministern om huruvida det är så att regeringen driver frågan om en social spelare. I utskottet har vi uppfattat det som att Socialdemokraterna och arbetsmarknadsministern vill driva vidare frågan om en social spelare med mer detaljreglering av arbetsmarknadspolitiken. Statsministern säger dock att han inte driver den frågan. Min fråga är helt enkelt: Vad är det egentligen Socialdemokraterna driver?

Anf. 15 HELÉN PETERSSON i Umeå (S) replik:

Herr talman! Behövs det inte andra anställningsformer än sms-anställningar? Jo, det behövs, och det finns. Det finns en massa anställningsformer som är anpassade efter branscher i gällande kollektivavtal utifrån branschernas förutsättningar. Det är jättebra anställningsformer för just de branscherna. Tänk om vi skulle kunna använda dem bättre än sms-anställningarna!

Behöver vi en ny anställningsform? Désirée Pethrus säger att Socialdemokraternas åtgärder inte har lett till resultat. Jag vet inte om Désirée Pethrus lyssnade när jag i mitt huvudanförande berättade om hur det vänder på svensk arbetsmarknad, hur ungdomsarbetslösheten går ned, hur långtidsarbetslösheten går ned och hur arbetslösheten i allmänhet går ned. Jo, Socialdemokraternas politik gör skillnad. Vi såg ingen som helst förändring åt det hållet under de åtta år då Kristdemokraterna och de övriga allianspartierna regerade Sverige och lade fram sin arbetsmarknadspolitik. Då hade vi en väldigt hög arbetslöshet. Vi fick stöd från EU för att hantera vår ungdomsarbetslöshet. Det är en skam att vi hamnade i det läget i Sverige. Detta har vi vänt.

Jag vill också påpeka att vi har haft regeringsmakten i två och ett halvt år och har lyckats få siffrorna att vända. Allting kommer inte att ske på en dag, men det är på väg åt rätt håll. De mekanismer som vi har fungerar, men vi behöver finslipa dem. Vi behöver fokusera på de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden för att de ska kunna komma in. Det löser vi inte genom generella anställningsformer med försämrade anställningstrygghet.

Anf. 16 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det var många vackra ord, Helén Pettersson. Arbetsrättens lov sjöngs när Socialdemokraterna var uppe i talarstolen. Och det är bra. Mycket är bra på svensk arbetsmarknad. Det tycker vi också. Men så lät det inte riktigt före valet. Då sa Socialdemokraterna inte att allt var gjort, att maktbalansen var god och att regelverket var perfekt. Det var tvärtom. Det var otroligt mycket som var fel. Allmän visstid skulle minsann bort. Det var det många som lovade av er som sitter i den här kammaren. Rätt till heltid skulle det bli om inte arbetsmarknadens parter fixade detta.

Hur har det då gått? Mandatperioden är inte slut än, men nu verkar det som att det mesta är väldigt bra. Det är bara i Vänsterpartiet man inte är nöjd. Det är de som tar upp de krav som ni hade före valet.

Ni har makten att förändra. Om allt var så väldigt dåligt före valet, varför kommer ni inte med ett enda förslag nu? Våra förslag kanske inte

var så dåliga i själva verket. När nu Vänsterpartiet föreslår det som ni själva tidigare föreslog avstyrker ni de motionerna. Det är ingenting ni tar upp och går vidare med.

En sak erkänner Helén Pettersson att det är problem med, och det är arbetslösheten. Men några förändringar ska i det här läget inte göras, säger hon. Det är ett intressant uttalande som jag ska spara. Ni är alltså nöjda med hur det är. Det behövs inga förändringar någonstans.

Att sedan höra om sänkta trösklar som varningslampor blir lite märkligt. Det är klart att allt måste göras för att få fler i jobb. Det är där hindren finns. Varför får inte människor jobb? Varför råder bland nyanlända i Sverige en hög arbetslöshet som dessutom växer? Det är klart att det måste tas bort trösklar och hinder där.

Det var många vackra ord. Jag skulle vilja höra hur det kunde svänga så.

Anf. 17 HELEN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska tackla detta. Jag vet inte om Katarina Brännström har lidit av selektivt hörande eller bara har valt att inte höra vad det är jag har stått och sagt i mitt anförande och i det tidigare replikskiftet.

Nej, jag är inte nöjd med allt på svensk arbetsmarknad. Jag var rätt tydlig med det. Jag var också tydlig med att trenden har vänt. Vi har de rätta mekanismerna, men vi måste och ska förfina och fokusera, så att vi når de individer som behöver hjälpen bäst. Om någon har hört någonting annat från min mun i kammaren i dag tror jag inte att det beror på mig.

Är vi nöjda med den svenska arbetsrätten? Varför har vi inte gjort någonting? Katarina Brännström sa i sitt anförande att det inte har kommit några propositioner och att alla verkar nöjda. Ärligt talat är det den här mandatperioden som det har legat åtminstone tre propositioner på riksdagens bord som har hanterat arbetsrätt i olika former.

Vi har haft en proposition om att inte missbruka staplande av visstidsanställningar. Vi har haft en proposition om visselblåsare. Vi hade en proposition som hade med en del om krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling som tyvärr röstades ned av Alliansen och Sverigedemokraterna.

Den här regeringen har tagit små steg för att stärka arbetsrätten. Men den har tagit större steg än någon annan regering i modern tid. Stå inte här och säg att det inte har kommit några propositioner och att ingen vilja finns från regeringen på det arbetsrättsliga området. Det är helt enkelt fel. Resten får jag återkomma till i mitt nästa replikskifte, så att jag inte blir avhuggen igen.

Anf. 18 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Trenden har vänt. De rätta mekanismerna är på plats. Vad är då det? Det har inte skett några förändringar som kommer från den här regeringen. De rätta trenderna fanns väl redan förut.

En sak som är regeringens ansvar är alla de som står utanför arbetsmarknaden. Det kan man inte tro att parterna ska fixa. Det har vi inte hört någonting om. Det behövs tydligen inga förändringar med nya anställningsformer eller annat anser regeringen eller Socialdemokraterna.

Det har tagits små steg, säger Helén Pettersson. Så gulligt då! När det gäller visselblåsare var det en utredning som Alliansen hade gjort. Det är

inga stora saker på allt det som ni klagade på innan. Visstiden skulle bort, och rätt till heltid skulle finnas. Det var rätt mycket som skulle förändras i svensk arbetsrätt. Sedan kommer det några förslag som vi initierade under vår tid men inte hann lägga fram på grund av maktskiftet. Det är lite fånigt att ta äran åt sig av det.

Godtycke är någonting som nämndes alltför många gånger av både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Vad är det för godtycke som finns som inte fackliga förhandlingar rör på? Varför ändrar ni i så fall inte i regelverket så att det inte finns utrymme för något godtycke vid uppsägningar? Jag vet inte riktigt vad det var. Det känns som att ni bara håller er till vackra ord. Men det kommer ingen verkstad. Det kommer inga riktiga förslag.

Turordningsreglerna var väldigt bra numera fast de inte var bra förut. Det finns många exempel på det. Vi ser egentligen en svag regering som inte har möjlighet att lägga fram några förslag. Det tycker jag att man ska vara ärlig och säga: Vi har inte majoritet för det vi tycker. Eller så ska man säga: Vi tycker att det är bra. Det blir väldigt konstigt med dubbla budskap och lite grann en dubbelmoral när man säger så olika saker och ingenting egentligen har förändrats.

Anf. 19 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Herr talman! Det är många bollar i luften. Det handlar om både hur vi ska tackla arbetslösheten och hur vi vill att arbetsrätten ska se ut, och så vidare. Det är lite mycket att samla ihop på två minuter.

Har den socialdemokratiskt styrda regeringen inte gjort någonting när det gäller att hantera arbetslösheten? Det har vi gjort. Vi har till exempel tagit bort jobbcoacherna. Vi har gett tydliga uppdrag till Arbetsförmedlingen för hur man ska jobba med arbetslösa. I detta nu jobbas det på Arbetsförmedlingen med hur det ska se ut.

Vi har stor variation av olika subventionerade anställningsformer som är anpassade efter individen och inte generella lösningar för etniska grupper eller åldersgrupper. Det pågår mycket. Vi har 90-dagarsgarantin som vi har infört, genomfört och är väldigt nära att ha rott hem vid det här laget.

Det är klart att det händer mycket saker. Lösningen är inte att sätta in en ny anställningsform i lagen om anställningsskydd med lägre lön eller sämre anställningsskydd. Det finns så mycket annat man kan göra, vilket vi gör, och det ger resultat i arbetslöshetsstatistiken.

Det har skett så små saker i propositionerna, sägs det. Jag säger att det är små steg, men det är steg som är tagna. Vad gäller visseblåsarlagen var det den borgerliga regeringen som tillsatte utredningen, absolut. Det var bra. Vi var också överens om det när vi fattade beslut här i kammaren.

Likadant är det med visstiderna. Problemet med dem var att där hade den borgerliga regeringen förhalat. Den ville inte ens fatta det beslutet. Det tog vi tag i och gjorde när vi kom till makten. Säg inte att det inte läggs fram propositioner om arbetsrätten och att det inte finns en vilja, för det finns det.

(Applåder)

Anf. 20 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Herr talman! Jag reagerade när jag hörde Helén Petterssons anförande när hon uttryckte sig angående trösklarna på arbetsmarknaden och att det

inte var ett problem, som jag uppfattade att Helén Pettersson sa. På vilket sätt är inte trösklarna på arbetsmarknaden ett problem?

Senast för någon vecka sedan presenterade LO ett förslag om utbildningsjobb just för att möta trösklarna på arbetsmarknaden. De pekade på att det är ett stort problem. Det är bara att titta i statistiken när det gäller trösklarna på arbetsmarknaden. Den visar att vi får en väldig tudelning. De som står nära arbetsmarknaden har väldigt goda förutsättningar medan de som står långt ifrån står allt längre ifrån att få ett jobb.

Det bekräftas också av ett flertal stora institutioner, bland annat Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet, att det behövs reformer för att sänka trösklarna på arbetsmarknaden. Min fråga är: Menar Helén Pettersson att vi inte behöver sänka trösklarna på arbetsmarknaden för att fler ska få ett jobb att gå till? Om så inte är fallet: Vad skulle Socialdemokraterna presentera för reformer för att sänka trösklarna för dessa grupper?

Anf. 21 HELEN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Herr talman! Jag känner att det är många frågor som upprepas. Det kanske är jag som har ett problem med att jag är otydlig i mina inlägg. Jag ska försöka att vara tydlig den här gången.

Det jag sa var att när man hör orden ”trösklar på arbetsmarknaden” komma från en borgerlig politiker ska man dra igång sina varningslampor. Det handlar bara om att de vill sänka löner och/eller försämra anställningsstryggheten. Det är inte den socialdemokratiska regeringens lösning på arbetslöshetsproblemen.

Begreppet ”sänka trösklar” används, som Centerpartiet har gjort under många år, för att det ska låta som att det är klart att det finns trösklar in till arbetsmarknaden. Det är någonting som är ett hinder, och det är inte bra. Vi ska fila ned dem och ta bort dem. Vi sänker löner.

Det är inte vår väg. Jag säger samtidigt att det finns problem. Jag valde lite komiskt att kalla det för svängdörrar i anförandet. Det finns problem med att komma in på svensk arbetsmarknad. Men det handlar inte om att lönerna är för höga eller att anställningstryggheten är för stor, även om man kan luras att tro det när man lyssnade på Fredrik Christenssons anförande om hur vår starka lagstiftning låser in människor på arbetsplatser så att de är tvungna att vara kvar på ett jobb som de inte trivs med för att de inte kan lämna det. Vad är det för lagstiftning som Centerpartiet refererar till som gör att de inte kan lämna sitt jobb? Såvitt jag vet är det ganska vanligt att man gör det och att man kan det. Jag tror också att det är nyttigt att man byter jobb när man inte trivs på sitt jobb.

Anf. 22 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill börja där Helén Pettersson slutade. När det gäller turordningsreglerna ser vi ett problem på arbetsmarknaden. En undersökning presenterades för något år sedan som visade att var fjärde människa vantrivs på sitt arbete. Det är klart att turordningsregler som gör att man hamnar sist på turordningslistan om man byter arbete påverkar människors drivkraft eller möjlighet att byta arbete. Det skapar inläsningseffekter, men det skapar också svårigheter för människor att ta sig in.

Det jag ville lyfta fram handlade om trösklarna på arbetsmarknaden. Helén Pettersson säger att hon ska dra öronen åt sig så fort de borgerliga partierna talar om sänkta trösklar på arbetsmarknaden. Hur drar Helén Pettersson öronen åt sig när LO nu har presenterat förslag som just innebär sänkta trösklar på arbetsmarknaden och sänkta löner för de grupper som står allra längst ifrån? Hur ställer sig Socialdemokraterna till det när det kommer från en väldigt närliggande organisation?

Tittar man på problematiken är det utbrett i Sverige. Sverige har lägst andel enkla jobb i både EU och OECD. Enkla jobb är inte enkla att utföra, men de kräver inte så höga kvalifikationer och inte lång utbildning. Mäniskor kan på ganska kort tid lära sig yrket och bli ännu bättre. Många av de yrkena är ganska svåra jobb, men de kräver ingen utbildning.

Det behövs det reformer för. Centerpartiet och flera andra partier har presenterat förslag för att skapa möjligheter för flera enkla jobb. Det handlar om utvidgat RUT-avdrag, nya anställningsformer och att sänka kostnaderna för att anställa så att det skapas möjligheter för dessa jobb.

Denna problematik uppfattar jag inte att Socialdemokraterna adresserar med tanke på att de säger att trösklarna in på arbetsmarknaden inte är ett problem – trots att vi har höga ingångslöner och trots att vi har en arbetsrätt som är problematisk och som stänger ute människor. De som står längst från arbetsmarknaden riskerar att hamna ännu längre från den, och det är ett problem på riktigt.

Om vi ska möta detta måste det komma reformer, vilket det tyvärr inte gör från den socialdemokratiska regeringen.

Anf. 23 HELÉN PETERSSON i Umeå (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi har helt olika bilder av lösningen på problematiken med att många människor vantrivs på sitt jobb. Jag tror att många människor vantrivs på sitt jobb för att de inte känner sig trygga där. Jag tror att många människor under lång tid möjligen kan ha känt sig inlåsta eftersom det inte har funnits så många andra alternativ.

Vi har haft en borgerlig regering som har dragit ned mycket på vuxenutbildning och möjligheten att omskola sig och byta jobb om man känner att man inte trivs på sitt jobb. Detta försöker vi nu åtgärda för att man ska ha möjligheten att byta jobb även i vuxen ålder om man vantrivs eller har gjort fel val när man var tonåring och valde gymnasielinje. Det här är en av de saker som driver mig. Det handlar såklart om utbildningsfrågor.

Vill vi ha lågkvalificerade jobb i större mängd än i dag i Sverige? Nej, vi har försökt att komma ifrån det. Vi har försökt att skapa bättre utbildningar för människor i Sverige för att de ska kunna ta högre kvalificerade arbeten så att Sverige ska kunna konkurrera på en världsmarknad.

Att gå tillbaka och skaffa hissvakter och hembiträden – vad är det för framtidsväg för ett land 2017? Jag ser helt andra lösningar på de problem som vi har i dag. Det handlar om utbildning, om förutsättningar att finnas och stå stark på arbetsmarknaden, om att ha en lön som man kan leva på, om att utveckla sin egen roll i samhället och om att ta del i samhällsbygget. Det är den socialdemokratiska framtidspolitik.

(Applåder)

Anf. 24 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Arbetslösheten minskar, och sysselsättningen ökar. Konjunkturläget i kombination med regeringens politik ger resultat. Trots det finns det fortfarande stora utmaningar när det gäller arbetsmarknaden.

Gruppen arbetslösa i utsatt ställning står långt från arbetsmarknaden trots regeringens ansträngningar att hjälpa dem in på den. Det handlar om personer som är födda utanför Europas gränser, som är över 55 år eller som har någon funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga.

Herr talman! Det är viktigt att påpeka att sysselsättningsgraden för utrikes födda har förbättrats de senaste fem åren, och det gäller både män och kvinnor. Men den ligger fortfarande lägre än för inrikes födda.

Herr talman! I betänkandet finns yrkanden om nya tidsbegränsade anställningsformer. I dessa yrkanden sätts stort hopp till att osäkra jobb ska lösa problemet för personer som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Men jag ser inte hur dessa förslag löser utmaningen.

Miljöpartiet tycker att anställningsskyddet är och ska fortsätta att vara ett viktigt inslag i vår arbetsmarknadsmodell. Vi tycker att visstidsanställning bör vara en övergång till en vidareanställning och att sex månaders provanställning är en rimlig tid för arbetsgivaren att testa sin nya arbetstagarare.

Herr talman! Vi har redan i dag ett brett utbud av arbetsmarknadsåtgärder med varierande resultat. Regeringen har inte stått stilla i denna viktiga fråga. Arbetsförmedlingen erbjuder generösa incitament till företagen för att de ska anställa personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Trots det utmynnar inte alltid dessa insatser i en långvarig anställning för individen. Anledningen till det kan vara att personen i fråga saknar kompetens som arbetsgivaren efterfrågar, att personen är i behov av kompletterande insatser av social karaktär eller utbildningskaraktär, att arbetsgivare inte har för avsikt att anställa nya medarbetare eller något annat.

Herr talman! De personer som inte lyckas ta sig från en arbetsmarknadsåtgärd till fortsatt anställning behöver inte otrygga anställningsformer. De behöver ett arbete som passar just deras förmågor och kompetens. Ett sätt att skapa den typen av tjänster är genom sociala företag – en företagsform som Miljöpartiet värnar och vill underlätta för. Arbetsintegrerande sociala företag gör i dag en stor insats när det gäller att skapa arbetstillfällen för personer som har varit arbetslösa länge. Det finns en hel del utmaningar, men också stora möjligheter, för arbetsintegrerande sociala företag att bidra med sina kunskaper och erfarenheter.

Herr talman! Jag var i mitt gamla hemland Chile i förra veckan. Där träffade jag människor som berättade om sin vardagliga kamp för sina rättigheter på arbetsplatserna. Det är i sådana samtal man får perspektiv. Man känner stolthet och tänker: Vad bra vi har det i Sverige med vår arbetsmarknadsmodell. Rör inte den så att det blir sämre för arbetstagarna, utan stärk den i stället!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 7 ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU8
ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin (skr. 2016/17:71)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU14
Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler (prop. 2016/17:88)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

Kommissionens arbetsprogram 2017

§ 9 Kommissionens arbetsprogram 2017

Utrikesutskottets utlåtande 2016/17:UU4
Kommissionens arbetsprogram 2017 (KOM(2016) 710)
föredrogs.

Anf. 25 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Herr talman! De fyra friheterna i EU är satta under lupp i och med Storbritanniens beslut om brexit. Alla känner vi till att de innefattar fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital. EU har gemensamt högre bnp än USA. Trots att EU:s befolkning utgör bara 6,9 procent av jordens befolkning står EU:s utrikeshandel för ca 20 procent av världshandeln. EU är världens största exportör av varor och tjänster och den största importmarknaden för över hundra länder. EU har också världens största inre marknad.

Både europeiska och internationella konsumenter och investerare har glädje av ett förenklat system i ett område där människor, varor, tjänster och pengar kan cirkulera fritt. EU förhandlar fram avtal genom sitt internationella nätverk av handelsförbindelser och sina många partner, i första hand genom frihandelsavtal. Omkring 62 procent av EU-ländernas totala handel är handel inom EU.

Herr talman! Dessa partnerskap kan skapa jobb och tillväxt i EU genom att öppna nya marknader med den övriga världen. Marknaderna på andra sidan Atlanten innebär till exempel transaktioner för ca 2 miljarder

euro varje dag. EU:s handelspolitik ska också bekämpa barn- och tvångsarbete, miljöförstöring och instabila priser. System som garanterar insyn och spårbarhet i leveranskedjan är ett exempel på detta.

I världens fattigaste länder försöker EU:s handelspolitik kombinera handel med utveckling. Lägre tullar, stöd till små exportföretag och råd om bättre förvaltning är bara några sätt som handels- och utvecklingspolitiken kan samverka på för att de som har det sämst ställt ska gynnas av en handelsdriven tillväxt.

Frihandel är grundläggande för EU. Det är också viktigt att EU får till ett bra avtal med USA i likhet med det som förhandlats inom TTIP. Det är dock små chanser att det genomförs, i alla fall om vi lyssnar på Trumpadministrationens signaler. Vi måste alltid motverka protektionistiska krafter som hämmar utvecklingsmöjligheterna, inte minst i de länder som står i nästa utvecklingsfas från fattigdom till välstånd. Nationalism, tullar och rädsla för ny konkurrens får inte stå i vägen för öppenhet, frihandel och utvecklingskraft.

Herr talman! Migrationspolitiken inom EU har varit, är och kommer även i fortsättningen att vara i fokus. De tusentals och åter tusentals flyktingar som försöker ta sig över Medelhavet i rangliga och sjöodugliga båtar och alla flyktingar som försöker ta sig in i EU via EU-länder med landsgränser till de transitländer som finns i närområdet och som önskar söka asyl och uppehållstillstånd inom EU berör men skapar också spänningar inom EU.

Vi måste i alla lägen stå upp för fler lagliga vägar in i EU. Det handlar om alltifrån fler kvotflyktingar till att bekämpa den organiserade brottslighet som tjänar stora pengar på att mjölka flyktingarna från främst Afrika på deras små besparingar och skickar ut dem på livsfarliga resor över Medelhavet.

Asylrätten måste värnas. Det är angeläget att vi står för humanism och solidaritet inom EU men också mellan medlemsländerna. Det är inte tillräckligt att några EU-länder glider fram utan att ta ansvar för den solidariska migrationspolitiken samtidigt som andra länder, som Sverige och Tyskland, tar ett oproportionerligt ansvar för de människor som har rätt till asyl och framtida uppehållstillstånd i något av EU-länderna.

Vi välkomnar kommissionens fortsatta strävanden för att uppnå en verklig och solidarisk migrationspolitik inom EU. Vi bör också fortsätta diskutera EU:s partnerskapsramar med tredjeländer. Landpaketen som utformas inom partnerskapsramarna ska stämma överens med det långsiktiga utvecklingssamarbetet och där tillhörande kriterier och riktlinjer.

Herr talman! I dessa tider av internationell oro är det extra viktigt att EU enas kring den gemensamma globala säkerhetsordningen. EU:s inflytande i konfliktzoner, i det fredsfrämjande arbetet, i utvecklingen av mänskliga rättigheter, i rättsstatens principer och för demokrati är omvittnat omfattande. Det handlar inte bara om att främja en positiv utveckling ekonomiskt och humanitärt utan även att via diplomati och tydliga ställningstaganden medverka till att minska konflikterna, incidenterna och kriget i vår omvärld.

Förra året förekom olika konflikter i EU:s närområden, och i de fallen där det var möjligt agerade EU hyggligt resolut och handlingskraftigt. Ja, det finns brister, men oftast samlas EU-länderna gemensamt kring aktivi-

Prot. 2016/17:80
15 mars

-----
*Kommissionens arbets-
program 2017*

teter för att motverka terrorism, våldshandlingar och eskalering av konflikter. Vi välkomnar speciellt Frankrikes initiativ när det gäller att väcka liv i diskussionen kring Israel och Palestina. Sverige har agerat aktivt i samverkan med Frankrike och jag hoppas se viss progress under 2017.

Herr talman! Det är bra att det finns en europeisk handlingsplan på försvarsområdet och att kommissionen arbetar för att den europeiska försvarsmarknaden och industri- och kunskapsbasen ska kunna uppnå den militära kapacitet som behövs i ett längre perspektiv. Det är dock viktigt att poängtera att det handlar om mellanstatliga förehavanden inom EU som harmonierar med respektive lands säkerhetsintressen inom den gemensamma marknaden och i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Det handlar inte om att skapa en gemensam EU-armé eller bygga ett gemensamt högkvarter för försvarssamarbete. Det får heller inte bli merkostnader utan ska finansieras inom befintliga budgetramar. Jag tror också att EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik kommer att bli allt tydligare och mer offensiv i och med brexit och Trumpadministrationens tillträde.

Anf. 26 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! När vi i dag debatterar kommissionens arbetsprogram för 2017 kan jag inte låta bli att tänka att det namn som arbetsprogrammet har är centralt för Europa – *Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgaren i centrum*. Det är precis de viktiga frågor som EU brottas med i dag. Därför är det också glädjande att det är det arbetsnamn som kommissionen har valt för sitt arbetsprogram.

Jag vill dock lyfta upp en fråga som jag tycker är lite tråkig, och det är att vi i dag, den 15 mars, två och en halv månad in på året debatterar arbetsprogrammet. Jag skulle gärna se att Sveriges riksdag och andra medlemsstater hade en möjlighet att debattera och fatta rationella beslut om EU:s arbetsprogram tidigare just utifrån att EU är viktigt. EU är en fråga som rör alla europeiska länder, dess partner och förstås oss medborgare som bor och vistas i EU. EU har tjänat sina medlemsländer, partner och medborgare väl, och vi måste alla arbeta för att det ska bli så också i fortsättningen.

När det gäller riksdagens hantering av kommissionens arbetsprogram har vi från utrikesutskottet gett alla utskott här i riksdagen möjlighet att yttra sig. Åtta utskott, de som arbetar mest med EU-relaterade frågor, har avlämnat yttranden till utrikesutskottet.

Jag kommer i mitt anförande att lyfta upp några av de frågor som jag anser är viktiga och centrala i kommissionens arbetsprogram. Självklart finns det mycket mer att säga, herr talman, men i en debatt ska fler få komma till tals.

Vi moderater har inte lämnat någon reservation i det här betänkandet. Däremot har vi avgett två yttranden, och det har vi gjort tillsammans med våra allianskollegor.

För oss moderater är det av stor vikt att subsidiaritetsprincipen inom EU tillämpas, att kommissionen fokuserar på de frågor som är övergripande och ska lösas på EU-nivå och att det nationella självbestämmandet bevaras liksom det regionala och det kommunala. Alla beslut ska fattas på rätt nivå.

I arbetsprogrammet tar kommissionen upp tio olika frågor. Samtliga är mycket viktiga, till exempel satsning på arbete, tillväxt, investeringar, en digital inre marknad, en motståndskraftig energiunion och en framåtblickande klimatpolitik. Man talar också om den inre marknaden och en stärkt industri. Man talar om en rättvis ekonomisk och monetär union. Man talar om frihandelsavtal med USA och andra länder och organisationer som WTO. Man talar också om rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ett ömsesidigt förtroende liksom en ny migrationspolitik, ett EU som en stark global aktör och en union i demokratisk förändring.

Detta, herr talman, fångar upp de viktiga frågor väl som EU behöver arbeta med och fokusera på för att fortsätta vara relevant för medlemmarna och omvärlden.

Vi moderater anser att EU-kommissionen bör fortsätta, precis som man nu också har sagt, att minska regelbördan för företag och tillämpa principerna om en bättre lagstiftning i alla verksamheter för att också introducera Refitprogrammet där mycket handlar om förenklingar. Detta är en av västvärldens centrala och viktiga frågor. Utan ett fungerande näringsliv är det mycket svårt för våra västerländska samhällen. Jag ser framför mig att det regelförenklingsarbete som ska pågå också kan gynna vårt svenska näringsliv. Det är ingen här i kammaren som har kunnat undgå att notera behovet av förenklad lagstiftning.

Jag vill också nämna några ord om de frihandelsavtal som finns. Det som vi alla närmast tänker på, också vi moderater, är förstas TTIP. Det är ett avtal om frihandel med USA som vi alla har sett fram emot. Därför är det olyckligt när nu USA uttrycker tveksamhet kring ett TTIP-avtal. Jag hoppas att, ju längre tiden går för den nya regimen, presidentadministrationen i USA, tankarna ska ändras och också Trump ska se att ett frihandelsavtal mellan EU och USA är något som tjänar USA väl.

Jag vill också lyfta fram en annan fråga som är viktig, nämligen rätten till integritet. Det är enkelt när EU nu står inför stora och omfattande utmaningar att fokusera på hur dessa ska hanteras. Hur ska terrorhotet bekämpas? Hur ska vi få en bättre säkerhet? Det är angeläget att göra det, men EU får samtidigt inte göra avkall på de grundläggande rättigheterna som personskydd, tryck- och yttrandefrihet med mera. Detta är något som vi i Sverige måste se till att bevaka.

Herr talman! Jag vill säga några ord om utbildningsfrågan också. Det är en av de viktiga frågorna inom EU. Det är också en historisk fråga. Den finns inte med i arbetsprogrammet, men det är viktigt och centralt med ett gemensamt ställningstagande när det gäller utbildning.

Det handlar om Erasmusprogrammet. Innan EU fanns var det inte lika enkelt för studenter på högskolenivå att studera i olika länder. Möjligheten fanns, men det var inte lika enkelt.

Gemensamma överenskommelser gör det möjligt för enskilda studenter att studera utomlands. Därför kommer till exempel lärlingsprogrammet att vara positivt. Och EU:s program, Utbildning 2020, kan bidra till något mycket mer positivt för EU när det gäller utbildningsfrågan och arbetsmarknaden än i dag.

Anf. 27 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Det är ett tveklöst faktum att Europa står inför en av sina största utmaningar sedan järnridån föll och öst och väst skulle giftas samman. Ett halvt sekel av separation, misstänkliggörande och rivalitet skulle läkas ihop för att bädda åt en ny generation européer. En ny generation EU-medborgare skulle inte behöva tänka på om man var född i Polen eller Portugal, i Aten eller Amsterdam. Som europé skulle man kunna förflytta sig över gränserna, utbilda sig, skaffa jobb och bilda familj. Ett gränslöst Europa har gett oss gränslösa möjligheter.

Men det är inte alla som tycker att de har kunnat ta del av de möjligheterna. Alla har inte sett ett gränslöst Europa som en tillgång. De har snarare sett det som ett hot mot jobben, mot välfärden och mot de lokala marknaderna. EU-byråkratin som är tänkt att säkerställa kvaliteten, tillräknelighet och transparens har i stället fått symbolisera ineffektivitet och otillgänglighet.

Det demokratiska projekt som EU är har dessvärre inte alltid lyckats stärka de möjligheter till och upplevelser av medbestämmande och inflytande som europeiska medborgare vill se. För många har avståndet mellan medborgare och beslutsfattare tyckts öka. Men tanken var att Europa skulle kännas mer tillgängligt för alla. Här har vi mycket att jobba med. Vi ser nu runt om i världen vilka effekter och konsekvenser växande klyftor mellan stad och land, mellan fattig och rik, mellan medborgare och beslutsfattare får.

Herr talman! I dag röstar Nederländerna om vilken väg man ska välja. Det slår mig att det ser ut som att det, precis som i Österrike, är framför allt två vägar som växer sig större och starkare. Vi ser å ena sidan den pessimistiska, misstänksamma och nationalistiska väg som utmärker de högerextrema partierna. Där ser man människor som problem i första hand, snarare än som tillgångar. Där väljer man i första hand att sluta sig och vara sig själva nog, i stället för att öppna sig och sträcka ut en hjälpsam hand när det börjar blåsa.

Vi ser å andra sidan det gröna stråket. Det representeras exempelvis av Van der Bellen som österrikisk president, Groen Links med Jesse Klaver som lyckats fyrdubbla stödet till det gröna partiet och vårt eget svenska exempel med en rödgrön regering som leder vägen för ett hållbart och solidariskt Europa. Vi löser utmaningar tillsammans och ser potential i varje människas förmåga att göra skillnad.

Herr talman! EU har bekymmer. Men vi har också fantastiskt goda förutsättningar för att lösa dessa bekymmer. Vi behöver stärka förtroendet, samtalet och tilliten mellan beslutsfattare och medborgare. Vi behöver stärka delaktigheten och minska avståndet mellan beslut och vad vi beslutar om.

EU ska ägna sig åt det som EU är bäst lämpat att lösa: de gränsöverskridande utmaningarna som klimatförändringar, säkerhet och migration utgör. EU ska vara den öppna union som har gjort och gör det möjligt för människor att förflytta sig över gränser, utbilda sig, arbeta och bygga nya liv och möjligheter – oavsett var i unionen man råkar vara född eller vill befinna sig.

Herr talman! Jag är glad över att vi i Sverige har en tämligen bred och blocköverskridande samsyn om det värde och den vikt EU spelar i dag för ett tryggt, hållbart och säkert Europa.

Det är genom mer samarbete och öppenhet, inte mindre, som vi kan öka sysselsättningen och investeringarna i vår del av världen. Det är genom mer samarbete och öppenhet, inte mindre, som vi kan ställa om Europas energimarknad till att vara klimatneutral och säker. Det är genom mer samarbete och öppenhet, inte mindre, som vi kan möta flyktingsituationen i världen i dag. Europa ska vara en välkomnande och solidarisk aktör, inte en ogästvänlig plats där man vill göra det sämre för människor att leva.

Mina vänner! EU är viktigare än någonsin – för freden, för demokratin och för de mänskliga rättigheterna. Vi behöver sammanhållning nu. Vi behöver stå upp för det europeiska samarbetet. Vi behöver tveklöst stå upp för det östliga partnerskapet. Vi behöver stå upp för länders rätt att välja vilken riktning man vill ta, vilken historia man vill skriva – oavsett var man råkar ha sitt geografiska läge, oavsett om ens granne inte anser det. Allt annat strider mot folkrätten. Vi måste stå upp mot de nationalistiska krafter som försöker motverka vårt öppna samhälle och vårt samarbete.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Välkommen till debatten, ministern! Det är alltid trevligt när regeringen deltar i våra debatter.

Herr talman! Det här är en speciell dag. Vi ska diskutera kommissionens arbetsprogram samtidigt som blickarna riktas mot ett av EU:s medlemsländer, Nederländerna, där val hålls i dag.

Det finns tecken på att vårt EU befinner sig i utmanande tider. EU som fredsprojekt firar i år 60 år. Det måste vi påminna oss och lyfta fram. Ibland känns det nämligen som att vi glömmer vår egen historia. Det är inte av godo.

Under de 60 år som har förflutit har det varit en fantastisk utveckling i vårt Europa. EU har fått många nya medlemmar. Och i dag är det många som söker en röst för de värden som har burit fram Europa, som har burit upp EU. Det är liberala värden som handlar om multilateralism, demokrati, fri- och rättigheter för människor, en fungerande rättsstat, öppenhet och respekt. Ett år som detta är det viktigt att EU:s röst är tydlig när det gäller våra grundläggande liberala värden. De hotas i dag från många olika håll.

Kommissionens arbetsprogram för 2017 fångar delvis dessa värden, även om de tio punkter som lyfts fram också vilar på en del andra grunder.

Jag har ingenting emot de tio punkterna, men det är viktigt att man under 2017 verkligen står upp för värdefrågor. Det må gälla utanför och också inom EU:s gränser.

Det finns ett pågående arbete med utvecklingen i Polen. Där utmanas och hotas de liberala värdena. Det är då viktigt att kommissionen står upp för det som är förenande. Det gäller naturligtvis också Ungern och andra länder som riktar blickarna mot de illiberala stråk som vi ser växa sig starkare i dag.

Fokus i utrikesutskottets betänkande sätts på de områden som utskottet särskilt svarar för. De må gälla öppen och rättvis frihandel, som nu är ett område som hotas. Många söker stänga, sluta gränser och hitta bilaterala lösningar i stället för de globala lösningar som verkligen skapar förutsättningar för likvärdiga handelsmöjligheter. Det är viktigt att vi i dessa tider

står upp för frihandel och att vi gör det även när USA verkar drivas bakåt. Vi hoppas att EU ska kunna vara en god och framgångsrik röst i samtalen med USA:s nya administration – detta för att vända det stråk som ser ut att vara Trumps vandringsväg.

Migrationspolitiken är också ett av de områden som står i fokus för innevarande arbetsprogram och för utrikesutskottet. Vi har en samsyn om att man behöver utveckla en ny migrationspolitik.

Jag vill också understryka vad utskottet uttalar när det gäller partnerskapsländer. När det används utvecklingsfinansiering i tredjeländer för att lösa en del av migrationsutmaningarna är det viktigt att det sker på ett sätt som är förenligt med Dacs regelverk. Man bör inte tumma på dessa frågor i EU:s migrationspolitiska arbete.

Herr talman! Slutligen vill vi från Centerpartiet se EU som en stark global aktör. Det behövs en sådan tydlig röst. Det behövs en tydlig röst gentemot vårt östra grannskap. Ukrainas vice premiärminister besöker i dag Sverige. Ukraina är ett av de områden som har uppenbara behov av en stark global röst från EU – en röst som tydligt står upp för Ukrainas territoriella rättigheter och integritet, en röst som är tydlig gentemot Ryssland som angripare och en röst som håller ihop mot våra antagonister när det gäller Ryssland.

Det behövs också en tydlig röst när EU utmanas. Under de senaste dagarna har vi kunnat se Turkiet och en alltmer auktoritär Erdoğan som försöker att trasa sönder relationer efter bästa förmåga – och den förmågan verkar ju vara stor.

Men, herr talman, vi måste stå upp samlat mot Turkiet. Jag förväntar mig att ministern här tydligt kommer att markera stöd både för Hollands uttalanden och för Tysklands agerande när det gäller den senaste diplomatiska krisen med Turkiet.

Herr talman! Med detta yrkar jag avslag på reservationerna. Jag hänvisar också till det särskilda yttrandet.

(Applåder)

Anf. 29 BIRGITTA OHLSSON (L):

Fru talman! Den 25 mars firar EU:s ledare att Romfördraget fyller 60 år. I dag diskuterar vi kommissionens arbetsprogram, och – som Kerstin Lundgren nämnde – i dag går Nederländerna till val. Det är ett av årets tre så kallade ödesval i Europeiska unionen. Det nederländska folket har i dag att välja mellan populism och anständighet, mellan rasism och det öppna, liberala samhället.

Framför allt kommer dagens val, precis som de tyska och franska valen, att vara en strid mellan europeisk gemenskap och nationalistisk splittring.

Sverigedemokraternas systerparti lovar att hålla en omröstning om nexit, om man vinner. Wilders vill att Nederländerna lämnar EU – detta trots att landet är gravt beroende av export och trots att Nederländerna kommer att drabbas hårt av brexit. En tredjedel av Nederländernas bnp utgörs av handel. Vi ser i dag i Europa en tom och destruktiv nationalism när den är som allra värst.

Fru talman! Ändå hör vi samma krav här hemma. EU är Nederländernas bästa investering, och det är också Sveriges bästa investering. Europeiska unionen grundades på ruinerna från världen av i går. Efter årtionden,

till och med århundraden, av krig och elände kunde arvförärderna enas om att fred skulle råda på den europeiska kontinenten. EU är en seger för demokrati, frihet och öppenhet.

Det är också en fråga om var vi känner oss hemma. För mig är svaret självklart: Europa. Sverige är och ska förbli en del av den europeiska gemenskapen och familjen. Vi vet att demokrati, frihet och öppenhet har lagt grunden för det svenska välstånd som vi drar fördel av i dag. Frihandel och nyfikenhet har lett till bättre hushållning med resurser och snabbare teknikspridning. Men nu vill en del partier i denna kammare att vi ska dra tillbaka allt detta.

Världen ser inte likadan ut i dag som den gjorde 1995, då Sverige gick med i Europeiska unionen. Den har förändrats. På samma sätt är inte Sverige samma land som före EU-medlemskapet. Vi har blivit rikare, och människors valfrihet har ökat kolossalt. Vi tar i dag för givet att man utan krångel ska kunna studera och arbeta i ett annat europeiskt land. Många har hittat kärleken på kontinenten. Människor kan leva tillsammans oavsett medborgarskap – allt detta tack vare Europeiska unionen.

Efter inträdet i EU växte Sveriges handel snabbare än någon någonsin kunde förutspå eller ens ana. Handeln har sedan dess specialiserats, vilket innebär att vi gör det som vi är bra på i stället för att göra mycket och halvdant.

Svensk jordbrukspolitik har blivit mer öppen och avreglerats. Konkurrensen har sporrat livsmedelsindustrin till att bli vassare. Våra företag kan nu sälja sina produkter på samma villkor till över 500 miljoner européer – att jämföra med 10 miljoner svenskar.

På samma sätt har människor i dag fler arbetsgivare att välja mellan.

Det är de fyra friheterna som är grunden i EU. Europas framgång bygger på den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och människor. Dessa friheter får vi inte slarva bort eller glömma bort.

Före Sveriges inträde i Europeiska unionen möttes svenskar av identitetskontroll och gränsbevakning också på resor genom Europa. De unga som är födda på 1990-talet och 2000-talet och som jag möter i dag är helt oförstående inför de id-kontroller som nu finns vid Öresundsbron. Det är ett absurt inslag för en generation som har sluppit stöta på ord som gränshinder och visumansökningar.

Sverige utan EU var ett fattigare, ett mer inskränkt och ett slutnare Sverige.

EU är också världens mest framgångsrika demokratiprojekt. Tack vare EU har det varit fred i Europa, och det är tack vare EU som det kommunistiska Östeuropa har demokratiserats.

Genom att ställa krav på mänskliga rättigheter och demokrati i utbyte mot handelsavtal och ekonomiska fördelar har EU med mjuk makt kunnat påverka länder i frihetlig riktning. Det är också därför som ett demokratiförbund som EU förblir en förebild för andra länder och regioner att ta efter.

Detta tunga ansvar faller nu om möjligt ännu tyngre på de europeiska axlarna. Efter att USA har valt Donald Trump som ny president är det EU och inte USA som är frihetens främsta försvarare globalt. Det är EU som tillsammans med andra demokratier måste leda den fria världen.

Därför måste EU axla ett starkt ansvar också på hemmaplan. Man måste vara tuff i kritiken mot de länder som slarvar med mänskliga rättigheter – jag tänker framför allt på Ungern och Polen. Vi måste våga använda politiska och ekonomiska sanktioner. Det ska kosta mycket att inte leva upp till EU:s ideal.

Därför tycker jag, när vi diskuterar kommissionens arbetsprogram, att EU-kommissionen inte har varit tillräckligt tydlig på denna punkt. Jag hade förväntat mig en mycket starkare och kraftfullare röst efter det som har hänt.

Det är också viktigt att EU inte blir slapp i sin kritik av Ryssland, Belarus, Kina och andra parter. Vi liberaler tror på handel med andra regioner. Ömsesidigt beroende lägger en bra grund för fred, men inte till vilket pris som helst. Vi får inte sälja oss billigt.

När regeringen i Europeiska rådet har diskuterat EU:s relationer med exempelvis diktaturen Kina kan man ibland fråga sig om EU-kommissionens röst är tillräckligt stark när det gäller att lyfta fram brott mot mänskliga rättigheter och förtryck av oliktankande. Jag tvivlar ofta på att de tusentals politiska fångarna hamnar tillräckligt högt upp på agendan.

Förra året firade Sverige 250 år med tryckfrihet. Vi måste fortsätta att lyfta dessa frågor i EU, inte minst när partier som Sverigedemokraternas vänner i Polen och Ungern drar undan mattan för progressiva röster. Särskilt viktigt är detta i dag, när ett viktigt EU-land väljer mellan unken nationalism och europeisk öppenhet.

(Applåder)

Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag vill också välkomna statsrådet – det är alltid trevligt när statsråden är med i debatterna.

Utrikesutskottet har granskat kommissionens arbetsprogram och politiska prioriteringar för 2017. Vi tycker ofta att medlemsländerna är olika och har olika behov, men man kan nog ändå konstatera att EU följer de prioriteringar som medborgarna i hela EU lägger stor vikt vid. Målet för årets arbetsprogram är ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum. Det sätter säkerhetsfrågorna i fokus, vilket jag tror att medborgarna vill just nu.

Kommissionen lyfter tio olika prioriteringar, och vi kristdemokrater vill särskilt att EU lyfter frågan om en hållbar migrations- och asylpolitik och säkerhetsfrågor som gränsförvaltning, men också hur vi ska samarbeta bättre kring våra gemensamma försvarsförmågor. Därutöver behövs naturligtvis olika satsningar på jobb och välfärd, där frihandel är en viktig ingrediens.

Fru talman! Man kan nog säga att EU och hela dess framtid är i kris. Brexit har ju satt EU:s framtid i blyxtbelysning, och frågan är hur EU ska hålla ihop. Migrationskrisen sliter och drar i EU, ett EU som vill visa solidaritet men där få länder är beredda att göra en insats för människor på flykt.

Sverige har tagit ett stort ansvar i förhållande till sin befolkning. Vi avsätter mer än vad UNHCR:s flyktingorgan gör. UNHCR har uppgett att 65 miljoner är på flykt från sina hem. Dess budget för 2016 var 70 miljarder kronor. Det är kostnaden för en del av vårt flyktingmottagande under ett år, men inte allt. Man räknar med att Migrationsverket får ungefär

60 miljarder, och våra integrationsåtgärder kostar ungefär 30 miljarder. Sedan har vi välfärdssatsningar på skola och vård och så vidare, och vi är dessutom en av de största bidragsgivarna till UNHCR. Så man måste ändå säga att Sverige gör väldigt mycket på migrationsområdet.

Men fler länder måste göra mer, och här måste EU vara tydligt: Om vi ska kunna hålla ihop krävs en gemensam solidaritet. Det ska naturligtvis också vara ett internationellt åtagande; det är inte bara EU som ska ta ansvar för flyktingkrisen. Därtill kommer alla människor som är ekonomiska flyktingar, som också vill söka sig till EU och måste ha möjlighet till försörjning. Vad ska hända med den gruppen? Här behövs kanske flera olika system för arbetskraftsinvandring, vilket kan förbättras inom EU.

EU:s medlemsländer diskuterar nu ett nytt mottagningssystem på migrationsområdet och hur regelverket ska kunna vara lika för alla. Jag tror att det är bra, men det kommer kanske ändå inte att göra så stor skillnad när det gäller vart människor söker sig. De olika medlemsländerna har olika social välfärd och olika ekonomisk utveckling och därmed också olika dragningskraft.

EU måste därför hitta vägar för att öka möjligheterna till lagliga vägar in i EU. Vi kristdemokrater har drivit detta på olika sätt. Vi har bland annat talat om humanitära visum och möjlighet att söka sådana i tredjeland, något som regeringen har avvisat.

EU-domstolen kom nyligen med en dom som sa att det är upp till varje land att fatta beslut om man vill ge människor rätt till humanitära visum. Jag tror att det vore bra om man öppnade för möjligheten i bredare bemärkelse: att EU kan ge stöd till de länder som vill vara med och bidra till att ta emot nödställda men att vi får det att ske under ordnade former. Ett förbättrat och utökat kvotflyktingssystem måste också komma på plats.

EU strider om flyktingfrågan. En sak tror jag dock att alla är överens om, och det är att vi inte igen kan ha en situation som under 2015, då människor okontrollerat kom in i EU utan att vi hade kontroll över vilka de var och med vilka avsikter de kom. Registrering av människor gjordes inte, och Dublinförordningen sattes helt ur spel.

Vi behöver, fru talman, de avtal vi har med Turkiet, och vi kommer att behöva fler med Nordafrika. Men vi ska naturligtvis ha avtal som grundar sig på internationell rätt; det är viktigt.

EU måste nu samla sig. Vi måste hitta kompromisser som alla kan leva med – det är nödvändigt för att hålla ihop EU. EU är den största biståndsaktören i världen. Det kan vi använda till förebyggande insatser, för självklart är det viktigast att komma åt fattigdom och konflikter, som sliter isär länder och tvingar människor på flykt.

Detta innebär också att EU måste bli en starkare säkerhetspolitisk aktör. Diplomati och bistånd är ett sätt att arbeta förebyggande, men EU måste också kunna stå starkt för att skydda medborgarna. Vi kristdemokrater vill inte se en EU-armé men däremot mer av mellanstatligt försvarssamarbete.

Vi måste också se till att vi har en säker bevakning av våra yttre gränser när omvärlden ser ut som den gör. Terrorismens utbredning och spridning förfäras, och den har under senare tid slagit till även på europeisk mark. Detta måste vi ta på allvar. Vi får samtidigt vara försiktiga så att vi inte börjar begränsa våra egna friheter, men vi kan inte vara naiva och stå oförebreda på de hot vi nu känner till.

Andra länders agerande på europeisk mark, allvarliga internetattacker och infiltration i politiska partier är något som särskilt uppmärksammas i Frankrike, men också i USA. Detta måste tas på allvar. Rysslands agerande manar till eftertanke, men också till motåtgärder. Vi ska inte söka motsättningar, men vi ska svara på reella säkerhetshot. Internetattacker mot väsentliga säkerhetsintressen måste vi motverka tillsammans.

Fru talman! En annan viktig fråga är hur EU kan fortsätta att vara världens största ekonomi. Tack vare vår gemensamma styrka har EU spelat en central roll i utformningen av globala handelssystem. Mer än 30 miljoner arbetstillfällen inom EU sägs vara beroende av utrikeshandeln, och 90 procent av den globala ekonomiska tillväxten under de närmaste åren förväntas skapas utanför EU.

I det särskilda yttrande som M, L och KD har skrivit i betänkandet lyfts just vikten av en frihandelsvänlig linje. Vi betonar att handelsavtalen inte ska urholka gällande sociala, fackliga och ekonomiska rättigheter i Sverige och EU. Investeringskydd ska vara rättssäkert och öppet och inte inskränka staters demokratiska beslutsfattande.

Det behövs mer satsningar inom EU på små och medelstora företag och på kvinnors företagande och deltagande på arbetsmarknaden. Om kvinnor arbetar i samma utsträckning som män anses bnp inom EU kunna öka med 12 procent; det är väldigt mycket.

Regeringen har sagt att man vill slåss för en social dimension och en social pelare. Vi tycker att det är detaljstyrning som EU inte bör syssla med. Vi ska ha, och vi har, bra regler i EU för arbetarskydd, arbetsmiljöfrågor och diskrimineringskydd. Låt det räcka så.

Regeringen vill också ändra utstationeringsdirektivet. Vi tror att det är fel väg att gå, vilket också flera andra länder anser.

Mer eller mindre av EU? Det är frågan. Kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker lade nyligen fram en vitbok med fem scenarier för EU-27, något som medlemsländerna ska ta ställning till. Det blir en viktig diskussion för oss alla att delta i. Så låt oss fortsätta diskussionen om EU och dess betydelse för framtiden.

Vi behöver utveckla ekonomin. Vi behöver lösningar på migrationsområdet och på försvars- och säkerhetsområdet. Vi måste ta klimathotet på allvar och fortsätta satsa på energisäkerhet.

Vi kristdemokrater har inga reservationer i det här betänkandet. Vi tycker att EU-kommissionens arbetsprogram i stort är bra. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 31 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det känns väldigt bra att vara här och få möjlighet att diskutera EU med er. Jag kommer kort att tala om kommissionens arbetsprogram och den ökande ojämlikheten och för första gången presentera regeringens EU-prioriteringar för 2017. Avslutningsvis kommer jag också att säga några ord om kommissionens vitbok om EU:s framtid, som ju Désirée Pethrus precis nämnde i sitt anförande, liksom regeringens arbete med delaktighet och brexit.

Jag är glad över att det i utrikesutskottets utlåtande i stort verkar finnas politisk samstämmighet gällande kommissionens arbetsprogram. Det lig-

ger i stora delar i linje med de EU-prioriteringar som regeringen presenterar i dag, där frågorna om jobb, klimat, migration och säkerhet är i fokus. Jag kommer att återkomma till dessa strax, men låt mig först sätta det hela i ett större sammanhang.

Fru talman! Globalisering och handel har lyft många ur fattigdom, men många oroar sig också över växande klyftor och ökad sårbarhet. En våg av nationalism och protektionism har slagit in över världen och Europa, och det påverkar självklart också EU.

Många upplever just nu att förändringar inte är förbättringar. Tvärtom upplever väldigt många att förändringar är försämringar. Människor ser sina arbeten slås ut av den globala konkurrensen och teknikutvecklingen och därmed hur deras livssituation hotas. Det gäller att förstå att den här frustrationen finns, att den är stark och att den tyvärr på många ställen är välgrundad.

På många sätt tror jag att den populistiska och nationalistiska vågen har skapats på grund av att både nationella regeringar och EU inte har klarat av att leverera tillräckligt, och framför allt inte tillräckligt fort. Alla har inte fått del av ökad tillväxt; i stället har klyftorna vuxit. När människor upplever att de får det sämre letar de efter alternativ och snabba svar.

Det allra viktigaste är att EU kan leverera resultat, både på ett övergripande plan och i människors vardag, och visa att EU skapar ett värde för alla medborgare.

Det finns mycket som kan göras här och nu. Det är viktigt att EU kan leverera resultat som påverkar på riktigt. Därför kommer regeringen att prioritera tre områden i EU-arbetet under 2017:

1. ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt
2. en ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik
3. en solidarisk flykt- och migrationspolitik och en säker omvärld.

Låt mig säga något om varför vi har valt just dessa områden.

Fru talman! Det första området är jobb och inkluderande tillväxt. Sedan Sverige gick med i EU har handeln vuxit och våra reallöner ökat. Över 1,4 miljoner svenskar går till jobbet tack vare den svenska exporten, och mer än 70 procent av den exporten går till EU.

Handeln med den inre marknaden är avgörande för Sverige. Det finns en stor potential i mer ambitiös tjänstehandel och digitalisering. För att ännu fler svenskar ska kunna gå till jobbet driver regeringen på i dessa frågor. Samtidigt som den inre marknaden måste fördjupas än mer för att handeln ska kunna öka behöver vi också se till att det råder sjysta villkor för dem som arbetar på den inre marknaden och att det inte leder till lönedumpning eller försämrade villkor.

Den ekonomiska krisen har visat att EU:s medlemsstater påverkas av varandras ekonomiska och sociala utveckling. När klyftorna ökar urholkas förtroendet för samarbete och politiska lösningar. I stället växer rädslan för globaliseringen och rörligheten, och det riskerar att skapa en grogrund för främlingsfientlighet och extremism. Det går inte att blunda för detta. Tvärtom är regeringen fast besluten att försöka göra något åt problemen.

Den 17 november står statsministern tillsammans med kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker värd för ett toppmöte i Sverige om rättvisa jobb och tillväxt. Genom att utbyta erfarenheter med medlemsstater,

arbetsmarknadens parter och andra nyckelaktörer på högsta nivå kan vi lära av varandra hur gemensamma utmaningar ska tacklas.

Fru talman! Klimat, energi och miljö är den andra prioriteringen. Vårt samarbete inom EU har en viktig betydelse inte minst på klimat-, energi- och miljöområdet. Tillsammans kan vi fortsätta vara en stark och pådrivande global kraft. Trots att mängden koldioxidutsläpp de senaste tre åren har minskat finns det mycket kvar att göra.

Regeringen fortsätter att driva en ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik. Vi gör detta genom att verka för att EU ska värna Parisavtalet och dess genomförande. I februari 2017 föreslog vi instiftandet av en klimatlag – ett historiskt beslut med ambitionen att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria länder.

Men miljöproblemen är gränslösa. Förstöringen av miljön sker lokalt, men miljöförstörelsens konsekvenser tar inte hänsyn till nationsgränser. Luftföroreningar är ett exempel där EU bidrar till att tackla problem som enskilda länder inte kan lösa själva. Under 2016 antog EU en ny lagstiftning, som förväntas bidra till en halvering av antalet förtida dödsfall orsakade av luftföroreningar inom EU.

Fru talman! Den tredje prioriteringen är migration och säkerhet.

Migrationen till Europa är en utmaning för EU:s medlemsländer, och lösningar måste bygga på att alla tar ett ansvar. Vi måste givetvis arbeta för att långsiktigt motverka grundorsakerna till ofrivillig migration och samtidigt säkerställa att EU har kontroll över den yttre gränsen. Det är en förutsättning för att den fria rörligheten inom Schengenområdet ska fungera.

Trots utmaningarna går det ändå sakta i rätt riktning. EU gör redan stor nytta i arbetet mot människosmuggling, och medlemsländerna arbetar för att snabbt enas om ett nytt asylsystem. För regeringen är det viktigt att ett sådant system ger en jämnare fördelning av personer som söker skydd i EU och att fler lagliga vägar till skydd i EU skapas. Vi måste dessutom se till att asylprövningar sker rättssäkert och att de som får avslag återvänder på ett väl fungerande sätt.

Vi vet att mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer utmanas runt om i världen. Dessa grundläggande värderingar kan inte tas för givna. De måste ständigt försvaras och främjas, såväl internt i medlemsstaterna som i EU:s externa relationer.

Rysslands aggression gentemot Ukraina och de fruktansvärda terroristattentaten under de gångna åren visar på behovet av ett starkare och mer samlat EU-agerande. Vi måste bygga vår säkerhet tillsammans med andra, och där är EU viktigare än någonsin.

Med genomförandet av EU:s globala strategi kommer EU att utveckla en gemensam säkerhets- och försvarspolitik som omfattar en effektiv civil och militär krishanteringsförmåga. EU:s förmåga att hantera både extern och intern säkerhet är avgörande för en bibehållen säkerhetsordning i Europa.

Fru talman! Jag har nu berättat om regeringens prioriteringar för arbetet med EU under 2017. Låt mig nu säga några ord om EU:s framtid.

Den 1 mars presenterade EU-kommissionen en vitbok om Europas framtid. I rapporten finns inga skarpa slutsatser utan scenarier som syftar till att belysa konsekvenserna av olika vägval för hur EU ska utvecklas fram till 2025.

Ett antal tankepapper för centrala politikområden ska presenteras under de kommande månaderna. Syftet med dessa ska vara att stimulera diskussionen genom att presentera alternativa utvecklingar utan att dra färdiga slutsatser.

Diskussionen om EU:s framtid är både viktig och välkommen. Till sammans måste vi analysera vilka konsekvenserna av de olika vägvalen för både EU och Sverige är. Här måste vi få till en bred diskussion som kan skapa förutsättningar för en samsyn. Här har riksdagen en väldigt stor roll att spela.

Jag är glad över att kommissionen försöker stärka delaktigheten i utformningen av EU:s framtid. Arbetet med ökad delaktighet i EU-arbetet ligger mig faktiskt väldigt varmt om hjärtat. Genom det som vi kallar för EU-handslag för ökad delaktighet med olika aktörer och parter försöker jag stärka kunskapen och stimulera till diskussion i olika EU-frågor. I december genomförde jag ett första sådant EU-handslag för ökad delaktighet med arbetsmarknadens parter. För en dryg månad sedan genomförde jag ett nytt EU-handslag i Skellefteå med de norra länen. Under året kommer jag att genomföra flera handslag, för jag tror faktiskt att vi kan göra skillnad och att vi behöver göra skillnad.

Som en del av delaktighetsarbetet har regeringen åtagit sig att genomföra EU-sakråd. Hittills har två genomförts. Med anledning av kommissionens vitbok kommer jag att kalla till ett nytt EU-sakråd med fokus på EU:s framtid. Jag kan säga att många av delaktighetsdelarna kommer från den utredning som ledamot Birgitta Ohlsson initierade när hon var EU- och demokratiminister.

Fru talman! Jag måste säga någonting om brexit. Det är ändå en stor fråga: den kommande skilsmässan mellan Storbritannien och EU. Det är viktigt att vi som är kvarvarande medlemmar i EU håller ihop och att vi kan få ett välfungerande frihandelsavtal med Storbritannien. Regeringens prioritering är att upprätthålla Sveriges goda relation till Storbritannien, och vi ska göra allt vi kan för att förhandlingarna ska bli så konstruktiva som möjligt. Jag har träffat den brittiske ministern med ansvar för brexit, David Davis, flera gånger. Vi har haft bra samtal. Samtidigt vet vi att Storbritanniens beslut att lämna unionen kommer att få konsekvenser för oss svenskar men framför allt för britterna själva. Vi har möjlighet att bidra konstruktivt, och det kommer vi att göra.

Fru talman! Med de orden vill jag tacka så mycket för mig. Jag ser fram emot en konstruktiv och energirik diskussion.

(Applåder)

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var bra. Jag tror att vi i stora delar har en liknande syn på framtiden i EU och på prioriteringarna när det gäller jobb och tillväxt, energi och miljö, solidarisk flyktingpolitik och säker omvärld – jag tror att det var det ministern nämnde. Jag tycker att det är bra frågeställningar som vi absolut måste ha i fokus.

Jag tycker också att vi ska ha sjysta villkor på arbetsmarknaden. Det är någonting som EU naturligtvis ska uppmuntra. Vi har, tycker jag, ganska många lagstiftningar och direktiv på det området. Social utveckling är viktig i våra medlemsländer för att alla ska hänga med – alla ska få en chans till utveckling och välfärd.

Men så nämner statsrådet mötet i Göteborg i november. Sverige ska då stå värd för ett EU-toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt. Det har rätt lite oklarheter kring en fråga som vi först har förhandlat om i arbetsmarknadsutskottet. Det gäller den sociala pelaren, som vi tycker är alldeles för detaljerad. Vi tycker inte att EU ska gå in och tala om exakt när någon ska ha en jobbcoach och så vidare. Det är någonting som varje land själv måste fatta beslut om. Vi ska ha regelverk som säger att man inte får ha lönedumpning och så vidare.

Jag har då en fråga. Statsministern sa i går att han inte driver det här, men arbetsmarknaden driver detta. Nu undrar jag bara: Vad säger EU-ministern? Driver hon den frågan? Vad är regeringens linje när det gäller den sociala pelaren?

Anf. 33 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamot Désirée Pethrus, för frågan! Jag hoppas att vi driver samma linje i regeringen. Vi hoppas att toppmötet ska vara en möjlighet att diskutera en effektiv arbetsmarknad, väl fungerande sociala trygghetssystem och en social dialog med regeringschefer, arbetsmarknadsministrar och arbetsmarknadens parter. Men syftet är inte att fatta beslut om den sociala pelaren eller att fatta detaljerade överstatliga beslut om till exempel jobbcoacher, som Désirée Pethrus nämnde. Syftet är att se: Vad kan vi lära oss?

Bakgrunden är att det har varit alldeles för lite fokus på hur människor på arbetsmarknaden och de sociala delarna av samhället har det. Ända sedan finanskrisen har man bara pratat om att rädda bankerna och om hur man ska få ekonomin att fungera. Man har väldigt mycket glömt bort frågan: Hur ska vi få en bra situation för människor på arbetsmarknaden? Därför vill vi lyfta de här sociala frågorna, som vi ofta kallar arbetsmarknadsfrågor i vår vokabulär. Jag tror att det kan bli väldigt bra.

Svaret är: Syftet är inte att fatta några överstatliga beslut på detta toppmöte.

Anf. 34 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Det låter hoppingsivande. Det låter som att vi börjar bli överens med regeringen om den sociala pelaren. Det är ingen bra idé att gå vidare med den typ av detaljstyrning som i alla fall fanns i utkastet till sociala pelaren, som vi fick se i arbetsmarknadsutskottet. Vi vill inte ha mer överstatlighet när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Vi tror att det regelverk som finns i dag är en bra ram för säkerhet och trygghet. Det handlar om diskriminering på arbetsmarknaden. Det finns arbetsmiljödirektiv. Det handlar om föräldraledighet. Vi har flera olika direktiv när det gäller arbetarskydd och lönedumpning. Jag tycker att detta har visat sig vara väldigt effektivt och bra.

När det gäller detta med att det har varit mycket fokus på att rädda banker kan jag i och för sig tycka att det för många vanliga medborgare nog är ganska bra att EU har gått in för att försöka skapa en trygghet på den finansiella marknaden. Det är också någonting som skapar en trygghet för medborgarna.

Men jag skulle i mitt andra inlägg vilja ställa en fråga när det gäller tillväxt och att vi måste ha en solidarisk flyktingpolitik. Jag tycker att det hänger ihop med en fråga som jag försöker driva i EU-nämnden ganska

ofta. Det handlar om lagliga vägar in i EU. När det gäller arbetskraftsinvandring har vi också ofta haft en reservation från Alliansen. Vi tycker att det är synd att inte regeringen driver det. Det finns i dag ett blåkortsdirektiv i EU som ger ökad möjlighet att ta hit arbetskraft. Men det finns inte för okvalificerad arbetskraft. Många av dem som nu finns i Nordafrika, som saknar arbete och som behöver ett arbete, kan ju matchas med dem som behöver arbetskraft här i Europa. Då skulle vi gärna se att regeringen driver frågan om fler lagliga vägar in. Det är min fråga till statsrådet.

Anf. 35 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Regeringen driver frågan om fler lagliga vägar in. Det pågår även en utredning under Maria Ferm om detta. Vi är också positiva till att öka möjligheterna för tredjelandsmedborgare att komma till EU för högkvalificerade arbeten. Men vi anser att medlemsstaterna ska ha möjlighet att tillämpa nationella system för högkvalificerade arbetstagare vid sidan av det blåkortsdirektiv som finns. Annars finns det en risk för att den arbetskraftsinvandringen begränsas, och det tycker vi inte är bra.

Jag tror att det var svar på frågorna.

Anf. 36 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag börjar med att yrka avslag på reservationerna och bifall till utskottets förslag i betänkandet, eftersom jag missade detta i mitt anförande. Jag vill också tacka statsrådet för hennes deltagande i debatten. Det är alltid uppskattat här i riksdagen.

Jag lyssnade på statsrådet angående EU, och jag har några detaljfrågor som jag vill lyfta upp som är väldigt, väldigt avgörande.

När det gäller jobb och företagande är TTIP, EU:s avtal med omvärlden, en grundläggande fråga. Jag skulle gärna se att statsrådet utvecklar sin syn på detta. Vi moderater tror att TTIP är väldigt, väldigt viktigt för Sverige och för Europa men också för USA, och därför hoppas jag att regeringen verkligen ser till att arbeta för avtalet.

Regelförenklingar och företagande är frågor som vi har debatterat mycket här i riksdagen. Det är en fråga som näringslivet lyfter upp hela tiden, och det är också en fråga som arbetsmarknadens parter har lyft upp, däribland fackföreningarna. Jag tycker att det här är viktigt, och jag hoppas att regeringen delar den uppfattningen och kommer att arbeta för detta.

Ytterligare en fråga som jag vill lyfta fram handlar om det östliga partnerskapet. Länder som samarbetar brukar få en positiv utveckling. Jag vill gärna höra hur statsrådet ser på detta, för jag hörde ingenting om det östliga partnerskapet i anförandet.

När det gäller migrationspolitiken tycker jag att det är viktigt att tänka på mänskliga rättigheter men också att underlätta för flyktingar att ta sig in på arbetsmarknaden.

Anf. 37 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Tack för frågorna! Om jag börjar med TTIP, alltså det handelsavtal som förhandlades ganska långt mellan EU och USA fram till att den nya administrationen tillträdde, är svaret att regeringen ser väldigt positivt på att det skulle bli ett handelsavtal mellan de två största ekonomiska områdena i världen, nämligen USA och EU. Det skulle otvetydigt leda till tillväxt och fler jobb.

Nu är det så här att vår och även EU:s bedömning är att det för tillfället ligger i frysbox, eftersom Trumpadministrationen har varit väldigt protektionistisk på många olika sätt när det gäller handel. Bland annat har man sagt att man inte längre ska vara med i det andra stora handelsavtalet som är helt färdigförhandlat, TPP, och att man ska omförhandla Nafta. Man har dock ännu inte sagt något uttalat om TTIP, och det gör att vi ännu inte dödförklarar det utan ser att det fortfarande finns en möjlighet.

Hittills har det dock inte funnits något särskilt intresse från administrationen. Nu blev deras så kallade handelsminister utfrågad i går – kanske några ledamöter hörde det – och det var ju just den här vägen, det vill säga att man ska skydda Amerika och protektionism mer än att ha fler handelsavtal. Därför är vi inte helt positiva.

När det gäller regelförenklingar kan jag bara säga att ja, regeringen jobbar för regelförenklingar, men jag är inte helt säker på att vi och ni har samma syn i allt.

Anf. 38 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaren. När det gäller frihandelsavtalet TTIP hoppas jag, och gör ett medskick här, att regeringen ser till att driva frågan framåt och verkligen undersöker alla möjligheter som finns när det gäller EU:s förmåga att få till ett avtal och naturligtvis även försöker påverka USA.

Jag säger detta därför att vi från Moderaterna inte har upplevt att regeringen har ställt sig positiv till TTIP tidigare och inte heller försökt skynda på processen. Därför vill jag lyfta denna fråga.

När det gäller regelverk och företagande har vi inte riktigt samma uppfattning, men det är ju viktigt att faktiskt arbeta för fler arbetstillfällen så att näringslivet kan stanna kvar i Sverige. Fler personer ska välja att starta företag och inte känna och uppleva att företagande är svårt och att det finns regler som gör att det är omöjligt att starta och driva ett framgångsrikt företag.

Sverige ska där vara ett föregångsexempel, och därför vill jag gärna få fler kommentarer från statsrådet om vilka frågor regeringen avser att driva inom EU för att uppnå regelförenklingar och för att det som står i kommissionens arbetsprogram ska genomföras.

När det gäller migrationsfrågorna vill jag återigen lyfta upp hur viktigt det är både med medborgarnas förtroende för migrationspolitiken och med EU som en rättsstat som ser till att bereda möjlighet för de personer som söker skydd att delta på arbetsmarknaden. Där kan regeringen göra mycket för att fler personer ska kunna ta sig in. Jag vill gärna ha kommentarer kring detta.

Anf. 39 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Helt kort vill jag säga att det är felaktigt att påstå att inte regeringen försöker få ett avtal mellan USA och EU. Det har vi jobbat väldigt hårt för, men det är ju kommissionen som sköter alla förhandlingar. Det finns nu flera pågående förhandlingar – jag ska inte räkna upp dem alla – och vi ser också att det kan bli lättare på vissa andra områden, eftersom andra länder nu ser att den amerikanska marknaden stängs. Därför

kan EU ha det lättare i de förhandlingar som pågår med Argentina, Brasilien, Uruguay, Japan, Filippinerna, Tunisien och så vidare, vilket är en positiv sak.

När det gäller regelförenklingar jobbar vi naturligtvis för att man ska underlätta för företagen, men det finns regler som är till för att skydda arbetstagare, för att skydda hälsa och för livsmedelssäkerhet, och det finns ingen anledning att ta bort regler som fyller en funktion. Det är ju bara om man hittar regler som man är överens om *inte* fyller den funktionen som man ska arbeta för att få bort dem. Många regler är väldigt bra, och dem har vi ingen anledning att ta bort.

När det däremot gäller regler på den inre marknaden kämpar vi stenhårt för att få bort många regler som vi i dag tycker bara är till för att skydda nationella intressen. Jag kan ta ett exempel, och det gäller regler för vilka som ska få vilka yrken. I Sverige har vi ungefär 40 sådana inskränkningar. I Tyskland har man ungefär 600. Till exempel finns det regler för vem som får bli bagare – du måste ha en certifiering för att kunna bli bagare.

Det är en typisk regel som vi nu försöker få bort i det stora tjänstepaketet. Det finns flera andra sådana nationella regler som försvårar den fria tjänsteutövningen, och där är Sverige pådrivande. Nu förlorar vi tyvärr Storbritannien, som har varit med i detta arbete.

Anf. 40 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet, för informationen om regeringens prioriteringar för 2017! De liknade med stor överensstämmelse prioriteringarna som presenterades i mars 2016, så det var inget riktigt nytt under solen i den delen.

Jag vill också bara instämma i statsrådets hållning när det gäller Sveriges agerande i kommande brexitförhandlingar, både när det gäller att hålla samman EU och när det gäller att vara en konstruktiv partner för att försöka nå ett bra frihandelsavtal med Storbritannien, som vi hoppas också håller samman när den dagen kommer.

Jag valde att begära replik därför att jag lyssnade noggrant för att höra om statsrådet i någon del berörde den händelseutveckling som har ägt rum under den senaste tiden när det gäller Turkiets syn på EU:s värden. Om EU ska kunna vara en stark global aktör måste EU vara tydligt och stå upp för de värden som vi gemensamt byggt EU kring. Vi måste tydligt markera när dessa värden angrips, oavsett om det är internt inom EU eller kommer från en extern aktör.

I det här fallet har vi kunnat höra hur president Erdoğan hoppat på flera av våra medlemsländer, som Tyskland och Holland. Det är viktigt att vi samlat är tydliga från Sveriges sida men också från andra EU-länders sida att vi står bakom våra medlemsgrannar när de angrips på ett sådant oacceptabelt sätt som vi har kunnat höra från president Erdoğan. Jag vill höra om regeringen delar den synen.

Anf. 41 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med brexit. Jag tror verkligen att Sveriges roll måste vara att föra konstruktiva diskussioner och förhandlingar. Det finns tecken på att tonläget skruvas upp mycket. Det kommer inte att vara till fördel. Sverige är så ekonomiskt beroende av handeln med EU på både

tjänstesidan och varusidan att det inte skulle bli bra för oss om det blir kaos i förhandlingarna. Det är absolut vår ambition.

Regeringen har direkt till företrädare för den turkiska regeringen varit, och kommer att fortsätta att vara, tydlig med att vi oroas över förutsättningarna för att genomföra folkomröstningen och de konstitutionella förändringar som gäller under rådande undantagstillstånd. Vi har uttryckt djup oro över arresteringarna av den politiska oppositionen, inte minst partiledarna för HDP, och den begränsade yttrandefriheten.

När det gäller de konkreta diskussionerna och tuffa uttalanden mellan Turkiet och Nederländerna tror vi att det är läge för alla sidor att avstå från ytterligare upptrappning och i stället sänka tonläget och anstränga sig att upprätta en dialog. Ingen vinner på de oerhört upptrappade och ibland obehagliga kommentarerna.

Det förekommer faktiskt inga förhandlingar just nu mellan EU och Turkiet. Vi anser att man måste ha en långsiktig syn på Turkiet och EU-närmandeprocessen. Vi tror att det är det bästa sättet att verka för reformer i Turkiet. Vi förväntar oss att Turkiet, som är kandidatland, lever upp till de grundläggande fri- och rättigheterna.

Anf. 42 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag hör att regeringen oroas eller känner djup oro.

Vi kunde i måndags ta del av Venedigkommissionens rapport om det konstitutionella förslag som ska vara föremål för folkomröstning i Turkiet. Det är en förödande rapport i sin tydlighet om förutsättningarna för att kunna hålla en demokratisk folkomröstning. Efter att ha läst utlåtandet finns det skäl att vara tydlig. Förutsättningarna för en demokratisk folkomröstning saknas, så som verkligheten ser ut i Turkiet i dag. Det behöver Sverige och EU vara tydliga med.

När det gäller utvecklingen den senaste veckan instämmer jag i synpunkten att vi inte ska trappa upp och skapa ett högt tonläge. Däremot, fru talman, måste vi vara tydliga med att vi står solidariskt tillsammans för de värden som EU har grundats på. När de trampas på av president Erdoğan är det helt tydligt en solidaritetsfråga för oss att stå bakom både premiärminister Rutte och förbundskansler Angela Merkel.

Anf. 43 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Regeringen har varit tydlig mot de turkiska representanterna att vi inte ser en positiv utveckling av rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och demokrati. Snarare är det tvärtom.

Det är viktigt att uppmärksamma att de olika länderna hanterar frågan på olika sätt, men vi är helt eniga om att vi måste understryka att Turkiet måste följa EU:s paragraf 2, det vill säga frihet, demokrati och rättsstatens principer och medborgerliga rättigheter. Därför är det viktigt att frågan tas upp när förhandlingarna tas upp med Turkiet igen. De pågår som sagt inte.

Här har sättet man jobbar på i EU ändrats rejält när det gäller EU:s instrument för att stärka rättsstatens principer. Man har till exempel gjort om i ordningen när man förhandlar om medlemskap och börjat med dessa frågor, vilket tidigare gjordes i slutet.

Jag kan återkomma till dessa frågor senare, men vi har sett till att både rådet och kommissionen har tillgång till nya instrument för att jobba med

frågor om rättsstatens principer. Det är en av de frågor som det har jobbat mest med det senaste halvåret.

Det är helt tydligt för Turkiet vad både Sverige och majoriteten av EU:s medlemsländer tycker i frågorna. Hur sedan enskilda fall hanteras i fråga om att hålla möten eller ej är upp till de enskilda medlemsländerna.

Anf. 44 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Frans Timmermans, EU-kommissionens stridbare vice ordförande, har varit föredömligt tydlig när det gäller att lyfta fram att just Polen har brutit mot rättsstatens principer och därmed mot demokratin, vilket kan hota Europeiska unionen i grunden. Under min tid som EU-minister var han min kollega då han var både utrikes- och EU-minister i Holland. Vi drev då tillsammans frågor om hur EU ska bli tuffare mot länder som bryter mot mänskliga rättigheter.

Det är viktigt att medborgarna i ett land kan lita på att politiker inte styr domstolarna. Domstolarna ska vara oberoende. Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer hör samman, och de kan inte skiljas åt.

Låt mig då gå in på fallet Polen. Vi vet att det senaste debaclet i den historien var i december 2016. Då klubbades en ny lag som ger Polens president makten att utse författningsdomstolens ordförande. Vi vet återigen att senast för två veckor sedan avfärdade Polen ännu en gång EU-kommissionens rekommendationer.

Det har kommit till min kännedom att just på nästa möte med allmänna rådet, GAC, där EU-minister Ann Linde företräder Sverige, kommer Polenfrågan förmodligen att komma upp igen. Vilken strategi har den svenska regeringen tillsammans med kloka allierade för hur man ska hantera Polen? Det är viktigt att fortsätta att ha en kraftfull hållning.

Anf. 45 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Det här är en fråga som jag jobbar med mycket. Jag delar Birgitta Ohlssons syn i frågan.

Det är beklagligt och oroande att den polska regeringen i sitt senaste svar från den 22 februari än en gång avvisar kommissionens rekommendationer och säger att de är grundlösa och politiskt motiverade. Man anklagar också Timmermans personligen. Jag och Timmermans har, precis som Birgitta Ohlsson hade, mycket kontakt i frågan.

Sverige stöder både Europarådets granskningar och kommissionens dialog med Polen inom ramverket, som nu börjar fungera bättre och bättre efter att det i många år har setts som lite överflödigt.

Tyvärr har dialogen inte lett till några konkreta framsteg. Om Polen inte följer kommissionens rekommendationer kan det leda till att ett artikel 7-förfarande inleds. Det har inte föreslagits än. Det är kommissionen som ska föreslå det. Men det kan ytterst leda till att en medlemsstat förlorar sin rösträtt.

Regeringen har nu med ett antal likasinnade skapat en grupp, Friends of the Rule of Law, för att stärka rättsstatens principer, demokrati och mänskliga rättigheter. Tyvärr är det hittills bara 15 länder som är med. Det speglar mycket diskussionerna. Vi har haft diskussioner redan i rådet. Det är tydligt att de olika medlemsstaterna ser olika på hur vi ska hantera dessa frågor.

Jag har varit drivande i frågorna och haft många samtal med Timmermans och med det maltesiska ordförandeskapet om hur vi ska gå vidare i processen. Vi har också haft bilaterala diskussioner direkt med Polen. Senast var det statsministern som träffade den polska statsministern.

Anf. 46 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Jag vill än en gång understryka att det är otroligt viktigt att bygga allianser med länder som är likasinnade i frågan och att stötta likasinnade kommissionärer. Vi vet också att även om den nuvarande kommissionen är något mer pådrivande än den tidigare vad gäller respekt för mänskliga rättigheter handlar det mycket om enskilda individer som Timmermans som tar på sig ledartröjan. Det är viktigt att Sverige står bakom hans arbete.

Jag tycker att den här frågan måste lyftas fram också på ett större plan. Vi vet att det är många länder som knackar på EU:s dörr, och jag är verkligen en varm vän av att utvidga Europeiska unionen. Samtidigt sänder det här ut signaler till de länderna. Om EU inte är tydligt mot sina medlemsstater om att respektera frihetens grundprinciper finns det risk att en del andra länder tappar reformtempot.

Jag tänkte ta upp en annan fråga här. Den rör situationen i Belarus, Vitryssland.

Ungefär samtidigt som Europeiska rådets möte pågick förra veckan såg vi hur Lukasjenkos diktaturregim slog till mot framför allt den politiska oppositionen och olika aktivister från civilsamhället. Många människor fängslades och utsattes för grym misshandel.

För inte alltför länge sedan hävde man sanktionerna mot Belarus, Vitryssland. Vi liberaler var emot det redan då. Vi tyckte att det var för tidigt, och vi tyckte inte att vi hade sett tillräckliga framsteg med tanke på ett förfuskat val och annat.

Jag undrar nu om EU-ministern och den svenska regeringen är beredda att tycka att man ska lägga på sanktioner mot en diktatur som Belarus, som misshandlar människor som vill införa demokrati och frihet.

Anf. 47 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamot Ohlsson!

Jag ska börja med att kommentera rättsstatens principer. Det som är oroväckande, tycker jag, är att man nästan har större krav på ett land innan det har kommit in i EU att skriva under på att det ska följa rättsstatens principer, demokrati och MR än när det har kommit in. Då är det som att nu är vi inne; då behöver vi inte följa det så mycket.

Därför är det viktigt att EU den senaste tiden har stärkt de här instrumenten. Till exempel gjorde vi för första gången en utvärdering i det allmänna rådet i november. Det var väl inte den bästa diskussion jag har varit med om, men man sätter ändå igång processen.

Sedan tycker jag att det är olyckligt att vissa länder absolut inte vill vara med i den diskussionen och inte tycker att EU ska bry sig om den medan vissa andra länder driver den väldigt hårt. I stället för att man är konstruktiv och går framåt blir det då en konfrontation.

Det finns förslag från EU-parlamentet som är intressanta, förslag som vi har tittat på, som vi inte har sagt att vi stöder fullt ut men som jag har

sagt att man kan öppna dörren för. Det är till exempel sådant som peer review.

När det gäller utvecklingen i Vitryssland följer regeringen den noga. Demonstrationsfriheten är helt central. Jag behöver inte upprepa vad Birgitta Ohlsson sa om vad som hände. Vi utgår från att de demonstranter som har gripits kommer att släppas. EU har konstaterat i ett uttalande som Sverige stöder att de senaste dagarnas händelser strider mot den demokratiseringspolitik som Vitryssland har åtagit sig att föra och som i sin tur är en förutsättning för en fördjupad relation med EU.

Anf. 48 JEFF AHL (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 1.

All offentlig makt utgår från folket – så inleds grundlagen i Sverige. Det som står i lagen och det som i praktiken råder skiljer sig dock nämnvärt åt.

Vi vet till exempel att 60 procent av de beslut som fattas på kommunal nivå påverkas indirekt eller i många fall direkt av beslut fattade i EU.

Vidare får många europeiska folk ingen möjlighet att säga ifrån i folkomröstningar angående EU:s utveckling. Om ett europeiskt folk röstar ”fel” i en folkomröstning får det rösta igen och igen tills det röstar ”rätt” enligt det politiska etablissemanget. Alternativt kan man se till att folket inte får någon ny möjlighet att folkomrösta, till exempel när man ska göra konstitutionella förändringar. Detta har hänt såväl i Frankrike och i Nederländerna som i Sverige.

Vi ser i dag ett EU som blir alltmer maktfullkomligt och som aktivt bidrar till att flytta makten allt längre från de nationella parlamenten. Detta innebär att varje nationalstat och dess folk får allt mindre att säga till om. Mer och mer makt koncentreras i stället hos icke folkvalda byråkrater.

Vi ser det återigen i dessa förslag, som kommer från EU. EU vill tvångsfördela migranter inom unionen och bestraffa de få länder som tog sitt ansvar under migrationskrisen 2015.

Ungern, som har nämnts upprepade gånger här i kammaren, är ett av de länder som löper risk att straffas. Man ska tvinga landet att ta emot migranter; alternativt ska det beläggas med en straffavgift. Detta trots att Ungern var ett av de länder som med en ansvarsfull politik bidrog till att minska den våg av migranter som sköljde över Europa under den här tiden.

Nu vill även Sverige gå på EU:s linje att man ska straffa Ungern för detta. Det är någonting som vi i Sverigedemokraterna starkt motsätter oss. Vi tycker att Sverige ska ta strid mot ett gemensamt asylfördelningssystem i EU, som så tydligt vill inskränka nationalstaternas makt ytterligare – dessutom på ett politiskt känsligt område. Här i Sverige har vi fått uppleva stora negativa inverknings på samhället på flera nivåer till följd av en slapphänt migrationspolitik. Det här, fru talman, är inget vi ska påtvinga något annat land.

Fru talman! Sverigedemokraterna vill se en folkomröstning om det svenska medlemskapet i EU. Detta anser vi vara viktigt och rimligt eftersom det svenska folket förnekades möjligheten att folkomrösta om till exempel Lissabonfördraget. Svenskarna fick ingen möjlighet att säga nej till ett fördrag som fortsätter att förflytta makt till EU.

Som Sveriges enda parti som är aktiv EU-motståndare anser vi att så länge Sverige kvarstår som medlem i Europeiska unionen ska Sverige aktivt motverka att fler medlemsstater införlivas. Vi har redan sett de långtgående negativa konsekvenserna när allt fler länder går med i det gränslösa EU-projektet.

Vi har till exempel sett att vapensmuggling, knarksmuggling och människohandel har underlättats, framför allt efter utvidgningen österut. Konsekvenserna ser vi i dag på våra gator och torg. Det är ingen här inne som kan förneka det, även om det såklart finns de som försöker.

Vi har också till följd av utvidgningen sett att svenska arbetare utsätts för låglönekonkurrens och att seriösa svenska företag måste konkurrera mot utländska företag med helt andra villkor än de svenska.

Anf. 49 PYRY NIEMI (S) replik:

Fru talman! Jag tänker nog fatta mig kort i frågan.

Sverigedemokraterna har, tycker jag, ganska få men väldigt tydliga prioriteringar i den svenska politiken och även i EU-politiken.

En fråga som är väsentlig för Sverigedemokraterna är att EU-avgiften ska sänkas kraftigt. Det markerar de på många olika sätt och i olika forum.

Sverigedemokraterna har också varit tydliga med att de i allt väsentligt kommer att rösta på Moderaternas budget i den kommande omröstningen här i Sveriges riksdag.

Hur kan det komma sig att Sverigedemokraterna kan tänka sig att rösta på Moderaternas budget samtidigt som de vill sänka EU-avgiften så pass kraftigt? Vad jag vet vill inte Moderaterna sänka budgeten när det gäller EU-avgiften.

En annan fråga handlar om swexit, som ni så vackert uttalar er om. Det är också en principiell frågeställning för Sverigedemokraterna, och den handlar tydligt om att ni inte vill vara med i EU.

Hur kan det då vara viktigt för er att rösta på Moderaternas budgetförslag i den kommande budgetomröstningen, när Moderaterna tydligt tar ställning för att medverka i Europeiska unionen?

Anf. 50 JEFF AHL (SD) replik:

Fru talman! Pyry Niemi lägger in en slamkrypare och påstår att vi inte har särskilt många prioriteringar. Det vet Pyry Niemi är helt fel. Inte minst har vi fått ett växande förtroende inom ganska tunga politiska områden, till exempel försvaret, äldreomsorgen, kriminaliteten och så vidare. Det där är alltså bara påhitt.

Vi driver väldigt många frågor och förstår faktiskt, i motsats till vad ni försöker påmåla oss, att invandringen inte är det enda problemet i Sverige. Det finns många långtgående problem – och EU är såklart ett av de absolut största.

Vi har vissa ingångna avtal med EU. Det är så, och vi måste respektera de ingångna avtal vi har. Allt annat kommer ju att sänka vår trovärdighet som en internationell spelare.

Du nämnde swexit – man kan även säga svut, Sverige ut ur EU, om man vill ha en svensk klang i det hela. Ja, det stämmer alldeles utmärkt att vi vill lämna EU. Det vill vi göra genom en folkomröstning. Det är fullt rimligt att folket, som har röstat för ett EU-medlemskap, också ska fatta det avgörande beslutet att lämna EU. Det finns många fördelar med det.

Många framhåller att det skulle vara farligt för svensk export om vi lämnade EU, men det är bara struntprat. Så länge vi är med i EU har vi till exempel inte möjlighet att ingå egna bilaterala avtal. Sedan kan man fråga sig varför Schweiz och Norge klarar sig så bra utanför EU och varför Sverige inte skulle kunna göra det.

Återigen, vad gäller budgetförslaget: Ingångna avtal gäller. Vi har inte föreslagit någon sänkning av EU-avgiften i vårt eget budgetförslag, just för att ingångna avtal måste gälla. Vi vill i stället jobba inom EU-parlamentet, så länge vi är kvar, för att sänka EU-avgiften. Sedan vill vi arbeta här i kammaren och även i Europaparlamentet för att möjliggöra en folkomröstning i Sverige för att lämna EU.

Anf. 51 PYRY NIEMI (S) replik:

Fru talman! Jag lyssnade ivrigt och intresserat på Jeff Ahls anförande. Följaktligen kan jag konstatera att SD inte vill sänka EU-avgiften i Sveriges riksdag utan påstår att ingångna avtal gäller.

Samtidigt har jag läst mig till att det är väsentligt och viktigt för SD att få ned EU-avgiften. Enda vägen att kunna göra detta, även i Sveriges riksdag, är att inta en position här, inte bara inom EU.

Det är den första frågan. Sedan driver ni självfallet frågor, men EU-frågan har varit väsentlig för er, precis som migrationspolitiken. Ja, försvaret finns delvis med, men det är inte så många frågor där ni har intagit någon stor position.

Jag vill återkomma till denna fråga: Hur kan det komma sig att Sverigedemokraterna med sådan emfas driver att rösta på Moderaternas kommande budgetförslag, trots att Moderaterna är kraftiga förespråkare av ett medlemskap i EU, när det är en väsentlig frågeställning för Sverigedemokraterna att Sverige ska lämna Europeiska unionen?

Anf. 52 JEFF AHL (SD) replik:

Fru talman! Huvudanledningen till att vi kommer att rösta på Moderaternas budget är att vi vill visa på det borgerliga hyckleriet – att man inte har någon avsikt att fälla den nuvarande regeringen. Det är inte så att vi delar några ideologiska principer med Moderaterna. Tvärtom står vi väldigt långt ifrån dem i många frågor.

Detta oaktat är vi ett parti som gärna samarbetar med andra. Vi har sträckt ut handen till alla partier, inklusive Socialdemokraterna, i olika frågor, men vi får alltid kalla handen. Detta tycker vi är ett ganska omoget förhållningssätt. Huvudanledningen till att vi vill rösta på Moderaternas budget är politisk, så att svenska folket ser hur olika partier de facto agerar när de har möjlighet att till exempel avsätta den nuvarande regeringen.

Pyry Niemi har fel när han säger att vi inte prioriterar andra frågor. Det gör vi visst. Vi förstår att invandringen inte är hela problemet. Vi förstår att EU inte är hela problemet. Att invandringen och EU sedan, enligt mitt och mitt partis tycke, är två extremt stora problem är ett faktum, men det gör absolut inte andra frågor mindre viktiga. Det visar sig att vi får allt större förtroende i fler frågor, och det är såklart jobbigt för Socialdemokraterna.

Det är ganska intressant att vi har ett parti som påstår sig vara ett arbetarparti – det parti som Pyry Niemi tillhör – men som samtidigt är för EU. Egentligen har vi två, då Vänsterpartiets EU-linje har blivit ganska mjuk.

EU har inneburit enorma problem för just svenska arbetare, med lönedumpning och social dumpning. Detta tar vi strid emot, med kraft.

Så sent som i går pratade jag med en person som jobbar inom sopbranschen om problemet med lönekonkurrens och lönedumpning, vilket Pyry Niemis parti aktivt tar ställning för i och med att de är för ett fortsatt medlemskap i EU.

Anf. 53 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Jeff Ahls anförande. Jag blir alltid väldigt förvånad när jag hör Sverigedemokraterna tala om att Sverige ska lämna EU.

EU tillkom efter andra världskriget. Det är ett fredsprojekt, ett projekt för demokrati, ett projekt för säkerhet och ett projekt för utveckling och respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. EU har lyckats. Europeiska länder som har stridit mot varandra genom århundraden, inte till gagn för sina medborgare, har lyckats stå enade fram till nu.

Jag hoppas och tror att EU:s länder och medborgare inser vikten och betydelsen av ett fortsatt samarbete inom EU. Vi kan se på opinionssiffrorna att de som är för EU ökar.

Jag ser EU som det samarbetsorgan det är. Vi har debatterat exempelvis utbildning här tidigare. Unga människor kan utbilda sig inom hela EU, resa utan visum inom hela EU och få en arbetsmarknad inom hela EU. Det är en fantastisk utveckling, som har gagnat inte bara medborgarna utan hela Europa. Är detta vad Sverigedemokraterna vill säga nej till? Är en gemensam möjlighet till större arbetsmarknad, minskad arbetslöshet och fortsatt fred något som Sverigedemokraterna säger nej till? För det är faktiskt vad Jeff Ahl står och talar om här.

Jag vill gärna ha en kommentar om detta, fru talman.

Anf. 54 JEFF AHL (SD) replik:

Fru talman! Jag förstår att Cederfelt blir upprörd. EU är såklart en dröm för alla liberaler, den kategori som Moderaterna tillhör. Nu kan man äntligen dumpa de svenska arbetarnas löner och säga att man arbetar för fred, frihet och alla andra värdeord samtidigt som man bakvägen ser till att förstöra den svenska modellen. Det är fullständigt solklart varför Moderaterna är för EU – det finns inga tvivel om det.

Om Sverige lämnar EU kan vi ha bilaterala och multilaterala avtal med olika länder, till exempel gällande utbyte för studier, handelsavtal och annat. Det finns ingen begränsning på det sättet. Dessutom kan vi sluta egna avtal utan att behöva blanda in andra länder.

EU är inget fredsprojekt. EU är ett projekt skapat av byråkrater för byråkrater. Ni nekar vanligt folk att få rösta, Margareta Cederfelt. Du sa själv att vi har en stor majoritet för EU. Vi diskuterar ju aldrig EU-frågorna i Sverige. Ni på den EU-vänliga sidan påstår att vi måste diskutera dessa frågor mycket mer, men det händer ju aldrig. Om det nu är en så stor majoritet för, låt oss då folkomrösta!

Margareta Cederfelt vet, liksom jag, att när vi börjar diskutera dessa frågor och svenska folket får upp ögonen för hur negativt EU påverkar oss

kommer opinionen att vända, som den gjorde i Storbritannien. Det är därför ni är rädda för att låta svenska folket få möjlighet att säga ja eller nej. Det är ett stort problem, men det är ganska enkelt.

Jag ska hinna med att citera Martin Schulz, som tidigare var talman i Europaparlamentet. Han har uttryckt det så här: ”The British have violated the rules. It is not the EU philosophy that the crowd can decide its fate.” I klartext betyder detta att folket inte ska få bestämma någonting, utan det ska byråkraterna göra. Det är detta projekt, fru talman, som Moderaterna, Socialdemokraterna och tyvärr nu även Vänsterpartiet verkar acceptera. Det tycker jag är oacceptabelt.

Anf. 55 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag är beklämd. Jeff Ahl! Tala inte om för mig vilka uppfattningar jag och Moderaterna har! Det kan vi göra själva.

EU skapades efter andra världskriget – kol- och stålunionen. Det var ett fredsprojekt. Har EU:s medlemsländer krigat med varandra? Svaret är nej. Det är den ena viktiga grunden.

Den andra viktiga grunden handlar om arbetsmarknaden. Fackföreningar står bakom EU. Arbetsgivarorganisationer står bakom EU. Handelsutbytet har ökat, och arbetsmarknaden har växt. Detta är något som har gynnat svenska arbetstagare. Hur kan Jeff Ahl förneka det? Hur kan Jeff Ahl stå här och säga något som inte är grundat i verkligheten? Det tycker jag är beklämmande. Jeff Ahl bör grunda sina uttalanden på vad som gäller och inte fabulera ihop något med enstaka citat.

Anf. 56 JEFF AHL (SD) replik:

Fru talman! Då vill jag börja med att kommentera att det är beklämmande för Margareta Cederfelt att Moderaterna inte tycker att det är allvarligt att den före detta talmannen i Europaparlamentet har uttryckt sig så. Det bekräftar snarare vad jag precis påstod om Moderaterna. Att övriga partier sedan påstår saker om oss verkar ju vara fullt okej, så jag vet inte var nivån ligger.

Det finns något jag stör mig oerhört mycket på i svensk politik, och det har jag alltid gjort: Demokratier krigar inte mot varandra – det är ett statsvetenskapligt faktum.

Den enda gången som två demokratier har hamnat i krig med varandra var när Storbritannien förklarade krig mot Finland. Men det fanns faktiskt skäl till det. Och det var knappast så att de krigade desto mer med varandra i praktiken.

Det handlar om att demokratier inte förklarar krig mot varandra. Det är ett statsvetenskapligt faktum.

EU i sig behöver inte vara ett sådant faktum. Kolla vad som har hänt i Grekland. På grund av det EMU-projekt som Moderaterna stod bakom – de gjorde det åtminstone tidigare, men jag ska ärligt säga att jag inte vet hur pass mycket de har svängt i denna fråga – har vi ett land i kaos. Där finns det riktiga högerextremister på frammarsch i form av Gyllene gryning. Detta är bland andra Margareta Cederfelt och Moderaterna medskyldiga till, eftersom de har drivit den federalistiska tanken om EU.

Margareta Cederfelt påstår att jag ljugar. Jag har oerhört många vänner som jobbar som byggnadsarbetare, inom åkerinåringen och så vidare. Jag

vet vad jag talar om. Jag vet vad som händer på dessa arbetsplatser. Jag lyssnar på vad de säger.

Det är ett faktum att EU har inneburit enorma påfrestningar för svenska arbetare. Så är det bara. Det är ett faktum. Att fackförbunden sedan blundar för detta är inte konstigt. De är lierade med det största partiet i denna kamrare. Det är klart att man måste upprätthålla skenet av att EU skulle vara bra för svenska arbetare, annars har man gett sig själv underkänt. Det är alltså ingenting konstigt.

Anf. 57 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi debatterar nu kommissionens arbetsprogram för 2017. Jag vill börja med att säga att mina kollega Amineh Kakabaveh, som skulle ha tagit denna debatt, tyvärr har blivit sjuk. Därför får ni debattera med mig i stället.

Vi i Vänsterpartiet står bakom vissa delar av utrikesutskottets utlåtande, men inte alla. Det är därför som vi har en reservation i detta utlåtande, reservation 2, som jag härmed yrkar bifall till.

Jag tycker att det är viktigt att vi bedömer EU på dess egna meriter. Vi har nu hört ett antal högtidstal till EU:s ära. Men jag vet inte om det finns så mycket att hylla.

Om vi tittar på de ekonomiska och de sociala frågorna i Europa ser vi att det fortfarande är massarbetslöshet som råder. Vi ser också inkomstklyftor som ökar. Vad gör EU i detta läge? Jo, man fördjupar och förvärrar den ekonomiska och sociala krisen med krav på åtstramningar och nedskärningar i medlemsländerna.

I detta arbetsprogram ser vi förslag om att man ska fördjupa centraliseringen av den ekonomiska och monetära unionen. Det är precis sådana steg som inte borde tas under detta år.

Jag skulle vilja fråga EU-minister Ann Linde om detta verkligen är i linje med regeringens politik. Om det inte är det, begär då replik på mitt anförande så att vi kan debattera dessa frågor vidare.

Vi i Vänsterpartiet saknar också konkreta åtgärder mot skatteflykt och aggressiv skatteplanering i detta arbetsprogram från kommissionen.

Ett annat område där EU måste granskas kritiskt gäller den så kallade flyktingkrisen som fortfarande är akut. Egentligen är det ingen kris när det gäller flyktingar. Det är snarare en ambitionskris att EU och dess medlemsländer inte tar sitt ansvar i en situation då vi har fler flyktingar i världen än någonsin efter andra världskriget.

Återigen: Vad gör EU i detta läge? Jo, man ingår ett ytterst smutsigt avtal med president Erdoğan från Turkiet, som syftar till att hålla människor borta från Europas gränser.

Vi har nu hört ett antal borgerliga politiker som har talat om att vi ska vara tydliga mot Turkiet och Erdoğans förtryck mot minoriteter, mot advokater som kastas i fängelse, mot oppositionspartiet HDP och så vidare. Jag vill ställa en fråga till Kerstin Lundgren från Centerpartiet, Birgitta Ohlsson från Liberalerna eller Désirée Pethrus från Kristdemokraterna – som är kvar här i kammaren: Är detta verkligen att vara tydlig mot Erdoğans regim, alltså att ha en överenskommelse med detta land som i praktiken innebär att vi sitter i Erdoğans knä?

Titta på slutsatserna från det senaste toppmötet. Där finns inte en enda formulering av kritik mot Erdoğan, trots att övergreppen ökar dag efter dag.

Var finns de konkreta förslagen i kommissionens arbetsprogram för lagliga vägar in i Europa? Var finns de konkreta förslagen för att vi ska få en omfördelning av flyktingar mellan EU:s medlemsländer som verkligen fungerar? Var finns de konkreta förslagen för ökat stöd till länder utanför EU och för att man ska utrota orsakerna till denna flyktingkris? Var finns de konkreta förslagen för stopp mot vapenexport till andra länder? Det är våra europeiska vapen som dödar, lemlästar och tvingar människor på flykt. Där ekar det tomt i kommissionens arbetsprogram.

Anf. 58 JEFF AHL (SD) replik:

Fru talman! Jag har en mycket enkel fråga. Tänker Vänsterpartiet verka för att vi ska ha en folkomröstning om det svenska EU-medlemskapet? Svara ja eller nej på det!

Anf. 59 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är inte alls omöjligt att vi kommer att verka för en folkomröstning om EU-medlemskapet i framtiden. Men jag tycker att det är viktigt att komma ihåg att vi hade en folkomröstning i Sverige för ungefär 20 år sedan, och den ska respekteras. I dagsläget tycker inte vi att man ska driva på för en folkomröstning där man inte alls vet vad utgången skulle bli. Det enda man kan se på är Storbritannien och brexit, och brexit har försatt detta land i ett totalt kaos. Människor av utländsk härkomst förföljs och diskrimineras i Storbritannien efter denna folkomröstning. En sådan utgång vill vi i Vänsterpartiet inte ha. Därför är det inte något krav som vi ställer i dagsläget.

Fru talman! Jag skulle vilja säga en sak till som jag inte hann med i mitt anförande, eftersom jag hade bara fyra minuters talartid.

Jag tycker att utskottet har gjort en mycket bra granskning av kommissionens arbetsprogram för 2017, och en mängd andra utskott i riksdagen har kommit med remissvar.

Men vad är det egentligen vi granskar, och vad förväntar vi oss att denna granskning kan leda till? Vi kan inte förändra detta arbetsprogram med ett enda kommatecken, eftersom det är kommissionens arbetsprogram. Detta tycker jag lite grann visar på en av de mycket tydliga bristerna med EU, nämligen den demokratiska bristen. Hur många konkreta förslag Sveriges riksdag än skickar in till EU-kommissionen kommer de inte att ändra ett enda kommatecken, eftersom det är de som bestämmer och som har monopol på att ta initiativ till nya lagar. Det tycker jag är ett oskick.

Anf. 60 JEFF AHL (SD) replik:

Fru talman! Först trodde jag att jag hade bjudit Jens Holm på någonting. Men uppenbarligen var det bara bra att han fick fortsätta. Jens Holm nämner nämligen att demokratin, med tanke på arbetsprogrammet, i princip är hotad. Det är det som han säger. Ändå är ni i Vänsterpartiet inte helt säkra på om ni vill ha en folkomröstning om EU. Det är förvisso inte förvånande. Vänsterpartiet har en historia av att liera sig med totalitära stater av olika slag.

Prot. 2016/17:80
15 mars

-----

*Kommissionens arbets-
program 2017*

Jag kan återigen konstatera att Vänsterpartiet lider av samma trovärdighetsproblem som Socialdemokraterna. Ni påstår ofta att ni företräder svenska arbetare, vilket ni gång efter annan visar att ni inte gör. Jens Holm borde, liksom jag, veta att det är EU-projektet som är det största hotet mot svenska arbetare i fråga om lönedumpning och försämrade sociala villkor.

Anf. 61 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det största hotet mot arbetare är inte EU-projektet utan Sverigedemokraterna och de politiska krafter som Sverigedemokraterna underblåser, där man ställer människor mot varandra. Ingenting kan vara mer främmande för mig och Vänsterpartiet än att ansluta oss till en sådan kritik av EU-projektet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

Biologisk mångfald

§ 10 Biologisk mångfald

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17: MJU8
Biologisk mångfald
föredrogs.

Anf. 62 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Vi inleder nu debatten om MJU8 *Biologisk mångfald*. Det är ett motionsbetänkande som behandlar allt ifrån handel med elfenben och jakt på säl till rovdjurspolitiken och genetiskt modifierade grödor. Trots att vi i år har delat upp betänkandena MJU8 om biologisk mångfald och MJU9 om naturvård finns här över 70 yrkanden att behandla. I mitt anförande kommer jag dock att fokusera på de reservationer som Moderaterna står bakom.

Fru talman! Levande natur och hav med stor biologisk mångfald krävs för att naturen ska kunna motstå påfrestningar utan att ta skada långsiktigt. Biologisk mångfald är en förutsättning för att ekosystemen ska fungera samt för de ekosystemtjänster som påverkar oss varje dag och som vi nyttjar nästan varje dag. För bibehållen välfärd och en stabil samhälls ekonomi behöver ekosystemen vara i balans. Det ställer krav på oss att bibehålla ett varierat landskap med såväl skog som brukad mark och öppna hagar där mular får beta.

Den tidigare alliansregeringen prioriterade reformer för att stärka den biologiska mångfalden, och jag vill göra några korta nedslag där. Alliansen drev på för konkreta och ambitiösa mål på global nivå i förhandlingarna om konventionen för biologisk mångfald, och tack vare bland annat Sverige blev Nagoyaöverenskommelsen en framgång. Alliansen införde Sveriges första marina nationalpark i Kosterhavet. Man tog ett samlat grepp om rovdjurspolitiken, vilket mynnade ut i en proposition som riksdagen biföll år 2013.

Dessutom tog Alliansen fram en samlad strategi för det fortsatta arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänsterna. Vill regeringen fortsätta

att stärka arbetet kan den ju börja med denna strategi, där det finns konkreta åtgärder för att nå de tio etappmålen som rör biologisk mångfald.

Fru talman! Jag skulle särskilt vilja lyfta fram reservation nr 4 som en punkt i dagens debatt. Det är en reservation från Moderaterna och Kristdemokraterna gällande jakten på skarv.

Fågelfamiljen skarv är en naturlig del av den svenska faunan. Den lever i skärgårdar och längs med Sveriges långa kust. Skarvarna är duktiga dykare och flitiga fiskare. Den som på sin båttur har sett en upprätt sittande fågel med utsträckta vingar har antagligen sett en skarv som torkar vingarna efter ett lyckat fiske. Fågelfamiljen skarv är också viktig för flera andra arter i ekosystemen. Den utgör föda för större örnar, och den erbjuder skydd för sillgrisslorna, som häckar i dess kolonier. Den är också en sorts medhjälpare när måsar och trutar äter den överblivna fisken.

Skarven är dock långt ifrån oproblematiske. De öar där skarven häckar utsätts för stora påfrestningar när skarven i stor skala för näringen från havet och upp på land genom sin spillning. Detta leder till uppenbart förändrade och försämrade levnadsförhållanden för de landlevande organismerna. Spillningen har en frätande effekt och gör att skärgårdsöar får ett lite skelettliknande utseende med döda träd och obefintlig vegetation på marken. På flera håll ute i landet är situationen ohållbar.

Dessutom har skarven en betydande inverkan även på fisket – dels äter den stora mängder fisk, dels orsakar den skador på redskap som sedan måste lagas eller ersättas till höga kostnader.

Detta bör regeringen ta till sig. För att komma till rätta med problemen bör jakten på skarv utökas. På det sättet kan vi också nå en hållbar nivå i beståndet. Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 4.

Fru talman! Att viltförvaltningen är decentraliserad är bra och viktigt. Det är bra att beslut om jakt, viltvård och rovdjursförvaltning fattas nära de människor som berörs, för det är ofta där kunskapen finns. I dag är det länsstyrelserna som har beslutanderätt gällande skyddsjakten. Det är länsstyrelserna som bestämmer om jägare ska få genomföra skyddsjakt, och det är länsstyrelserna som bestämmer om ersättning ska betalas ut för den genomförda insatsen.

Låt mig göra kammaren uppmärksam på en sak när det gäller jakt och länsstyrelser. Djur bryr sig ganska sällan om länsstyrelsens organisering; det är få vargar som går över en länsgräns och tänker att Axel Oxenstierna ändå hade en del bra idéer år 1634. Det gör att nuvarande system ibland faller kort, för i dag är det så att avgörandet beträffande ersättning till jägaren beror på den geografiska platsen där djuret skjuts och inte på det ursprungliga beslutet. Systemet kan med andra ord göra att ersättningen uteblir om jägaren under pågående skyddsjakt skjuter en varg på fel sida om länsgränsen.

Detta är väldigt beklagligt. Att mista ett tamdjur är en påfrestning för lantbrukare, och att då som jägare – ibland är ju jägaren och lantbrukaren samma person – gå miste om ersättning för avsatt tid och utestående kostnader gör inte saken särskilt mycket bättre. Därför vore det önskvärt att regeringen tog initiativ till att i alla fall göra en översyn av reglerna för ersättning vid skyddsjakt, i syfte att skapa ett mer rättvist och kanske mer ändamålsenligt system.

Jag vet att regeringen har svårt att komma överens i frågor som rör jakt och viltvård – landsbygdsministern har ju i två år lovat att komma med

förslag för att underlätta för funktionsnedsatta jägare att använda motorfordon vid jakt – men om regeringen tar dessa frågor på allvar är det dags att sätta fart. Moderaterna föreslår en översyn av ersättningarna för skydds jakt. Den som genomför skydds jakt ska också ha rimligt betalt.

Fru talman! Sedan 1800-talet har drygt 200 arter försvunnit från Sverige. De flesta av dem var inte så vanliga i vårt land, och det har därför inte påverkat ekosystemen särskilt mycket när de har flyttat härifrån. Under samma period har det dessutom tillkommit hundratals nya växt- och djurarter till den svenska floran och faunan. Många är trevliga tillskott, men andra är så att säga mindre trevliga. Det är nämligen så att nya arter tar med sig nya utmaningar. Flera av de arter som har hittats i Sverige de senaste decennierna har inga naturliga fiender här.

Ett exempel är den amerikanska hummern. Det är en art som ursprungligen kommer från Nordamerikas kust. Ett femtiotal sådana har sedan 2008 fiskats upp på västkusten, och mörkertalet kan vara stort då de lever väldigt djupt och därför inte alltid följer med upp. Det är ganska beklämmande, eftersom amerikansk hummer sprider dödliga bakteriesjukdomar till den europeiska hummern. Ett annat exempel är mårddunden, som äter stora mängder grod- och fågeldjur. På vissa håll hotar den hela bestånd.

Det är samma sak här som i många andra viltförvaltningsfrågor – det finns beprövade lösningar. Regeringen skulle till exempel kunna gå fram med de tillkännagivanden angående viltutfodringen som riksdagen gjorde i höstas. Mer om invasiva arter – som mårddhund och amerikansk hummer, men även kungskrabba och den kannibaliska spanska skogssnigeln – och stävandet av dem skriver Moderaterna i reservation nr 12.

Fru talman! Slutligen vill jag fästa ledamöternas uppmärksamhet vid reservation nr 16 om genetiskt modifierade organismer. Teknikutvecklingen genomsyrar hela samhället, och primär- och livsmedelsproduktionen kommer inte att stå utanför. Växtförädlingsteknik som ständigt förnyas ger möjlighet att minska användning av gödning och växtskyddsmedel, samtidigt som näringsinnehåll kan förbättras ganska avsevärt. Modern växtförädling är en framtidsfråga, kanske särskilt avseende den globala livsmedelsförsörjningen, och den potential som finns i detta bör vi ta till vara.

Den mest avancerade växtförädlingen – genetisk modifiering av organismer – möter dock rädsla på grund av okunskap. Låt mig säga följande: Svenska beslut angående genetiskt modifierade organismer ska fattas på vetenskaplig grund. Det är en tradition vi har haft länge, och det är fullt rimligt att det är så. Det är inte politikernas roll att överpröva vetenskaplig expertis; har en gröda bedömts som säker ska den också godkännas.

Att regeringen vacklar på denna punkt skulle jag säga är ganska bekymmersamt. Man motsätter sig exempelvis ett godkännande av grödor som inte har stärkt motståndskraft mot glyfosat, trots att grödan har bedömts som säker av Europeiska unionens expertmyndigheter och det svenska jordbruksverket.

Jag tror att vi behöver gå i en annan riktning – den helt motsatta. Ny teknik borde prövas och användas. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet borde prövningen också förenklas. En översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och

livsmedelsproduktion borde genomföras i syfte att föreslå regelförenklingar.

Dessutom bör Sverige i likhet med Europaparlamentet behålla drivlinjen att genetiskt modifierade organismer även fortsättningsvis regleras och prövas på unionsnivå. Enskilda länder inom Europeiska unionen borde inte få upprätta handelshinder med hänvisning till pseudovetenskap om grödors farlighet. Ett sådant förhållningssätt skulle på lång sikt hota hela den inre marknaden. Därför vill jag yrka bifall även till reservation nr 16. (Applåder)

Anf. 63 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Vad gäller betänkande MJU8 *Biologisk mångfald* vill jag yrka bifall till reservation 1 om naturvårdsdirektiven och reservation 11 om ekonomiska villkor vid skydds jakt. Vi står såklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till dessa.

Art- och habitatsdirektivet, liksom fågeldirektivet, har legat länge i hyllorna i Bryssel nu och behöver dammas av. Förutsättningarna har förändrats med tiden. Då det exempelvis inte fanns vargpopulationer när direktivet kom till utgick det från en annan verklighet än den vi ser i dag.

Det var viktigt att skapa en livsmiljö för det fåtal individer som då fanns, men i dag är situationen en annan. Ingen hade väl kunnat ana den koncentration av varg som i dag finns i vissa delar av landet, med medföljande problematik som har skapats på grund av en släpphänt rovdjurspolitik och ett överbyråkratiskt rättssystem kring dessa frågor.

Skogsägare har på flera håll nekats att avverka sin skog på grund av till exempel lavskrika. Det är bekymmersamt och får ekonomiska konsekvenser, vilket kan betyda stora inkomstförluster för den enskilde skogsägaren.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har bestämt riktlinjer för hur artskyddsförordningen ska tillämpas, men både myndigheter och skogsbruket vill att lagen ses över.

Ingen fråga inom skogssektorn väcker mer diskussion än tillämpningen av artskyddsförordningen. Detta är en lag som syftar till att skydda vissa utpekade arter och deras livsmiljöer enligt EU:s naturvårdsdirektiv. Ett exempel på detta kommer från Värmland och gäller bombmurkla, som förekom på marker där en skogsägare inte fick ta ned en och en halv hektar som han ville. Han skulle heller inte få någon kompensation för detta, men nu fick han ändå rätt i Mark- och miljööverdomstolen i februari.

Med denna tolkning av artskyddsförordningen omöjliggörs skogsbruk på mycket stora arealer. Både den privata och samhällsekonomiska kostnaden blir ganska stor.

Björnjakt kan vara farligt. Likaså kan det vara farligt om en björn anfaller oanmält vid älgjakt eller annan jakt. Ska man då riskera jaktbrott om man har fler än två patroner i magasinet? Detta är en lag som ter sig mycket märklig – fem patroner är tillåtna när man jagar en ofarlig hjort, men två patroner är det som gäller när man jagar en livsfarlig björn.

Det kan ju också vara så att man skadskjuter och behöver sätta ett avgörande skott. Ska man då inte kunna göra det för att man hade för få patroner från början?

I en studie från SLU Aqua har man undersökt spyor från skarv i ett område som sträcker sig från Kalmar över Ålands hav till Finland. Studien

visar att fritidsfisket tar ungefär 800 ton abborre per år, medan skarven äter omkring 3 500 ton abborre per år.

Även gråsäl gillar abborre. Studien visar att sälar äter ungefär lika mycket som fritidsfisket tar upp.

När det gäller gädda tar skarv, säl och fritidsfiske ungefär lika mycket med 700–800 ton vardera. Yrkesfiskets påverkan på arterna är betydligt mindre.

Vi i Sverigedemokraterna vill se en allmän jakt på skarv och en licensjakt på säl, precis så som näringsidkarna längs kusten önskar.

Det är jättebra att det nu har införts en ordning där överklaganden av beslut om jakt på stora rovdjur prövas av en och samma domstol. Detta skapar kontinuitet. Det är också bra att beslut om licensjakt på varg får fattas senast den 1 oktober, så att man hinner med alla överklagandeprocedurer innan jakttiden tar sin början.

Det skyndsamhetskrav som regeringen har infört – om att överklagad skydds- och licensjakt ska hanteras skyndsamt med förtur i domstolen – är också bra. Frågan är bara hur det kommer att fungera i praktiken.

För att undvika att vargjakten ställs in vore det bra om ett tillägg förs in i Naturvårdsverkets föreskrifter om att jakttiden ska kunna förlängas vid behov oavsett om den ordinarie jakttiden är förbi, alltså efter den 15 februari. Detta har Sverigedemokraterna motionerat om.

Olika länsstyrelser betalar olika för att få skyddsjakt utförd. I Skåne lovas man ersättning medan grannlandet Kronoberg inte vill betala för jakten, trots att skyddsjakten gäller samma varg. Detta kan ju te sig märkligt.

I Kronoberg menar man att den som ansöker om jakten får betala, enligt naturvårdshandläggaren där. Frågan är då om alla drabbade djurägare är villiga att söka skyddsjakt om de riskerar att själva få betala.

Det finns inga enhetliga regler i Sverige för vem som ska betala för skyddsjakt. De olika länsstyrelserna gör egna tolkningar. I Västmanland avlönade länsstyrelsen samtliga jägare som utförde uppdraget. De som tog ledigt från sina jobb eller företag fick ersättning för utebliven arbetsinkomst.

När en varg i Kronoberg avlivades fick jaktledaren ersättning, och dessutom fick hundförare och eftersöksekipage betalt.

En rad länsstyrelser har beslutat att inte betala någonting för skyddsjakt. Principen är där att den som ansöker om skyddsjakten också ser till att den blir utförd. En jaktledare utses, men får denne ihop jägare som ställer upp? Det kanske inte alltid är så lätt.

Ska skyddsjakten utföras gratis? Vem ska utföra jakten i den händelse det inte går att få tag i frivilliga som vill jobba gratis? Det är också en fråga som man bör ställa sig. Det handlar om reglerna för hur viltskadepengar får användas och hur samhället ska göra med skyddsjakter och ersättningar i framtiden.

En sak som är säker är i alla fall att länsstyrelsernas agerande måste bli mer enhetligt om det ska bli någon ordning och reda på den här problematiken.

Anf. 64 JENS HOLM (V):

Fru talman! När jag läste igenom betänkandet om biologisk mångfald och särskilt några av reservationerna från de borgerliga partierna och Sve-

rigedemokraterna, som bland annat handlar om att vi inte ska följa internationella konventioner, att vi ska jaga fler djur – även om de är hotade – och att vi ska tillåta mer av genommodifierade organismer, väcktes tanken hos mig att det kanske kan vara på sin plats att diskutera varför det över huvud taget är viktigt att bevara arter.

Låt oss jämföra med ett flygplan. Ett flygplan består av tusentals olika små delar. Jag ska inte gå in på detaljerna om alla de här delarna, men det vi kan vara rätt säkra på är att varje del i ett flygplan behövs. Jag tror i alla fall inte att någon här skulle vara beredd att säga att vi kan plocka bort var tionde del i flygplanet och att det nog kommer att fungera ändå.

Om vi för över den jämförelsen till naturen är det ungefär likadant där. Allt hänger samman. Plankton i vattnet äts av fiskarna, vissa fiskar blir jagade av sjöfåglar, vissa sjöfåglar blir kanske uppätta av större djur och så vidare. Så är det i naturen.

Vi vet att en kedja inte är starkare än sin svagaste länk, och så är det också med arterna i naturen. Allting hänger samman i ett väldigt komplext ekosystem. Därför är det viktigt att värna arter. Därför kan vi inte ta några risker i naturen och säga: Men vi kör på. Vi kan säkert utrota den gruppen; om den försvinner gör det säkert ingenting.

I takt med att klimatet förändras och det blir varmare på jorden växer snarare behovet av motståndskraftiga ekosystem. Man brukar säga att de ska vara resilienta. Om vi ska ha motståndskraftiga ekosystem handlar det just om att vi ska värna mångfalden i ekosystemen.

Det är min raka uppmaning till de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna att inte ta några risker här. Äventyra inte den mångfald av arter som vi har! Den är väldigt illa ute redan som det ser ut nu. I Artdatabankens lista över rödlistade arter, som kom för två år sedan, kan vi se att det är allt fler arter som rödlistats och behöver någon form av skydd.

Skulle ni borgerliga partier och Sverigedemokraterna verkligen plocka bort framrutan i cockpit eller en vinge på flygplanet och sedan vara beredda att sätta er i flygplanet? Nej, jag tror inte det. På samma sätt ska vi inte heller ta några risker i naturen.

En annan viktig fråga, fru talman, i betänkandet handlar om artbevarande i andra länder, närmare bestämt elefanter som också är en illa utsatt art. Varje år dödas tiotusentals elefanter i afrikanska länder. De skjuts främst därför att man är ute efter deras elfenben. Handeln med elfenben är väldigt lukrativ. Det sägs också att den här handeln, som ska vara illegal, finansierar kriminella terroristgrupper som al-Shabab och andra.

Som sagt ska den här handeln nu vara förbjuden, men det finns vissa undantag. Undantagen, som handlar om att länder som Botswana, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe ska kunna sälja vissa elfenben mellan varandra, används som ett kryphål och gör att försäljning av elfenben fortsätter att vara en storskalig verksamhet.

I fjol hölls det stora toppmötet för Cites, den konvention som reglerar förbud mot handel med utrotningshotade arter. Vi var nog flera som hoppades på ett totalförbud mot handel med elfenben utan undantag, men så blev det tyvärr inte. Till min besvikelse kunde jag konstatera att inte heller Sverige och EU var pådrivande för ett sådant totalförbud.

Därför tycker jag att vår reservation 14, som just tar upp vikten av ett totalförbud mot handel med elfenben, är så viktig och vill avsluta med att yrka bifall till den.

Anf. 65 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för passningen till de borgerliga partierna. Jag känner mig lite träffad.

Människan är på många sätt unik. Förutom att vi använder eld och uppfann hjulet har vi gjort en grej som är viktig och som skiljer oss från många andra djur: Vi har tagit oss ut ur näringskedjan. Vi behöver egentligen inte äta andra djur, och vi behöver inte få våra liv avslutade med att någon hoppar på oss på savannen, utan vi kan dö i en säng omgivna av människor som älskar oss. Det gör att vi är ganska unika.

Vi har då ett ansvar för att hålla balans i det övriga djurriket. Jag kan instämna i att där har människan kanske inte haft bästa track record de senaste 200–300 åren. Men vi måste någonstans vara överens om att det behövs en balans i djurriket, liksom det i flygplansliknelsen från Jens Holm krävs ett särskilt förhållande mellan vingar och vikt på dem som är i flygplanet. Det är inte bara så att alla delar ska ingå, utan de ska också vara av rätt storlek. Därför tror jag att vi behöver titta på balansen i ekosystemen och se över om skarvens utbredning i Sverige verkligen är så hållbar.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga till Jens Holm om just det som är gott och det som är naturligt. Det kanske inte är så naturligt att bedriva skydds- och licensjakt på djur. Samtidigt är frågan om det som är gott och det som är naturligt är samma sak. Att jag skulle bli uppäten av en björn kan ju verka ganska naturligt, för det finns en risk i naturen att bli uppäten av ett djur. Men det är inte så gott. Det finns alltså en skillnad däremellan.

Jag skulle vilja fråga om inte Jens Holm instämmer i att vi har ett ansvar för att hålla balans i ekosystemen. Innebär det då inte att vi behöver reglera när vi ser obalanser?

Anf. 66 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Mitt korta svar på frågan är: Ja, vi människor har ett särskilt ansvar i det här avseendet. Vi har redan gått in och intervenerat i det som är ”naturligt”, så självklart har vi ett sådant ansvar.

Jag och Vänsterpartiet är inte principiellt motståndare till jakt. Det kändes som att det mellan raderna var lite det som frågan handlade om. Tvärtom kan det ibland vara viktigt att reglera vissa bestånd. Men vad jag inte förstår är varför vi ska ha en relativt storskalig jakt på rödlistade och direkt hotade arter, som Moderaterna vill, till exempel på varg. Det kan inte vara ansvarsfullt och inte heller vara i linje med våra internationella åtaganden.

Vi brukar ju vilja värna arter och utrotningshotade djur i andra länder. Men när det kommer till en rödlistad art i vårt eget land tycker Moderaterna att man ska ha en storskalig jakt på den. Varför tycker ni så?

Anf. 67 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för förtydligandet!

Det var inte min mening att lägga in mellan raderna att Vänsterpartiet är emot jakt, men det finns ändå vissa principiella frågor där vi kommer fram till olika slutsatser när det gäller just jakt och viltvård. Vi är två partier som står ganska långt ifrån varandra, och det är så att säga okej.

Jens Holm frågar specifikt om jakt på varg. Nej, vi ska inte utrota vargen i Sverige. Däremot kan vi vara ärliga med att det finns ett problem när

vargen tar tamdjur i trädgårdar. Då är det något i viltförvaltningen som har brustit, och då behöver vi komma till rätta med det.

Jag skulle säga att det är något typiskt moderat, om jag ska göra en utblick kanske mest tillbaka, att kontinuerligt utvärdera, förändra och föreslå ny politik. Vi vill lösa problem, och finns det ett problem med att vargen tar tamdjur i trädgårdar är vi beredda att se på olika lösningar på det. Vi vill däremot inte utrota vargen. Det finns inte något förslag om fri jakt på varg i Sverige. Det är inte det vi föreslår.

Anf. 68 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Ni vill ha licensjakt på varg. Där skiljer ni er mot Vänsterpartiet, som säger att vi ska ha skyddsjakt. Det är intressant att Jesper Skalberg Karlsson tar upp just det exemplet. Skyddsjakt är just när man blir direkt attackerad. Licensjakt är vad jag skulle kalla något av en storskalig jakt. Man sätter upp ett mål för hur många av en art som ska skjutas och går sedan ut och uppmanar jägarna att göra det. Det tycker jag inte att man ska göra när det gäller en art som är hotad.

Jag förstår att Moderaterna inte vill utrota vargen och tror inte att det finns en enda människa i Sverige som driver ett sådant krav. Men tyvärr kan en storskalig jakt just leda till att bevarandet av en art fungerar ännu sämre. Jag skulle säga att det är precis det som vi tyvärr ser.

Anf. 69 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 4.

Viltförvaltningen behöver decentraliseras ytterligare – från europeisk nivå till nationell nivå och från nationell nivå till regional nivå.

Regelverket för skydd för värdefulla livsmiljöer och arter i EU bör anpassas efter de olika nationella förutsättningarna. Beslut om skydd av vilda djur och hotade arter är en fråga där medlemsstaterna i större grad bör återfå beslutsmakten. Här krävs flexibilitet med hänsyn till de olika naturliga förutsättningar som finns inom unionen.

Djur- eller växtarter som är hotade i södra Europa kan vara talrika på ett skadligt sätt i de nordliga medlemsländerna. Licensjakt på varg, skyddsjakt på skarv i skärgårdsmiljöer, fiske och försäljning av signalkräftor och jakt på vildsvin är exempel på frågor som bör avgöras nationellt.

I detta sammanhang vill jag också säga att det är ytterst olämpligt att regeringen vill ändra sammansättningen i viltförvaltningsdelegationerna. Det hade aldrig skett med en alliansregering. Det är viktigt att viltförvaltningsdelegationerna får vara instrument för en effektiv och väl fungerande lokal förvaltning av viltresurserna, inte en politisk sandlåda.

Herr talman! Det finns ett behov av att förändra EU:s art- och habitatsdirektiv. I dag krävs enhällighet i ministerrådet för att flytta en art från listan över djur som anses kräva noggrant skydd. Detta har hittills aldrig gjorts.

Kristdemokraterna anser att det behöver införas en smidigare rutin för att omklassa hotstatusen för olika arter i takt med att populationerna växer eller krymper. Det bör också skrivas in i direktivet vilka juridiska regler som ska gälla för prövning av beslut som kan beröras av direktivet.

Det måste i praktiken vara möjligt att ordna skyddsjakt och licensjakt utan orimligt långa överklagandetider. Riksdagen bör därför tillkännage

för regeringen som sin mening att Sverige ska verka för en ändring av art- och habitatsdirektivet.

Herr talman! I avvaktan på eventuella ändringar i direktivet kan Sverige utforma en instansordning som gör att domstolsprocessen går snabbare. Regeringen gjorde våren 2016 förändringar i jaktförordningen i ett försök att skapa en snabbare instansordning under gällande EU-direktiv. Men fortfarande innebär processen att fyra olika instanser kan pröva ett ärende. Därför bör ärenden om skydds jakt och licensjakt endast överprövas i *en* domstol, som därigenom blir sista instans. Regeringen bör därför snarast lägga fram ett förslag till en sådan instansordning.

Herr talman! Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lantbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurstäta områden. Kristdemokraterna vill att det ska gå att bedriva en ändamålsenlig skydds jakt kombinerat med ersättningar till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur.

Ingen av våra svenska rovdjursarter är i dagsläget utrotningshotad. Vi anser att en fortsatt riktad och selektiv jakt på varg behövs och är möjlig utan att påverka vargens gynnsamma bevarandestatus.

De ekonomiska ersättningar som staten betalar ut för rovdjursdödade tamdjur behöver ses över så att en rimlig kompensation ges. Samtidigt behövs andra åtgärder för att minimera rovdjursskadorna.

Det stora antalet vildsvin i vårt land orsakar skador för stora belopp varje år. För jordbruket rör det sig om ca 600 miljoner kronor. Bönderna får betala det högsta priset då vildsvinen borrar upp åkrar och vallodlingar med stora skador som följd. Bonden får inget stöd för förlorad skörd, inga pengar för stängsel och ingen ersättning för den tid som måste läggas på avskjutning.

Vildsvinen står också för ett stort antal viltolyckor i trafiken, omkring 3 000 per år. Tidigare fanns möjlighet att få statlig ersättning för dessa skador enligt viltskadeförordningen, men det upphörde 1995.

Kristdemokraterna föreslår att markägare ska kunna få ersättning för skador orsakade av klövvilt. Totalt innebär Kristdemokraternas budgetförslag att anslaget för ersättningar för viltskador höjs med 20 miljoner kronor per år.

Herr talman! De väl etablerade stammarna av säl och skarv i Östersjön har en betydande inverkan på fiskbestånden. Säl och skarv orsakar även skador på redskap, som måste lagas eller ersättas. Detta medför extra kostnader för yrkesfisket. Dessutom gör stora skarvkolonier att växtligheten lokalt kan ta stor skada. För att komma till rätta med dessa problem anser vi att jakten på säl och skarv bör utökas.

Anf. 70 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag läser Kristdemokraternas reservation, nr 8, om rovdjurspolitik. Enligt den vill Kristdemokraterna ändra instansordningen för rättsliga processer för licensjakt och skydds jakt. Ni skriver att så som det är nu är risken ”uppenbar att de grupperingar som inte vill se vargjakt även i fortsättningen kommer att kunna omintetgöra jakten genom överklaganden”.

Vill inte Kristdemokraterna att man ska kunna överklaga beslut om jakt på varg?

Anf. 71 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Jens Holm för frågan.

Jens Holm kanske inte lyssnade på vad jag sa. Det är klart att det måste finnas en möjlighet att överklaga. Men som det är nu, i till exempel Värmland, är läget allvarligt. När man ska dra igång skyddsjakten överklagas den, när man sedan ska dra igång den igen överklagas den igen och så vidare och man kommer ingenvart.

Vem förlorar på detta? Jo, de som lever under trycket att vargen skadar både tamdjur och annat. Därför måste vi komma till rätta med det.

Vi tycker att det är rimligt med *en* instans, inte en massa olika. Men självklart ska man kunna överklaga.

Anf. 72 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! För knappt ett år sedan gjordes förändringar för att skynda på dessa processer, men nu vill Kristdemokraterna ändra på det igen.

Det som fortfarande är ett frågetecken är en av Kristdemokraternas motiveringar. Ni säger att det finns grupperingar som kan omintetgöra jakten genom att överklaga. Är inte hela vitsen med en rättslig process att någon ska kunna säga att det var ett dåligt beslut att ett helt bestånd ska skjutas av och därför överklagas man? Jag tycker att det är en märklig motivering.

Nu säger Magnus Oscarsson att det inte handlar om att allmänheten inte ska kunna överklaga. Men jag undrar fortfarande: Varför använder ni er av just den motiveringen?

Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tar man del av debatten kan man inte undgå att höra vad som har hänt i olika delar av landet. I till exempel Värmland och Dalarna har jakten hela tiden skjutits upp på grund av överklagande efter överklagande. Här måste vi hitta en lösning.

Givetvis ska man få överklaga. Men det är bekymmersamt för dem som ska ge sig ut i skogen att de inte får skjuta för att det har överklagats. Det sköttes bättre i år, men som Jens Holm vet har det tidigare varit bekymmersamt.

Vi måste lyssna till de människor som lever i de delar av vårt land där varg är ett stort bekymmer för att tamdjur blir rivna. Det är problematiskt att man från Stockholm har åsikter om hur människor ute i landet ska leva och verka. Det är viktigt att vi lyssnar och tar till oss vad de som bor i dessa områden och upplever dessa bekymmer säger. Det vi hör är att det är bekymmersamt att vargen river tamboskap och annat. Det är därför viktigt att vi tar detta på största allvar.

Anf. 74 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande MJU8 *Biologisk mångfald*. Jag vill börja med att yrka bifall till betänkandet i dess helhet och avslag på alla motioner.

Den biologiska mångfalden innehåller flera delar. Men vad innebär biologisk mångfald? Man kan dela in den i tre nivåer: genetisk variation inom varje art, variation mellan olika arter och variation mellan olika ekosystem och naturtyper.

Vid FN:s konferens i Rio de Janeiro i juni 1992 undertecknades konventionen om biologisk mångfald av 153 stater. I dag har 167 stater undertecknat konventionen. Detta har vi att förhålla oss till, och vi ska se till att leva upp till konventionen. Gör vi det? Nja, det gör vi inte riktigt. Det finns mer att göra.

Betänkandet behandlar många olika delar inom den biologiska mångfalden, alltifrån att jaktfrågor bör beslutas om nationellt till rovdjurspolitik, artskydd, bekämpning av invasiva arter och genetiskt modifierade organismer. Allt som allt innehåller det 70 motioner.

Jag kan konstatera att en del av motionerna redan är överspelade eller är på gång. Som exempel kan vi ta licensjakt på varg. Den har vi fått ordning på. Årets jakt blev av i tid, trots att den blev överklagad. Med den nya ordning som regeringen har beslutat om finns det utrymme och tid att fatta beslut och överklaga till högsta instans och ändå hinna med jakten. Detta såg vi i år. Jag är väldigt nöjd med det här efter år utan jakt. Det ska vara ordning och reda.

Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att förebygga viltangrepp på tamdjur. Vidare har Sveriges lantbruksuniversitet fått i uppdrag att kartlägga hur angrepp av stora rovdjur påverkar landsbygdens ekonomi. Jordbruksverket konstaterar att det är svårt att hitta en enda åtgärd som passar i alla enskilda fall. Det behövs hela tiden utveckling. Men man behöver också ha en fortsatt dialog om konsekvenserna för samhället. Regeringen har dessutom i två budgetar ökat anslaget för ersättning för viltskador.

Herr talman! När det gäller skyddsjakt på säl har sådan beviljats på 480 gråsäl, 260 knobbsäl och 130 vikaresäl. Det fälldes dock bara ca 200 gråsäl, 170 knobbsäl och 80 vikaresäl, vilket innebär att man inte lyckades fälla det antal som man hade tillåtelse till. Vi socialdemokrater kan tänka oss licensjakt med tanke på antalet, men det blir svårmotiverat eftersom man inte har fällt de säl som man redan har fått skyddsjakt beviljad för.

Naturvårdsverket gjorde 2013 bedömningen att licensjakt på säl kan införas under förutsättning att den har ett tydligt syfte och att jakten ingår som ett verktyg i respektive förvaltningsplan och under förutsättning att man säkerställer gynnsam bevarandestatus. Regeringen har dessutom gett Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag på hur jakt på allmänt vatten kan förenklas i syfte att fler ska kunna jaga och att administrationen på länsstyrelserna ska minska. Detta bereds nu i Regeringskansliet.

En svårighet vad gäller jakt på säl är att Sverige inte längre har något undantag för försäljning av sälprodukter och att provtagningen vid säljakt är väldigt omfattande. Detta har Naturvårdsverket nu sett över och hade inför jakten 2016 infört förändringar.

Det är vi människor som har ett ansvar att balansera den biologiska mångfalden. Om vi inte gör det kan olika arter konkurrera ut varandra. Därför tycker vi socialdemokrater att licensjakt är en bra förvaltningsform, oavsett om det gäller älg, rovdjur eller säl. Detta gäller givetvis så länge som man uppnår gynnsam bevarandestatus. När det gäller skarven måste den genom olika åtgärder hållas tillbaka av samma anledning som jag tidigare anført.

Herr talman! Några motioner handlar om att stoppa invasiva arters utbredning. Detta är vi i riksdagen överens om. Vi är också överens om att invasiva arters utbredning i Sverige är ett stort problem.

EU-kommissionen har antagit en unionsförteckning över 37 invasiva, främmande arter av unionsbetydelse, vilka kräver samordnade åtgärder på unionsnivå. Dessa 37 arter får man inte byta, odla, föda upp, transportera, använda eller hålla. Men om arterna redan har stor spridning i landet finns det inget krav på utrotning, utan för dessa gäller särskilda regler.

För signalkräftan ska ett nationellt hanteringsprogram tas fram för att man ska kunna hantera detta utifrån svenska förhållanden så att svenskt fiske av signalkräftan kan fortsätta.

Mårdhundsprojektet har varit framgångsrikt. Man bedömer nu att populationen är under kontroll och nedåtgående. Det behövs dock fortsatt metodutveckling och studier om mårdhundens inverkan på biodiversiteten, vilket planeras för kommande år.

Alla de frågor som vi har talat om i dag handlar om biologisk mångfald, som är en förutsättning för att planeten ska överleva och för att vi ska ha något att överlämna till kommande generationer. I detta arbete behöver vi hjälpas åt. Det gör vi också hela tiden här i riksdagen, till exempel i Miljömålsberedningen och genom Energikommissionens förslag, som i förlängningen även handlar om biologisk mångfald.

(Applåder)

Anf. 75 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Vi debatterar i dag betänkandet om biologisk mångfald, vilket är ett ämne som ligger mig varmt om hjärtat. Jag vill börja med att yrka bifall till betänkandet i dess helhet och avslag på alla motioner.

Precis som några talare tidigare har tagit upp blir man lite fundersam när man läser titeln på betänkandet: *Biologisk mångfald*. Mycket handlar i stället om att begränsa den biologiska mångfalden, ibland skjuta eller minska den.

Jag vill ge en liten historisk bakgrund till biologisk mångfald eller biodiversitet. Vad innebär detta? Det definierades i Riokonventionen 1992 på följande sätt: Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår. Detta innefattar mångfald inom arter – alltså genetisk variation – mellan arter och av ekosystem.

Hela detta komplex ingår i begreppet biologisk mångfald eller biodiversitet.

När jag började på universitetet i början av 2000-talet och under min senare forskarutbildning var ”biologisk mångfald” modeord. Det gick inte att få en enda forskningspeng om man inte hade fått med detta i ansökningarna. Jag vet inte hur många gånger man kunde trycka in det i ett och samma abstract. I dag är nog modeordet ”klimatförändringar” eller ”havs-försurning”. Vi har dock samma utmaningar. Bara för att modeorden ändras betyder det inte att utmaningarna för biologisk mångfald har förändrats. De har snarare eskalerat.

De numera välkända planetära gränserna, som Stockholm Resilience Centre och Johan Rockström har tagit fram, blev kända för den breda allmänheten tack vare Johan Rockströms *Sommar*-program för två år sedan. Det finns nio planetära gränser som man inte får överskrida, för då kan ekosystemet tippa, och vi vet inte riktigt vad som då händer.

Av de nio pelare som finns där är det en som går långt över gränsen och är illröd. Det är just biologisk mångfald och förlust av livsmiljöer. Det står utom tvivel att det är vi människor som påverkar detta.

Herr talman! I Sverige är i dag ca 10 procent av våra djur, växter och svampar så hotade att de löper risk att dö ut. Slätrockan är till exempel nationellt utdöd. De här livsmiljöerna har påverkats av miljöförstörelse, såsom att vi släpper ut olika gifter, men också av hur vi lever och verkar, även ibland när vi tror att vi gör gott. Modernt jordbruk, skogsbruk och fiske har rationaliserats och gör att livsmiljöerna försvinner eller krymper.

På Naturvårdsverkets hemsida kan man vad gäller biologisk mångfald läsa att variationsrik landsbygd ”har ersatts av vidsträckta och likformiga skogsområden eller åkrar där bara ett litet antal växter och djur kan leva. Samtidigt har igenväxning och förbuskning av jordbruksmarker försämrat chanserna för många arter”. Det gör att många av de arter som behöver ett varierat landskap har minskat. Även många av våra vanliga arter har minskat i antal.

Med tanke på denna lite dystra bakgrund tycker jag att vi ska vara väldigt glada över den framsynthet som EU-kommissionen och dåvarande EG visade 1992, när man antog direktivet om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det som i vardagligt tal kallas för art- och habitatdirektivet. Syftet med direktivet är att säkerställa den biologiska mångfalden genom att bevara livsmiljöer samt vilda djur och växter inom EU. Många av de här utmaningarna är för stora för att vi som enskilt land eller enskilt område ska kunna klara dem. Att göra det inom EU är ett stort steg på vägen. Sedan togs det upp i Rio. Det här följde med oss när vi blev medlemmar i EU några år senare. År 2009 kom också fågeldirektivet, som innehåller regler för fåglar och deras bon och reden.

Men trots att det i både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet står att man ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov samt lokala och regionala särdrag – vilket vi också gör i Sverige; vi har till exempel licensjakt på varg – är det många som hela tiden ifrågasätter det här och tycker att det ska vara ännu mer regionaliserat, tas bort eller ändras. Det är inte bara vi i Sverige som ibland klagat på detta, utan det gör man från andra håll också.

Detta ledde till att EU-kommissionen gjorde en utvärdering som påbörjades 2014. Man gjorde en så kallad fitness check. Uppnår man det som var syftet med art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet? Är det kostnadseffektivt? Funkar det? Överensstämmer det med annan EU-lagstiftning? Allt det här vred och vände man på. Sverige var ett av de länder som granskades extra hårt eftersom vi själva ville det. I december gick en kommissionär ut med kommissionens utvärdering och sa att naturvårdsdirektiven fortfarande är ändamålsenliga och relevanta och inte kommer att öppnas för översyn. Snarare är det så att vi behöver leverera fler konkreta förslag för naturen, människorna och ekonomin samt för att genomförandet ska förbättras. Det haltar nämligen på många ställen. Samarbetet ska för-

bättras tillsammans med de lokala myndigheterna och olika aktörer i medlemsstaterna. Det är precis det vi i Sverige gör. Sedan kan det förstås bli konflikter mellan de olika områdena.

Skarv har tagits upp här. Man pratar ganska generellt om skarven. Det är tre olika arter – eller egentligen två, varav en har två underarter. Där ser vi att det finns en del problem. På fredag presenteras en doktorsavhandling där man har tagit upp skarven. Man har tittat på dieten och sett att de lokala fiskebestånden kan påverkas. Det som föreslås är kanske inte bara jakt rakt upp och ned. Det är inte alltid som det uppnår det syfte man vill ha. Man kan också till exempel skydda vandrande fisk, som ofta blir hårt drabbad, genom att ordna gömslen under ytan, nät över vatten och laserljus för att skrämja bort dem. Det finns en mängd olika saker man kan göra förutom jakt. Men sedan har vi en skydds jakt, och den visar sig vara relevant och bra.

Vi har också skydds jakt på säl. Som ni har hört skjuts inte ens de djur som är beviljade. Men vi har nu gynnsam bevarandestatus, och efter Naturvårdsverkets utredning om eventuell licensjakt pågår det en översyn av detta i Regeringskansliet.

Vi har även pratat om invasiva arter. Som ledamoten Monica Haider tidigare sa pågår det en översyn där inom EU-reglementet. Sverige har skickat in att vi tycker att amerikansk hummer ska vara med där. Vi har också en kompletterande nationell lagstiftning som håller på att beredas inom Regeringskansliet. En proposition är aviserad under det här halvåret.

Jag tycker alltså att vi gör mycket. Jag tycker också att dagens debatt borde handla mycket mer om hur vi kan stärka den biologiska mångfalden snarare än att försöka krympa den. Miljöpartiet och den här regeringen har visat att vi menar allvar med biologisk mångfald. Vi satsar 1 miljard på biologisk mångfald, skydd av värdefull natur och skötsel av densamma. Vi satsar mer pengar på havsmiljön och ger mer medel till Artdatabanken och deras viktiga arbete med att kartlägga och informera om biologisk mångfald. Vi satsar mer på ekologiskt jordbruk och mer på miljöövervakning. Jag hoppas att nästa års debatt om biologisk mångfald kommer att innehålla mer av de bitarna även från oppositionen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Stina Bergström (MP).

Anf. 76 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! I mitt tidigare anförande försökte jag slå an en försiktigt optimistisk ton angående genetiskt modifierade grödor. Som moderat tror jag också att primär- och livsmedelsproduktionen inte kan skyddas från teknikutveckling och konkurrens, att det snarare är bra att vi har forskning på det området och att politiken inte borde motsätta sig grödor som bevisligen är säkra.

Tyvärr läser jag i ATL från den 27 januari i år att Sverige, egentligen för första gången, röstar nej till godkännande av en GMO-gröda, i det här fallet en majssort, trots att Europeiska unionens expertmyndighet Efsa bedömer grödan som säker och trots att svenska Jordbruksverket instämmer i den bedömningen.

Jag skulle vilja fråga ledamoten Emma Nohrén: Varför går regeringen emot den samlade expertisen när det gäller GMO-grödor?

Anf. 77 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Jesper Skalberg Karlsson för frågan. När det gäller GMO-grödor har vi ett litet problem i och med att lagstiftningen är föråldrad snarare än tekniken, som hela tiden springer framåt. Nu pratar man inte längre om genmodifierade grödor utan om genredigerade grödor, där man inte tar in någonting.

Jag är inte helt säker på vilket fall Jesper Skalberg Karlsson menar, men jag tror att det gäller den majs som är resistent mot ett bekämpningsmedel som är förbjudet att använda i Sverige och som är hormonstörande. Det är därför vi har valt att rösta nej. Det finns också en överenskommelse om att Sverige kommer att säga nej till odling av grödor som innehåller gifter och bekämpningsmedel som inte är tillåtna i Sverige.

Anf. 78 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Det blir långsiktigt svårt om Sverige ska gå ifrån den princip som vi har haft under lång tid, det vill säga att vi lyssnar på våra egna och Europeiska unionens expertmyndigheter när det gäller till exempel GMO-grödor.

Jag var före den här debatten inne på Miljöpartiets hemsida för att kolla lite vad det är Emma Nohréns parti specifikt tycker och inte bara vilken regeringens hållning är. Där står det bland annat att man långsiktigt vill att allt jordbruk i EU ska vara ekologiskt. Vi ser också att regeringen röstar nej till nya GMO-grödor trots att de bevisligen är säkra, enligt både våra egna och Europeiska unionens myndigheter. Frågan blir varifrån maten långsiktigt ska komma om vi säger nej till teknikutvecklingen och dessutom bara vill odla ekologiskt, vilket ger mindre skördar.

Det är tråkigt att regeringen lämnar det svenska förhållningssättet gentemot GMO. Man överger egentligen en ordning som har fungerat och hållit över flera regeringar. Utöver att man nu bryter mot den överenskommelsen var MP med och bröt mot budgetpraxisen 2013. Finns det fler förhållningssätt och mer praxis som Miljöpartiet är på väg att lämna? Är man på väg åt Vänsterpartiets håll och ska lämna det finanspolitiska ramverket? Finns det andra saker vi borde se upp för framöver?

Anf. 79 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack för de frågorna, Jesper Skalberg Karlsson!

När vi tittar på genmodifierade grödor, GMO, finns en gemensam lagstiftning inom EU om hur de ska hanteras. Där ska man ta hänsyn till socioekonomiska effekter, utsädeshantering i landet där produkten produceras, hur det slår på marknaden och allting sådant. Det handlar inte bara om hur säker den är att äta och hantera.

Där kan vi ibland tycka olika än andra partier, till exempel ditt eget, och se att till exempel de socioekonomiska effekterna i hemlandet slår hårt. Vi ser också att det väldigt sällan finns långa studier. De flesta är 90 dagar när man tittar på farligheten och hur det påverkar organismerna i marken.

Grödor som tas fram för att vara med tillsammans med en pesticid, ett bekämpningsmedel, ger också stora problem. Man använder medlet, men det ger också resistensproblem. Det finns risk att det kan sprida sig till de

inhemska grödorna via pollen. Det gäller till exempel för majs om det finns vildmajs, och så vidare.

Vi ser en hel del andra faror med hur säkert det är att äta. Sedan har det med de senaste teknikerna blivit en uppsjö av andra användningsområden och mycket enklare att hålla på med GMO. Nu talar man mer om genredigeringsstekniker och så vidare. Där ser vi att EU:s lagstiftning är föråldrad och att man skulle behöva gå vidare och komma fram till en ordning där man ser till hur farlig grödan är snarare än till med vilken teknik den har kommit fram.

Anf. 80 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! I dag diskuterar vi biologisk mångfald. Det är lätt att bli lite högtidlig när man diskuterar biologisk mångfald. Det är en grundläggande överlevnadsfråga att kunna bevara och skydda den biologiska mångfalden. Man kan uttrycka det som att biologisk mångfald har ett egenvärde på det sättet att vi har svårt att greppa eller egentligen inte har kunskap om hela spektrumet av biologisk mångfald och vad det har för värde i ekosystemen. Det har också det värdet att vi kan ta ut så kallade ekosystemtjänster ur systemet, som vi alla har gott av.

Det har också nämnts i debatten, och det tycker jag är värt att lyfta fram igen, att en rik biologisk mångfald är den största garanten vi har för att ekosystemen ska kunna anpassa sig till de tyvärr oundvikliga klimatförändringar som vi har framför oss. Det är också en viktig punkt i sammanhanget.

När det gäller att bevara och skydda biologisk mångfald handlar det väldigt mycket om långsiktig och hållbar förvaltning, där det finns balans mellan bevarande och brukande. När man läser betänkandet ser man att det går att applicera på mer eller mindre samtliga rubriker i dag.

Jag tror att vi alla är medvetna om att det är allt fler arter som är utrotningshotade. Det behövs stark lagstiftning, information, biotopskydd och så vidare för att kunna skydda och bevara den biologiska mångfalden. Art-databankens arbete ska också lyftas fram som väldigt viktigt. När det gäller skydd kommer det att länkas till nästa debatt när vi talar om naturvård och områdesskydd om kanske någon timme. Detta hänger ihop.

Herr talman! En annan sak som jag gärna vill lyfta fram är den biologiska mångfald som vi bevarar inom odlingslandskapet genom miljöersättningar och Landsbygdsprogrammet. Det skapar förutsättningar för en hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som vi lägger grunden för öppna landskap och den biologiska mångfald som det skapar. Det handlar om både natur- och kulturvärden, och så vidare.

Man kan ändå lyfta fram att det är lite märkligt att det var just de ersättningarna som blev nedprioriterade vid de utbetalningar av stöd till jordbruket som har gjorts under den här perioden. De är otroligt viktiga att ha kvar. Ni vet mycket väl att vi från liberal sida inte är så mycket för subventioner och stöd inom produktionen. Men just miljöersättningarna för kollektiva nyttigheter står vi helt bakom.

Herr talman! Det finns en proposition som heter *Utvidgning av Tivedens nationalpark*, som formellt har kopplats ihop med nästa debatt. Det finns ett avsnitt som inte framgår så där jättemycket av titeln, eller inte alls skulle jag vilja påstå. Det handlar om EU:s naturvårdsdirektiv och licensjakt på varg. Det är lite svårt att utläsa det när man bara läser på framsidan.

Även om det är knutet till nästa debatt tycker jag att det har så pass mycket att göra med detta att jag dristar mig att hänvisa till det.

När det först gäller naturvårdsdirektiven måste vi, vad vi än tycker och tänker, förhålla oss till det besked vi har fått av EU-kommissionären: att naturvårdsdirektiven inte kommer att öppnas för översyn. Kommissionen bedömer, precis som jag har sagt, att de fortfarande är relevanta och ändamålsenliga. Det är också viktigt att ha med sig att kommissionen samtidigt framhåller att genomförandet behöver förbättras i nära samarbete med lokala myndigheter och andra aktörer i medlemsländerna. Det finns en flexibilitet i direktiven som vi kanske inte utnyttjar alla gånger.

Den skrivning som regeringen gör i nämnda proposition kan tyvärr uppfattas som lite passiv. Man konstaterar bara att det inte finns mer att göra från svensk sida för att ändra på naturvårdsdirektivens klassificering av hotade arter. Det är väl rätt i sak. Men från min och Liberalernas sida vill vi verkligen uppmana regeringen att ta fasta på möjligheten att utveckla genomförande utifrån möjligt nationellt utrymme. Det finns ett nationellt utrymme, och det ska man naturligtvis utnyttja eftersom frågan om direktivens framtid är avgjord.

Herr talman! Just detta med att utnyttja det nationella utrymmet tycker vi från liberal sida klart kan kopplas till den diskussion vi har i dag om förvaltning av skarv och säl och även inom rovdjurspolitiken. Det är hela tiden aktuellt. Utskottet konstaterar också att kommissionen uppmuntrar medlemsstaterna att utnyttja den flexibilitet som trots allt finns i till exempel fågeldirektivet.

När det gäller skarv bör vi naturligtvis utnyttja detta så långt som möjligt. Jag vet att Jesper Skalberg Karlsson i början av debatten lyfte fram att det är ett hot mot bland annat de lokala fiskebestånden. Det är tvivelsutan på det sättet. På många ställen har skarv blivit en direkt plåga. Den flexibilitet som finns ska vi absolut utnyttja så långt möjligt.

Herr talman! När det gäller rovdjursförvaltningen fattades ett viktigt beslut 2013 under alliansregeringen då förvaltningen regionaliserades ytterligare i och med att Naturvårdsverket fick rätt att delegera beslut om skydds- eller licensjakt till länsstyrelsen. Det centrala i detta blev att det blev möjligt att flytta besluten närmare de människor som direkt berörs i sin vardag, och det tycker vi är bra.

Detta med att man har en nära dialog med alla berörda, både enskilda och intresseorganisationer, är otroligt viktigt för acceptans och legitimitet för ett regelverk. Det är inte minst helt avgörande för att få en fungerande rovdjursförvaltning.

När vi förra gången diskuterade betänkandet, om jag kommer ihåg det rätt, slutade vi i att hur vi än gör överprövningsprocessen måste den vara effektiv och ändamålsenlig för att man ska få en fungerande förvaltning. Överprövningsprocessen får inte i sig bli ett moment 22 i det hela.

Den specialisering som nu har skett innebär att ärendena avgörs – och dessutom skyndsamt, som det heter – i Förvaltningsrätten i Luleå och är av allt att döma en bra väg att gå. Om man ser till resultatet av årets besluts- och överklagandeprocess märker man att det hela har fungerat enligt de tänkta tidsnormer och tidsramar som finns.

I dagsläget är det viktiga egentligen att man följer upp att systemet fortsätter att fungera, och det torde det av allt att döma kunna göra. Det tycker vi i grunden är bra.

Prot. 2016/17:80
15 mars

Biologisk mångfald

Anf. 81 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Under de senaste åren har handeln med vilda djur och växter nått rekordnivåer. Enligt Världsnaturfonden, WWF, har efterfrågan på produkter från vilda djur och växter växt explosionsartat. Efterfrågan rör i stor utsträckning material från utrotningshotade djur som noshörningshorn, lejon- och tigerskinn, exklusiva träslag, ormskinn och elfenben.

Varje år skjuts runt 30 000 elefanter olagligt i Afrika. Den illegala jakten har ökat katastrofalt och lett till att de afrikanska elefanterna, savann- och skogselefanter, har minskat kraftigt de senaste åren. Värst är situationen i Zimbabwe och Tanzania. Bara i Tanzania tjuvsköts 15 000 elefanter förra året, och elefantstammen har mer än halverats sedan 2009. Den afrikanska elefantkoalitionen AEC, ett samarbete mellan 29 afrikanska stater, menar att det med nuvarande takt finns en risk för att elefanten utrotas inom 25 år.

Anledningen till den illegala jakten är den ökande efterfrågan på elfenben, framför allt i Asien. Det gäller Kina och Vietnam med flera länder. Föremål i elfenben innebär status, och elefantbetarna är värda sin vikt i guld. Den årliga handeln med de 30 000 elefanterna värderas till 50 miljarder kronor. Även om den lokala tjuvjägaren bara får en liten skärv av detta är det tillräckligt incitament för att tjuvjaga och döda både elefanter och deras mänskliga vakter.

För att komma åt den illegala jakten behöver flera saker göras i de länder där elefanterna lever. Det handlar om att öka bevakningen och att arbeta med inställningen till elefanten från lokalbefolkningen, som ofta ser djuren både som konkurrenter om betesmark och som skadedjur. Det handlar också om insatser mot korruption.

Herr talman! Många anser dock att det också måste fattas ett internationellt beslut om en skärpning av förbudet mot handel med elfenben i världen. Dagens förbud mot handel mellan länder ger Botswana, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe vissa undantag för att handla med elfenben. Handel med elfenben inom länder är också tillåtet i dessa länder. Detta och de fyra ländernas undantag bidrar till att konsumtion av elfenben blir mer socialt accepterat i världen och tillåts öka. Tjuvjagat elfenben lämnar också Afrika under täckmantel av att det är legalt.

På Citeskonferensen i Johannesburg drev Kenya och andra stater i AEC, precis som Jens Holm redan har berättat, med stöd av bland andra Botswana, som har den största elefantpopulationen i Afrika, på för ett starkare skydd för de afrikanska elefanterna. De ville ha ett starkare förbud mot handel med elfenben. Det var ett förslag som också stöddes av The International Union for Conservation of Nature, UCNA. Det är världens äldsta naturvårdsorganisation med mer än 1 300 medlemmar från 160 länder.

Förslaget röstades dock ned. Bland andra röstade de 28 EU-länderna nej till förslaget. Jag anser att EU hamnade på fel sida i omröstningen. Jag anser också, i enlighet med min motion som behandlas i betänkandet, att

Prot. 2016/17:80
15 mars

Biologisk mångfald

*Naturvård och områ-
desskydd, Utvidgning
av Tivedens national-
park och Utvidgning
av Björnlandets
nationalpark*

Sverige och EU måste ta starkare ställning för ett internationellt totalförbud mot handel med elfenben för att rädda den afrikanska elefanten från utrotning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Naturvård och områdesskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU9
Naturvård och områdesskydd,
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU16
Utvidgning av Tivedens nationalpark (prop. 2016/17:96) och
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU17
Utvidgning av Björnlandets nationalpark (prop. 2016/17:97)
föredrogs.

Anf. 82 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Miljö- och klimatpolitiken är en av våra viktigaste utmaningar. Vår generation, den som lever i dag, är den första som har förutsättningar att utrota fattigdomen och den sista som på allvar kan ta sig an klimatförändringen innan effekterna blir alltför katastrofala för vår planet. För detta krävs en politik med både ambition och vilja, såväl här hemma som globalt.

Socialdemokraterna och regeringen tar utmaningen på allvar. Den samlade miljö- och klimatpolitiken är och förblir ett av våra viktigaste politikområden att hantera. I budgetpropositionen för 2017 föreslås den största investeringsbudgeten på klimat- och miljöområdet i Sveriges historia, och våra samlade ambitioner är därmed höga också internationellt sett.

Jag är stolt över att tillhöra ett parti och företrädas av en regering som gör tydliga satsningar på klimat och miljö. Det sker i form av insatser för klimatsmarta lösningar samtidigt som den biologiska mångfalden och den skog våra barn en dag ska vandra i värnas. Samtidigt ligger också målet om en giftfri miljö för kommande generationer fast.

I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 9, 16 och 17 om naturvård och områdesskydd samt om utvidgningarna av Tiveden och Björnlandet. Det handlar om nationalparker, naturreservat, strand- skydd, allemansrätt och en hel del annat.

Herr talman! Den biologiska mångfalden, som vi tidigare diskuterade här i dag, är av central betydelse. Rent vatten och ren luft förutsätter att våra ekosystem förmår att producera det vi behöver. Och för att ekosystemen i sin tur ska vara stabila behövs mångfalden av arter.

Alla arter är beroende av vatten. Därför är vattnet i vår natur oerhört viktigt. Merparten av våra vattendrag finns i skogen och hyser ett myller av liv. Våra våtmarker står för många ekosystemtjänster, till exempel att binda och lagra koldioxid, att rena vatten, att fungera som översvämningsskydd och att svara för biologisk produktion. Skadade våtmarker har en sämre förmåga att leverera dessa viktiga tjänster. Många djur och växter

som lever i våtmarker finns på den så kallade rödlistan och är i behov av åtgärder och hänsyn. Den artutrotning som pågår, och som har pågått i många år nu, är allvarlig. Detta är också en global angelägenhet. Vi har därför ett ansvar att på ett klokt och rimligt sätt vårda vår gemensamma natur.

Genom satsningar på naturvård kan fler naturskogar skyddas och fler marina reservat inrättas. Skötsel av naturreservat och vandringsleder ingår. Arbetet med att skydda havsområden och fiskarter kan därmed förstärkas. De satsningar på skötsel av naturreservat som vi har gjort, och som vi fortsätter att göra under den här mandatperioden, innebär flera kliv framåt.

Den förra, borgerliga, regeringen lät under många år summan till sådan skötsel ligga still, trots att antalet naturreservat blev fler. Om man ser på det samlade utgiftsområdet nr 20 om allmän miljö- och naturvård märker man ganska snabbt att alla de borgerliga partierna, inklusive Sverigedemokraterna, vill sänka anslagen med någonstans runt 2–3 miljarder. Vem tror på allvar att miljön kommer att bli bättre av det?

Vår regering väljer i stället satsningar framför nedskärningar. Det innebär inte bara förbättrad skötsel av naturen, utan det skapar också fler jobb och arbetstillfällen, inte minst på landsbygden.

Herr talman! Situationen för våra hav är som vi vet allvarlig. På internationell nivå har Sverige tillsammans med Fiji tagit initiativ till den stora internationella havskonferens som går av stapeln senare i år. Det är den största konferensen på internationell nivå sedan den legendariska Stockholmskonferensen 1972, och det är inte illa. Konferensen samlar en mängd beslutsfattare för att diskutera situationen i våra hav och inte minst de mikroplastar som förpestar havsmiljön. Men vi vet också att utfiskning är ett stort problem på många håll.

Här hemma i Sverige jobbar regeringen hårt för att få på plats ett representativt, väl sammanhängande, väl förvaltad och funktionellt nätverk av skyddade marina områden som täcker minst 10 procent av Sveriges havsområden senast till 2020. Sverige uppnår redan i dag genom tidigare fattade beslut arealmålet om 10 procents marint skydd. Men fler åtgärder kommer att behöva vidtas för att det marina områdesskyddet även ska bli representativt och funktionellt. Det betyder att det ska täcka alla naturtyper och miljöer samt arter i ett sammanhängande nätverk. Det kommer att kräva resurser det också, och även där har anslaget för åtgärder för havs- och vattenmiljö redan förstärkts.

Herr talman! Det svenska strandskyddet är tillsammans med allemansrätten unikt i ett internationellt perspektiv. Strandskyddsreglerna skapar förutsättningar för allmänhetens tillgång till naturupplevelser och för bevarandet av biologisk mångfald i strandnära områden. Samtidigt finns det också en flexibilitet i reglerna för att främja landsbygdsutveckling och lokalt beslutsfattande.

Strandskyddsreglerna har under de senaste åren ändrats i ett antal steg. Under 2009 beslutades ändringar som utökade möjligheterna till dispens och upphävande av strandskyddet med syftet att underlätta sjönära bygande och boende på landsbygden. Förändringarna innebar också ett ökat lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet. I juni 2014 beslutade riksdagen om ytterligare uppluckring av strandskyddet som skulle öka möjligheten till bebyggelse intill små sjöar och vattendrag.

Prot. 2016/17:80
15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björmlandets nationalpark

Ändringarna innebär att länsstyrelsen har möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag om det område som upphävandet avser bedöms ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. De här förändringarna trädde i kraft så sent som den 1 september 2014.

För vår del tycker vi att det är viktigt att konsekvenserna av reglerna kan utvärderas, och det arbetet pågår nu. Naturvårdsverket har analyserat översynen som gjordes av det utvidgade strandskyddet. Den visar klart att vi har fått en sammanlagd minskning av den strandskyddade arealen. Eventuella ändringar i strandskyddet måste alltså ske balanserat och med eftertanke.

Herr talman! Vi har också att ta ställning till två utvidgningar av Tivedens och Björnlandets nationalparker som ligger i Laxå och Karlsborgs kommuner i Örebro och Västra Götalands län samt i Åsele kommun i Västerbottens län. Det här förslaget följer Naturvårdsverkets nationalparksplan från 2008, och i båda fallen ägs all mark som omfattas av utvidgningarna av staten. Det här är viktiga utvidgningar, och jag är för egen del glad över att vi nu kommer i mål med det här i bred politisk enighet så att vi kan fatta beslut om det senare.

Herr talman! Vi socialdemokrater värderar den natur högt som kommande generationer ska leva i. Vi gör nu skillnad med vår politik. Vi har en stolt tradition i vårt parti av att arbeta just med hållbar utveckling, både den ekologiska och miljömässiga och den sociala och ekonomiska. En politik som gör att man kan leva i ett samhälle som är miljövänligt och samtidigt har en tillväxt som dessutom fördelas klokt är den bästa politiken, anser vi.

Avslutningsvis vill vi yrka bifall till vår reservation nr 6 om reformering av strandskyddet. I övrigt yrkar vi bifall till betänkandena om naturvård och områdesskydd samt utvidgning av Tivedens nationalpark och Björnlandets nationalpark.

(Applåder)

Anf. 83 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Det här betänkandet omfattar nästan 80 motionsyrkanden. Det är en ganska diger lunta, trots att vi har delat upp detta i två delar. Men för tids vinnande ska jag inte debattera yrkandena ett och ett utan i stället fokusera på det som skiljer regeringens politik från Moderaternas politik och Alliansens förslag. Jag skulle vilja säga att den stora skillnaden är äganderätten. Den är en fundamental rätt i en liberal demokrati som Sverige.

Jag vill inleda med att göra en utblick. Hemma hos mig står det en bänk i trädgården. Det är inte den finaste eller dyraste bänken man kan köpa, men den fyller sin funktion: Den ger mig stöd ibland. Vart tredje år ungefär behöver den lite omvårdnad. Man får skrapa bort lite gammal färg och stänka på en skvätt ny. Med den ganska smala arbetsinsatsen har bänken hållit i nästan tio år och kommer antagligen att hålla i tio år till.

Här utanför riksdagen står en annan bänk. Den är repig och sliten, och någon har ristat in sitt namn. Trots att den i grundutförandet i princip är en likadan bänk som den hemma hos mig lär den kanske få bytas ut om bara några få år.

Vad är då skillnaden mellan min bänk och den som står här utanför? Ja, bänken hemma i min trädgård äger jag. Jag bryr mig om den, för det

man äger vårdar man. Bänken här utanför ägs av alla oss gemensamt, men nästan ingen bryr sig om den.

Liknande tragedier med det gemensamt ägda eller det av ingen ägda finns på många områden. Därför bör också konfiskerandet av mark inte göras lättvindigt utan bara när det är välmotiverat. Man ska ha med sig att mark som brukas av den enskilda ofta gör större nytta än den mark som ligger i träda.

Herr talman! Områdesskyddet ökar. Under de senaste decennierna har exempelvis antalet områden som markerats som riksintressen ökat stadigt. Samtidigt är många riksintressen inte längre aktuella eller saknar tydligt beskrivna värden.

SKL skrev i en rapport 2012 att processerna kring att utse och beskriva riksintressen har havererat. Beskrivningarna är i dag så vaga och inaktuella att de inte fungerar som underlag för samhällsplanering. Själva begreppet riksintresse är mina ögon värt mycket men har tyvärr urholkats och förlorat mycket av sin mening.

Samtidigt ser vi att riksintressena hotar andra intressen som Sverige har som land. I en studie från Riksrevisionen 2013 svarar 60 procent av kommunerna med bostadsbrist att statens hantering av riksintressen har hindrat nya bostäder minst en gång de senaste tre åren. Ofta avstår kommunerna och byggbranschen från att ens påbörja arbeten för nya bostäder i områden där riksintressen gäller. Risker att fastna i långa och dyra processer med länsstyrelserna blir helt enkelt för stora, och riksintressena är många – mer än halva vårt land utgörs av riksintressen.

Ett utpekande av ett område som riksintresse har i dag inget egentligt förfalldatum. Kommunerna vittnar om att inaktuella riksintresseområden orsakar problem i planprocessen. Ett område som formellt utgör riksintresse i dag kan också ha fått en helt annorlunda karaktär än det hade för 20 år sedan när det pekades ut, vilket urholkar förtroendet.

Ett annat områdesskydd som breder ut sig är Natura 2000-områdena, som blir allt fler. I mitt hemlän Gotland har vi fått närmare 10 000 hektar Natura 2000-områden bara de senaste tre åren. Det finns planer hos Naturvårdsverket på att utlysa över 2 000 hektar till på Gotland innan den här mandatperioden är slut.

Det är lite svårt det här. Jag inser det. För den som inte är påläst i hur olika naturskydd fungerar kan jag säga att Natura 2000 är ett europeiskt områdesskydd, ofta med hänvisning till art- och habitatdirektivet. EU-kommissionen föreslår enskilda länder att skydda särskilda arter och miljöer. I Sverige är det oftast länsstyrelsen som inventerar och skickar underlaget till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket skickar sedan underlaget till regeringen, och regeringen anmäler sedan efter en prövning områdena till EU-kommissionen, som formellt utlyser Natura 2000-områden.

Det låter väl enkelt? Ja, lite kanske. Om man jämför med många andra delar av svensk byråkrati är det i alla fall en ganska rak kedja. Men det finns också tydliga problem med Natura 2000-nätverket. Jag skulle vilja diskutera dem i dag.

För det första är det omöjligt att överpröva ett beslut om Natura 2000 i svensk domstol när regeringen väl har anmält området till EU-kommissionen. Det är ganska problematiskt, menar jag, inte minst ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Därför KU-anmälde jag under 2016 regeringens hantlande av detta. Vi har nämligen aldrig gjort det här förut. Det är därför

Prot. 2016/17:80

15 mars

Naturvård och områdesskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björmlandets nationalpark

konstitutionellt intressant att titta på praxis. Ska en svensk regering kunna använda EU-kommissionen som hävstång för att införa naturskyddsområden som inte kan överklagas?

För det andra är Natura 2000 för evigt. Det finns ingen process i Sverige för att ompröva ett Natura 2000-område – inte ens om arten man vill skydda har flyttat eller dött ut. Det riskerar också att urholka förtroendet för Natura 2000 på lång sikt.

För det tredje är det i många fall svårt att se de direkta fördelarna. Ett Natura 2000 får inte brukas. I Sverige får man till exempel inte ha vindkraftverk i ett Natura 2000, vilket man får i till exempel Tyskland.

När det gäller skötseln känner jag mig tveksam till om ansvariga myndigheter har de resurser som krävs för att gallra och hålla en god standard i områdena. Den tidigare ägaren – ofta en privat markägare – får helt enkelt stå bredvid och titta på. Det är tråkigt, allra helst när vi vet att skogsägare i Sverige gör ett enormt stort frivilligt arbete.

I mitt hemlän är jag dessutom tveksam till hur de utlysta Natura 2000-områdena skiljer sig från omkringliggande natur. I vissa fall är det självklart befogat att införa Natura 2000. Vi ska ha ett starkt naturskydd i Sverige för det som är skyddsvärt. Men när ett område knyts till Natura 2000 med hänvisning till att det har varit trädklädda betesmarker blir jag lite fundersam. Den mesta ytan på Gotland har nämligen betats någon gång under de senaste 300 åren. Och de marker som har naturbetats hålls öppna av markägaren. Kommer staten att hålla lika hög standard på skötseln när man tar över?

Om vi ska se det utifrån ett perspektiv om biologisk mångfald – det ligger ganska nära, och vi debatterade det alldeles nyss – är det tydligt att igenväxningen påverkar habitatet och ger förändrade, i vissa fall försämrade, förutsättningar.

I ett läge där 25 procent av all skog i Sverige är undantagen från skogsbruk, över 50 procent av landet är täckt av riksintressen och antalet Natura 2000-områden ökar utan att kunna omprövas finns det skäl att fundera på om systemen uppfyller sina respektive syften och om de sammantaget bidrar till en balans mellan naturskydd och människans skaparkraft. Jag skulle säga att det i dagsläget är tveksamt om alla de systemen gör det.

Herr talman! Andra markområden där äganderätten ofta sätts ur spel är stränder och strandnära lägen. Det finns två syften med strandskyddet: dels att långsiktigt trygga förutsättningarna för tillgång till strandområden utifrån allemansrätten, dels att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv, både på land och i vatten.

I allmänhet gäller strandskyddet i Sverige 100 meter inåt land och lika långt ut i vattnet. Men skyddet kan också vara utökat genom särskilt beslut, till 300 meter i vardera riktningen. Vi har de senaste åren försökt lätta upp, rucka på och ompröva delar av strandskyddet. Det har gjorts med ganska bred politisk enighet, men strandskyddet har trots det inte minskat utan snarare ökat – trots en politisk ambition om ett mer flexibelt strandskydd som möjliggör för mer bostadsbyggande.

Skälen för att lätta på dagens strandskyddsregler är många. Det första och starkaste tycker jag är att vi behöver kunna bygga strandnära för att Sveriges landsbygdskommuner ska kunna skapa boendemiljöer i attraktiva

naturområden. I glesbefolkade kommuner är det ofta svårt att få byggprojekt att löna sig, eftersom byggkostnaderna ofta överskrider marknadsvärdena.

Dessutom kan mer blandade områden lättare etableras om det från början finns generellt billig mark men om det samtidigt är möjligt att skapa vissa attraktiva lägen, genom till exempel undantag från strandskydd.

Tillämpningen av lagstiftningen är ganska problematisk. Därför är det glädjande att utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen.

Jag vill dock avsluta med att höja ett varningens finger. Tillkännagivandena från riksdagen angående att reformera strandskyddet börjar bli ganska många. Vi har lämnat flera stycken bara under det senaste året. Bryr sig regeringen om riksdagens tillkännagivanden? Det känns som att vi närmar oss ett läge där riksdagen kommer att behöva gå fram med skarpa lagstiftningsförslag. Jag är osäker på om regeringen är medveten om att det är dit vi är på väg, på grund av deras valhända hantering av riksdagens vilja.

Herr talman! Jag har i mitt anförande gått in på vad Moderaterna anser är prioriterat när det gäller MJU9 *Naturvård och områdesskydd*. Jag har talat om äganderätten, riksintresselagstiftningen, Natura 2000 och strandskyddet. Man kan läsa om det i de moderata reservationerna.

Jag står bakom samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation nr 8.
(Applåder)

Anf. 84 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Då har vi hört den moderate ledamoten Skalberg Karlssons anförande. Det var mycket fokus på äganderätten. Det är också en viktig fråga. Men miljön, oron för miljön och biologisk mångfald lyste lite med sin frånvaro.

I mitt anförande tog jag upp att jag är stolt över att regeringen kan presentera den historiskt sett största investeringsbudgeten på klimat- och miljöområdet. När jag tittar på anslagsposterna för utgiftsområde 20 ser jag att Moderaterna ägnar sig åt slakt – vi diskuterar visserligen inte areella näringar och jordbruk, men låt mig ändå använda det begreppet i sammanhanget. Man skär ned med 355 miljoner på åtgärder för värdefull natur, med 590 miljoner på skydd av värdefull natur och med 10–11 miljoner på Havs- och vattenmyndigheten.

Jag vill fråga Jesper Skalberg Karlsson: Ser du inte de utmaningar som vi har på miljösidan, när det gäller skyddet av den biologiska mångfalden och så vidare? Tror du på allvar att det blir bättre för miljön om man skär ned så pass mycket på miljöbudgeten?

Anf. 85 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Johan Büser för frågan.

Johan Büser pekar på det som jag tar upp i mitt inlägg; vi har olika syn på äganderätten och på vad saker och ting finns till för.

En regering som går fram med förslag om bankskatt, flygskatt, gödselskatt – en rad skatter som påverkar människor som lever på landsbygden och nära de områden som regeringen säger att den vill skydda – har också mer pengar att spendera. Om man tar in mer pengar kan man också ha högre utgiftsposter.

Prot. 2016/17:80
15 mars

Naturvård och områdesskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björmlandets nationalpark

Men är det rimligt att det tas in miljarder och sedan satsas miljoner? Den stora posten i regeringens budget är egentligen inte miljöposten. Det är klart att den växer något. Men eftersom befolkningen i Sverige blir allt större och det är fler som jobbar blir det också större bitar av kakan att fördela. Det tycker jag är bra.

Man säger att det är den största investeringsbudgeten någonsin. Men jag är också äldre än jag någonsin varit. Saker och ting har sin gång.

I fråga om miljöbudgeten specifikt är det klart att man kan satsa miljoner om man höjer skatter med miljarder. Det säger jag inte emot. Men vi har valt en annan riktning.

Anf. 86 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! En annan aktuell fråga är hur vi ska hantera de globala klimatutmaningarna. Jag tror att vi är ganska många som går runt med den där klumpen i magen när vi ser att sådana som Trump skördar framgångar och att Sverigedemokraterna växer till. Deras partier är för övrigt rena klimatskeptiker.

När man jämför budgeten för de här anslagsposterna ligger ni farligt nära Sverigedemokraterna, Jesper Skalberg Karlsson. Ni vill minska de totala anslagen för utgiftsområde 20 med 2,1 miljarder. Sverigedemokraterna vill skära ned med 2,2 miljarder.

Er partiledare Anna Kinberg Batra har lämnat besked om att ni ska börja samarbeta med eller i alla fall börja samtala med Sverigedemokraterna ute i kommunerna och nationellt. Hon nämnde bullerfrågan som ett exempel på ett område där man kan börja samverka. Ser Skalberg Karlsson miljö- och klimatfrågorna som ett område där Moderaterna också kan börja samverka med Sverigedemokraterna?

Anf. 87 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Ja, det kan bli så att Sverigedemokraternas budgetförslag är likt Moderaternas förslag. Det är nog själva idén när man kopierar någonting, att det ska vara likt originalet.

Angående vilka frågor som man kan samtala om är det tydligt att vi i miljö- och jordbruksutskottet är ganska pragmatiska. Vi yrkar bifall till förslag även om de kommer från andra partier. Bara under den senaste månaden har jag sett gemensamma yrkanden från Vänsterpartiet och Moderaterna. Ibland har Sverigedemokraterna gemensamma yrkanden med Centerpartiet. Det är kanske inte så konstigt.

Om man har samhällsutmaningen som största motståndare och inte som största käpphäst att man funderar på vem som kommer att stödja ens förslag, ja, då blir det så ibland. Jag har ingenting mer att säga om det mer än att det är bra om fler människor stöder moderat politik. Det är en bra politik, och det skulle vara bra för Sverige om det infördes enklare regler om nybyggnation. Det skulle vara bra för Sverige om vi hade mer tidsenliga bullerkrav, nu när vi har treglasfönster, något som vi inte hade när de reglerna infördes.

När det gäller att samtala med övriga partier tycker jag att vi är ett ganska pragmatiskt utskott. Ibland blir det udda konstellationer. Ibland är det till och med så att Socialdemokraterna håller med Moderaterna. Det verkar ju Johan Büser inte ha några problem med. Det är min kommentar till detta.

Anf. 88 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! När det gäller betänkande MJU9 *Naturvård och områdesskydd* vill jag först och främst yrka bifall till reservation nr 12 *Allemansrätten och ockupation av privat mark*.

När det gäller MJU16 *Utvidgning av Tivedens nationalpark* vill jag yrka bifall till reservation nr 1 *Parkens syften och föreskrifter för att säkerställa syftena*.

Men vi står givetvis bakom Sverigedemokraternas samtliga reservationer.

Herr talman! I regeringsformens kapitel om grundläggande fri- och rättigheter står det att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Sedan 1994 finns allemansrätten inskriven i vår grundlag. Av regeringsformen framgår att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten, och av miljölagstiftningen framgår att var och en som utnyttjar allemansrätten eller vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet.

Allemansrätten är emellertid ingen regelrätt lag, utan den är en sedvanerätt med anor från medeltiden, och den är en del av vårt gemensamma kulturarv. Allemansrätten ger rätt till att plocka bär eller tälta åtminstone en natt utan att fråga markägaren om lov.

Syftet med allemansrätten har varit att garantera vår gemensamma tillgång till naturen, inte att enskilda näringsidkare ska kunna berika sig på den.

För att denna sedvanerätt ska kunna leva vidare måste hävdvunna såväl rättigheter som skyldigheter respekteras. Allmänheten bör alltid vara välkommen i markerna, men var och en måste uppträda med hänsyn till och respekt för naturen och för markägarens intressen.

När allemansrätten utövas under ansvar innebär den i allmänhet ingen nämnvärd olägenhet för den som äger och brukar mark.

Herr talman! Fastighetsägare som vänder sig till myndigheterna för att få hjälp att få tillbaka sin mark och bli av med människor som olagligen bosatt sig på deras mark i illegala bosättningar får ofta till svar att detta inte är en fråga för polisen utan en fråga om avhysning för kronofogden. Det mest naturliga vore att samhället agerade kraftfullt mot alla illegala ockupanter.

Emellertid tenderar myndigheterna att stå handfallna inför problematiken med markägare som genom olagliga tältläger och kåkstäder berövats sin äganderätt. Fastighetsägaren tvingas att stå för avsevärda kostnader för att få bort sådana läger genom Kronofogdemyndighetens försorg.

Dessutom är det fastighetsägarens eget ansvar att själv fastställa identiteten på alla de boende i en illegal bosättning för att de ska kunna avhysas. Det är ytterst märkligt, kan man tycka.

Utöver ansökningsavgifter för varje person som ska bli avhyst tillkommer dessutom ofta betydande kostnader för uppstädning och återställande av marken. Även kommuner drabbas av olagliga bosättningar som ger upphov till oförutsedda kostnader och tar resurser från kärnverksamheterna i anspråk.

För en kommun tenderar det också att bli upprepade kostnader då ockupanter ofta flyttar sin illegala bosättning till en ny plats i stället för att helt upphöra med att ockupera mark.

Mot denna bakgrund måste processen att avhysa illegala ockupanter förenklas, och den eventuella kostnaden för avhysningen måste rimligen

Prot. 2016/17:80

15 mars

Naturvård och områdesskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björmlandets nationalpark

belasta den som bevisligen begår olagligheten, inte den utsatta markägaren.

Sverigedemokraterna anser inte heller att kronofogden borde ha ansvaret för dessa frågor, utan ansvaret bör ligga direkt på polisen.

Dessutom anser vi att det aldrig kan föreligga någon så kallad besittningsrätt i dessa fall. Polisen bör också när som helst kunna avlägsna ockupanter som bor i illegala bostättningar utan något specifikt krav på identifikation eller dokumentation.

Herr talman! Sveriges stränder är en naturtillgång av mycket stort värde. Stränderna längs sjöar och vattendrag liksom stränderna längs kusterna och skärgårdarna är mycket betydelsefulla för allmänheten och för det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer.

Det generella strandskyddet på 100 meter från strandkanten gäller Sveriges samtliga stränder vid havet, sjöar och vattendrag oavsett storlek.

Bestämmelserna gäller både i tätortsområden och i glesbygd, oavsett om det finns mängder av sjöar och vattendrag i området och oavsett vilka naturtyper eller arter som finns i de aktuella miljöerna.

Nya regler för strandskydd trädde i kraft den 1 september 2014, och de innebär att länsstyrelserna fick möjligheten att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, om det område som upphävandet avser har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Tvärtemot intentionerna har i stället länsstyrelserna på många håll i landet beslutat om ett utvidgat strandskydd.

Naturvårdsverket konstaterade vid en översyn att det fanns stora områden med utvidgat strandskydd som saknade tydliga motiv.

Ändå har en del länsstyrelser valt att fortsatt driva frågan genom att föreslå en utvidgning av strandskyddet med upp till 300 meter. Detta riskerar att leda till negativa konsekvenser för såväl lantbruks- som besöksnäringen, och det påverkar även kommunernas möjligheter att locka nya invånare genom att erbjuda attraktiva strandnära bostadstomter.

Sverigedemokraterna vill att strandskyddet ska förändras så att kommunernas makt stärks och länsstyrelsernas möjlighet att överpröva kommunala bygglov i strandskyddslägen begränsas. Vi hävdar också att 100 meters strandskydd, tillsammans med allemansrätten och övriga skyddsformer, är fullt tillräckligt.

Herr talman! I radioprogrammet *Vetenskapsradion* kunde man i måndags få sig berättat att principen om fri utveckling i naturreservat visade sig vara förödande efter stormen Gudrun.

Efter stormen för tolv år sedan blåste mycket skog ned i naturreservaten, och länsstyrelsen i Växjö lät tusentals vindfällda granar ligga kvar. Det blev yngelhärdar för granbarkborren, som angrep skog i och utanför reservaten.

I naturreservatet Kråketorpsskogen massförökade sig granbarkborren och dödade i stort sett all gammal granskog.

Fram till förra året var skogen stängd eftersom det var för farligt att gå in i reservatet på grund av alla döda träd som kunde falla omkull.

Enligt de föreskrifter som i dag gäller för Tivedens nationalpark får man varken avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, upparbeta vindfällena eller vidta någon som helst skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd.

Det finns en stor risk när skogsbruk förbjuds i nationalparker att skadedjursangreppen i skogen ökar, till exempel efter stormfällning, och sedan sprider de sig till angränsande fastigheter.

Vi anser därför att det av skötsel föreskrifterna ska framgå att skogen ska kunna skötas i enlighet med gällande lagstiftning, i synnerhet skogsvårdslagen.

Sveaskog har nyligen tagit beslut om att skapa buffertskogar på närmare 2 000 hektar runt Tivedens nationalpark. Det finns en risk att sådana här initiativ blir normgivande, med påbud från myndigheter och allmänhet att skapa så kallade buffertskogar, exempelvis runt samhällen, nationalparker, naturreservat och andra områden som kan anses ha ett socialt värde. Vi i Sverigedemokraterna motsätter oss därför denna utveckling.

Anf. 89 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Vi debatterar i dag miljö- och jordbruksutskottets betänkande *Naturvård och områdesskydd*. Som miljöpartist hade jag väldigt gärna sett att de motioner som vi nu ska debattera framför allt skulle ha handlat om att stärka naturvärden och skydda fler naturområden. Men så är det inte alls. Majoriteten av de motioner som i samband med betänkandet lämnats in av den borgerliga oppositionen handlar i stället om ta bort skyddet av viktiga naturområden – marker som är speciellt viktiga för djur- och växtlivet och för oss människor. Vi debatterar nämligen i dag, återigen, strandskyddet.

Jag tänkte ta tillfället i akt att påminna oss alla om varför tidigare riksdagsledamöter i Sverige en gång tog besluten att stränderna skulle vara tillgängliga för alla, inte bara för vissa. Så tidigt som 1936 lyfte faktiskt ledamöterna Andersson och Gustafsson i en motion problemet med den hastigt framskridande exploateringen av stränderna. Jag tänkte citera dem:

”Förmögna stadsbor lägga beslag på så gott som alla natursköna områden, som gränsa intill hav, sjöar och vattendrag. Miltals från staden bli på detta sätt strandområdena förvandlade till tomter och parker i enskild ägo. Hundratusentals människor, vilka äro bosatta i städerna och de tätbebyggda samhällena bli på detta sätt, trots att de äro bosatta i närheten av hav och sjöar, berövade möjligheter till friluftsbad och friluftsliv inom rimligt avstånd till sin bostadsort.”

Den efterföljande Fritidsutredningen, som lämnade sitt slutbetänkande 1938, djupdök i vad som höll på att hända och föreslog åtgärder. Ledamöterna i kommittén menade bland annat att ”våra stränder böra betraktas såsom en för hela folket betydelsefull nationell tillgång, vars bevarande i ursprungligt skick av såväl sociala som andra skäl bör eftersträvas”.

Fritidsutredningen är intressant och imponerande läsning. Den är imponerande därför att där finns en stor insikt kring vad som skulle hända om man inte satte stopp för bebyggelse på stränderna, och den är intressant därför att den så grundlig. Genom att hämta in synpunkter från samtliga län kom man till exempel fram till att den ökande strandbebyggelsen var något som väckte oro i så gott som hela landet.

Men, herr talman, som vi alla vet kom det ett krig emellan, och först 1950 kom den första strandlagen. På den tiden gav man länsstyrelserna i uppdrag att utse de områden där strandskydd skulle gälla. Det gjorde man för att trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv för allmänheten.

Men den lagstiftningen visade sig vara otillräcklig för att hejda den stora expansionen av fritidshus under 60- och 70-talen. Riksdagen beslutade därför 1975 om ett generellt förbud mot att bebygga stränderna, både vid kusten och i inlandet. Skärpningen var, och är, kopplad till en möjlighet att ansöka om dispens.

Genom en lagändring 1994 utvidgades strandskyddets syfte till att också ge skydd för växt- och djurlivet. Då hade vi haft en miljörelse, och en kunskap om strändernas betydelse, inte bara för människor utan också för växter och djur, hade letat sig in i den här kammaren och i lagstiftningen. Det är över 20 år sedan. Nu börjar det bli dags för oss som dagens politiker att ta nästa steg.

Herr talman! Vi ska vara tacksamma för att tidigare riksdagspolitiker har månat om strandskyddet av ytterligare ett skäl. Att vi inte, som i övriga Europa, har bebyggt stränderna innebär att vi, vid sidan av ett mer levande djur- och växtliv och tillgängliga stränder, också kommer att få mindre problem med de skred och översvämningar som ökar som en effekt av klimatförändringarna. Det kommer att minska både framtida problem och kostnader för oss.

Boverket, med ansvar för miljömålet God bebyggd miljö, har en vision för 2025. De förväntar sig att vi då ska ha tagit de ökade riskerna med att bygga längs stränderna till följd av klimatförändringarna på allvar och lokaliserat all ny bebyggelse i mer skyddade lägen. Det är sju år kvar – vi kanske borde börja närma oss den visionen nu, i stället för att fjärma oss.

Vi borde lägga in även klimataspekten i lagstiftningen, till hjälp för kommunerna i deras planering och myndighetsutövning, till hjälp för människor som ska satsa sina pengar för att bygga en bostad i ett lämpligt läge och till hjälp för försäkringsbolagen, som är helt inne på Boverkets linje: Att bygga nära vatten riskerar att bli väldigt kostsamt.

Herr talman! Som jag tidigare sagt förändrades strandskyddet under den borgliga regeringens tid. Den regeringen införde bland annat ett regelverk kring så kallade LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Det är en reform som inte gett det utfall som de borgerliga partierna önskade sig. Barnfamiljer och andra bofasta har inte köat för att få bygga på stränderna i bygder där skolan har lagts ned och affären ligger många mil bort.

Miljöpartiet tycker att det är bra att regeringen nu gör en utvärdering av den reformen och andra lättnader i strandskyddet. Jag tycker att det då också är viktigt att ta reda på hur mycket av detta som har lett till mer fritidshus på stränderna. Det är ju något som, vilket den minnesgoda kanske kommer ihåg, sågs som ett stort problem för 50–60 år sedan.

Jag tror personligen att ett attraktivt åretruntboende på landet handlar om helt andra saker än en privat strand. Det handlar om skolor, affärer och offentlig service och om möjligheter till bra huslån, även för den som vill bygga på landet. Det handlar om bra bredband, jobb, goda pendlingsmöjligheter, friluftsliv och vacker natur samt ett aktivt föreningsliv. Det handlar om gemensamma badplatser och simskolor – allt det där som gör det så attraktivt för oss att bo på landet.

Självklart är det många av oss som gärna också ser vattnet från köksfönstret. Men det blir föga värt med en fin sjöutsikt om du aldrig kan ta dig ned till sjön, om stranden kantas av fritidshus och privata bryggor.

Herr talman! Miljöpartiet anser att det är olyckligt att det har blivit lättare att bygga vid vatten i ett läge där det blir alltmer riskfyllt. Framtidens byggande ligger inte vid sjö- eller havskanten.

Det är också viktigt att understryka att landsbygdens utveckling i stor utsträckning är beroende av de värden och möjligheter som strandskyddet för med sig, som orörd natur och allas vår tillgång till stränderna. Det står också i den reservation som Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har i det här betänkandet, reservation nr 6. Jag yrkar härmed bifall till den reservationen och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! Som miljöpartist är jag väldigt glad och stolt över att vi nu har en regering som satsar på skydd av värdefull natur. Regeringens fördubbling av anslaget för skydd av värdefull natur får genomslag i hela landet.

I dag kommer vi att ta två viktiga och glädjande beslut i den här kammaren. Vi kommer att besluta att utöka storleken på två av våra nationalparker, Björnlandet i Västerbotten och Tiveden i Närke.

Just Tivedens nationalpark har jag ett lite speciellt förhållande till. För ett år sedan arrangerade jag och Lars Tysklind ett seminarium i riksdagen om hyggesfritt skogsbruk. En av de medverkande kom från det statliga skogsbolaget Sveaskog.

Kommunchefen i Laxå kommun hade satt sig på tåget och åkt upp till Stockholm enkom för att vara med på seminariet. Varför det? Jo, för att han och kommunens alla politiker var oroliga för hur Sveaskogs kalhygges- och plantagebruk hotade kommunens största attraktion, Tivedens nationalpark. Det är kring Tivedens nationalpark den enda inflyttningen sker i denna utflyttningskommun. Det är också där de nya företagen startar. Kommunchefen tog tillfället i akt att rikta en vädjan till Sveaskog om att kring nationalparken bruka de sista resterna av naturskogen med hyggesfria metoder.

Kanske var vårt seminarium startskottet för en allt starkare proteströrelse i Tiveden. Man kan också kalla det en konstruktiv dialog mellan kommunpolitiker, företagare och boende å ena sidan och Sveaskog å andra sidan. Hur som helst så blev resultatet att Sveaskog har lovat att utanför den nu snart utökade nationalparken bruka skogen utan kalhyggen. Det är glädjande. Med hyggesfria metoder i skogen gynnar vi inte bara biologisk mångfald utan även friluftslivet, turismen och en levande landsbygd.

Jag vill därmed yrka bifall till utskottets förslag om Björnlandet och Tiveden och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 90 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Stina Bergström, för det inlägget!

Det har hänt ganska mycket sedan 1950-talet. Till exempel var de flesta partier som sitter här i dag inte riksdagspartier då: varken KD, Sverigedemokraterna eller Miljöpartiet. Sverige var inte med i EU, och Olof Palme hade ännu inte blivit statsminister i Sverige. Det har ju hänt en hel del sedan dess.

Jag skulle också, om den här reformen och om reformer generellt, vilja säga att en reform sällan är perfekt. Det är sällan en reform är för evigt.

Det är många reformer som över tid blir otidsenliga och behöver underhållas. Bidragssystemen är ett tydligt exempel på ett område som ständigt behöver politikernas uppmärksamhet.

Mycket av det Stina Bergström tar upp i sitt anförande handlar om strandskyddet – att strandskyddet är viktigt, att det ska bevaras och vara extensivt. Samtidigt vet jag att miljöminister Karolina Skog, som har ansvar för de här frågorna, den 14 september svarade på en skriftlig fråga om detta från Caroline Szyber, som är kristdemokratisk ledamot. I sitt svar skriver ministern att LIS, landsbygdsutveckling i strandnära områden, i sig ska ses över och dessutom ha som syfte att främja utveckling i områden med god tillgång till vatten. Det känns som om det finns en dissonans mellan vad riksdagsledamoten Bergström säger och vad ministern Skog säger. Min fråga till Stina Bergström är: Vill Stina Bergström inte att LIS ska ses över, eller ska vi tolka det som att det miljöpartistiska statsrådet tänker se över LIS i syfte att minska möjligheterna till utveckling i strandnära lägen?

Anf. 91 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Tack, Jesper Skalberg Karlsson, för frågan!

Nej, jag och Miljöpartiet tycker att det är en bra idé att se över LIS-reformen. Sedan tycker jag att det är viktigt att man gör det på flera sätt. Jag har själv varit med och pekat ut LIS-områden i min kommun. Då gjorde vi också avvägningar av vilka områden som är lämpliga med anledning av att det finns bra kollektivtrafik, skolor och affärer i närheten. Det skulle vara intressant att titta lite på hur man har pekat ut de här områdena och vilka områden som har blivit bebyggda och med vilka slags hus.

Meningen med reformen var att man skulle få mer attraktiva åretruntboenden på landsbygden och inte bara fritidshus. Precis som jag sa i mitt anförande tycker jag att det är viktigt att man tittar på det också. Om man sedan ska förändra reformen eller inte får man väl ta ställning till när man ser hur det har fungerat.

Anf. 92 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Då har jag en väldigt enkel följdfråga. Om man i Miljöpartiet är öppen för att lätta på strandskyddet på landsbygden i syfte att skapa åretruntboenden, är det då inte rimligt att man också vore öppen för att minska på strandskyddet i tätorterna för att där skapa åretruntboenden?

Anf. 93 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! I utskottstexten, där utskottsmajoriteten talar om hur man vill se över strandskyddet, säger man att man inte vill lätta på strandskyddet där det är ett högt exploateringsstryck. Det borde väl ändå vara i tätorter och städer? Jag ser, precis som mina föregångare, som skrev Fritidsutredningen, där man tittade på detta på 30-talet, att det just där vi är många som bor är ännu viktigare att värna strandskyddet. Där är det ju många som ska dela på de stränder som finns. I områden som är mindre tätbefolkade områden finns det ju färre människor.

Jag måste också rätta Jesper Skalberg Karlsson och Sverigedemokraternas representant, som i sina anföranden sa att strandskyddet har utökats de senaste åren. Det är inte sant. Tvärtom har strandskyddet minskats till 74 procent efter den översyn som gjordes. Det har minskat från 6 600

kvadratkilometer till 4 900. Det är viktigt att tänka på att det är ganska stora områden som vi har tagit bort ur skyddet. I vissa fall har det säkert varit motiverat, men i vissa fall kan man fundera på varför man har gjort så.

Anf. 94 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag är alldeles övertygad om att alla kommuner i vårt land inom sina kommungränser vill skapa attraktivitet – attraktivitet för att människor ska bosätta sig där och för att människor ska skapa verksamheter som ger utveckling och därmed jobb i kommunen. Kort sagt: Man vill ha tillväxt i sin kommun.

Går vi tillbaka i tiden är det lätt att konstatera att människor ofta lokaliserade sig vid vatten. De bygemenskaper som ofta uppstod har ibland utvecklats till lite större samhällen, kanske till och med städer. Alla kommuner som har denna typ av bosättningar, vilket är de allra flesta i vårt land, vill fortsätta utveckla sina områden. Man vill detta bland annat för att man vill ha en fortsatt allmän utveckling. Man vill ha fler som bor i kommunen. Kort och gott: Man vill ha tillväxt.

Då kan man konstatera att behovet av bostäder i bostadsbristens Sverige i dag är stort. Man kan konstatera att – som jag nu upprepar för tredje gången – alla vill ha fortsatt utveckling och tillväxt med jobb och verksamheter i kommunen. Men alltför många gånger begränsas dessa möjligheter av de strandskyddsregler som vi har i dag.

Den reform av strandskyddet som gjordes under alliansregeringens tid, som syftade till att skapa en mer flexibel tillämpning av de regler som gäller och som vi på det stora hela är överens om, har inte fått tillräckligt genomslag. Därför vill jag med skärpa och eftertryck yrka bifall till den text som nu är majoritetstext i betänkandet, som vi bland annat diskuterar vid det här tillfället.

Till detta vill jag lägga att jag tycker att det finns en petitess som vi borde kunna bli överens om att ändra. Petitessen – jag betraktar det som en petitess – gäller detta: Sedan mycket lång tid tillbaka har det funnits ett undantag från gällande strandskyddsbestämmelser för jordbrukets och fiskets verksamheter. Hästen har under alla år fram till nu betraktats som ett jordbruksdjur. Men helt plötsligt har vi fått en tillämpning, trots att det inte har skett några förändringar i lagstiftningen på detta område, som innebär att det nu ska till dispens för en viss typ av hästverksamhet som bedrivs nära vatten.

Det är inte nog med detta. Nu betraktas inte bara lite större sjöar och liknande som vatten, utan också vattendrag. Ja, jag vill nästan sträcka mig så långt att jag säger att det jag kallar för diken betraktar man som vatten i strandskyddslagstiftningens tillämpningar.

Jag vill, herr talman, faktiskt använda mig av ordet absurt. Jag tycker att detta är absurt. Jag hoppas att vi i riksdagen kan enas om att tillämpningen i denna del måste återgå till det som det en gång var, nämligen att all verksamhet som berör de areella näringarna – då inkluderas självklart hästen – är generellt undantagen från att behöva söka tillstånd, dispens, för att få disponera ett strandområde.

Detta inskränker möjligheterna för de attraktioner som gör att många skaffar sig en bosättning och utvecklar verksamhet och så vidare i landsbygdsområdena. Detta gör kort och gott livet lite tråkigare för riktigt

Prot. 2016/17:80

15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björmlandets nationalpark

Prot. 2016/17:80
15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björnlandets nationalpark

många människor. Dessutom – det är en personlig synpunkt, men jag tror att många delar min uppfattning – kommer landskapet att bli förfärligt tråkigt och fult när de öppna markerna inte längre kommer att vara öppna eftersom betande djur, i det här fallet häst, inte kommer att få nyttja marken i fråga.

Av detta skäl vill jag avsluta, herr talman, med att yrka bifall till reservation nr 7, punkt 6, för att inga misstag ska uppstå.

Anf. 95 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Eftersom jag har varit inne på frågan om hästnäringen reagerade jag när före detta landsbygdsministern pratade om problemet med att hästnäring inte har samma möjlighet till undantag som en mjölkgård eller ett annat jordbruk.

Jag vet inte om jag missförstod Eskil Erlandsson, men det lät som om denna bestämmelse hade poppat upp precis nu, under de senaste åren. Men så är det inte alls. Detta är ett problem som har uppmärksamats under en rätt lång tid, för vi har en lagstiftning som tillkom innan vi hade just de här hästgårdarna ute på landet. Det är inte någon ny tolkning.

Jag var med i en interpellationsdebatt här. Vi debatterade bland annat detta. Nu ska vi se om det var med miljöministern eller om det var med landsbygdsministern – det måste ha varit den nuvarande landsbygdsministern. Vi tog upp detta, vad man skulle kunna göra och vad som var viktigt att göra. Därför skulle jag vilja fråga Eskil Erlandsson vad Eskil Erlandsson gjorde under sin tid som jordbruksminister åt detta problem.

Anf. 96 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Det är mycket lätt att svara på den frågeställningen. Vi gav i uppdrag, genom regeringsbeslut, att se över strandskyddet. Det uppdraget fick Naturvårdsverket. De har nu redovisat det under senare tid. Resultatet är inte till fyllest i alla delar, tycker jag – det är mitt tyckande. Men det var detta beslut som den dåvarande regeringen tog, och det är detta som ansvarig myndighet har genomfört.

Anf. 97 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Ursäkta, Eskil Erlandsson, jag frågade vad Eskil Erlandsson gjorde som jordbruksminister just när det gäller hästnäringen. Det handlar om att hästnäringen inte ingår i detta undantag i lagstiftningen. Jord- och skogsbruk, fiske och renskötsel finns med i undantaget men inte hästnäringen. Jag ser det som en helt annan fråga än att göra en generell översyn av strandskyddet. Naturvårdsverket fick inte något uppdrag att se över hästnäringen.

När Eskil Erlandsson höll sitt anförande lät det som att man anser att små vattendrag ska omfattas av strandskyddet och att det också skulle vara någonting nytt. Det är inte alls så. Det är precis tvärtom. Man har nu tagit ett beslut om att det ska vara lättare att kunna bygga vid mindre vattendrag. Den tidigare lagstiftningen har varit omfattande när det gäller strandskyddet. Nu har man lättat upp det skyddet. Det vill jag också ha sagt.

Men återigen till frågan: Vad gjorde Eskil Erlandsson som minister när det gäller just det specifika problemet att inte hästnäringen har undantag när andra jordbruksnäringar på landsbygden har det?

Anf. 98 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Jag måste upprepa mitt svar, med reservationen och tillägget att minnet inte alltid stämmer i alla delar. Men min minnesbild säger mig att det uppdrag som den dåvarande regeringen gav var att man generellt skulle se över tillämpningen av strandskyddet. En generell översyn inkluderar också verksamheter som ska undantas från den tillämpningen. Enligt min uppfattning ingår det alltså att se om inte hästen är ett lantbruksdjur och om därmed den generella dispensen, eller undantaget, skulle finnas.

När det gäller de små vattendragen är det samma sak. Det jag har kunnat konstatera är: I många områden i vårt land, i många län i vårt land, har man inte gjort de borttaganden som jag tycker att man borde göra, apropå att alltför många små vattendrag är inkluderade i områden som omfattas av strandskyddet också nu.

Anf. 99 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi debatterar naturvård. Vi debatterar också bildandet och utsträckandet av två nationalparker – Tiveden och Björnlandet. Det är två nationalparker som vi i Vänsterpartiet helt och hållet står bakom.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar att regeringen med stöd från Vänsterpartiet i budgeten nu satsar mer pengar än någonsin, skulle jag vilja säga, på just skydd av värdefull natur. Det är helt klart ett trendbrott om man jämför med tidigare borgerliga regeringar, som hela tiden drog ned på detta område.

Skydd av värdefull natur är väldigt viktigt. Vi har nu pratat om biologisk mångfald i flera timmar och konstaterat att vi måste ha en stor biologisk mångfald för att kunna hantera framtida utmaningar, inte minst då vår planet blir varmare. Vi behöver natur och ekosystem som är motståndskraftiga mot dessa förändringar. Därför är det viktigt att skydda mer natur.

Men det är inte bara viktigt att titta på de arealer som skyddas. Områden som skyddas måste också vara representativa, alltså ha ett värdefullt innehåll. Det måste finnas ett sammanhang mellan de här områdena så att det inte blir små plättar här och där som inte hänger ihop i ett större sammanhang. Kvaliteten på de skyddade områdena är alltså otroligt viktig.

I betänkandet konstaterar utskottet att regeringen nu i princip har uppnått målsättning att skydda 10 procent av våra havsmiljöer. Det är ett bra steg framåt. Vi i Vänsterpartiet vill dock skydda mer. Vi menar att 10 procent inte räcker, utan vi borde ha som målsättning att skydda åtminstone 20 procent av våra hav.

Det är även viktigt att se på kvaliteten i de skyddade 10 procenten till havs. Tittar man närmare på områden som Kosterfjorden, Norra Midsjöbanken och Väderöarna, som är skyddade områden till havs, slås man av att där exempelvis tillåts yrkesfiske i väldigt stor skala. Även bottentrålning tillåts i en väldigt stor del av våra marina reservat.

Bottentrålning ser vi inte så mycket av eftersom det sker under vattnets yta. En liknande verksamhet på land skulle snarast handla om att lägga ut 100 meter breda, väldigt tunga redskap och bara låter dem plöja ned allting som växer. Något sådant skulle vi självklart aldrig någonsin tillåta till lands och i synnerhet inte i ett naturreservat. Men det är precis detta som sker med våra marina reservat.

Prot. 2016/17:80

15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Därför menar vi i Vänsterpartiet att det är extremt viktigt att vi inte bara skyddar mer utan också att kvaliteten stärks i synnerhet i de marina reservaten, alltså de till havs. Det innebär till exempel att det borde vara självklart med ett förbud mot bottentråkning i marina naturreservat.

Herr talman! Med anledning av detta vill jag yrka bifall till Vänsterpartiet reservation 5.

Strandskyddet har debatterats en del här. Jag vill verkligen ansluta mig till Stina Bergströms beskrivning av historiken bakom att vi har en lagstiftning kring strandskydd, nämligen att det är en del av vår allemansrätt i Sverige. Det har helt enkelt handlat om allmänhetens tillgång till dessa viktiga områden, att våra tidigare lagstiftare har tyckt att det inte är acceptabelt att man bara för att man har en tjock plånbok ska kunna kolonisera miltals av de finaste områdena i vårt land i form av stränder längs sjöar, hav och andra vattendrag. Därför har vi en lagstiftning som säger att man inte får bygga närmare än 100 meter från strandkanten.

Jag tycker att det här är en väldigt fin lagstiftning, för med den säger vi att allmänhetens tillgång i det här avseendet är viktigare än en helt och hållet oinskränkt äganderätt.

Med denna lagstiftning säger vi inte bara att det handlar om allmänhetens tillgång, utan vi identifierar också de här strandnära områdena som väldigt viktiga för biologisk mångfald, vilket också är ett skäl till att vi har vårt strandskydd: Det är ytterligare ett sätt att skydda värdefulla biotoper, arter och så vidare.

Dessvärre har strandskyddet i Sverige under de senaste åren uppluckrats på ett, skulle jag säga, väldigt effektivt sätt. Under det tidigare, borgerliga styret fick vi till exempel de så kallade LIS-områdena, vilket innebär att man kan undanta hela strandnära områden för att få till stånd en så kallad landsbygdsutveckling, vilket helt enkelt betyder att man ska kunna bygga strandnära.

Den tidigare, borgerliga regeringen har också sett till att det är kommunerna som vid sidan av länsstyrelsen kan ge dispenser för undantag gällande strandskyddet, och denna dispensgivning har varit extremt frikostig. Bara under 2015 gavs det mer än 4 500 dispenser angående strandskyddet. Det finns även en del andra undantag som har gjorts och som innebär att dagens strandskydd tyvärr inte är vad det borde vara. Naturvårdsverkets inventering visar också att den totala arealen skyddad strandnära mark har minskat kraftigt i Sverige.

Nu vill de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna gå ännu längre i det här, och jag vill ställa en konkret fråga och hoppas att ni kan förklara: Vad är det ni egentligen vill i den text ni har skrivit i det här betänkandet? Ni pratar om att ni vill ha fler undantag. Ska det vara fler än 4 500 undantag årligen från strandskyddet?

Ni pratar om att ni vill decentralisera processerna ytterligare. Ja, men det är ju redan nu kommunerna som kan ge undantag när det gäller strandskyddet. På vilket sätt ska det decentraliseras ytterligare? På vilket sätt vill ni ytterligare luckra upp och försämra den här fina lagstiftningen, som jag tycker att vi borde vara stolta över?

Herr talman! Med anledning av detta vill jag yrka bifall också till reservation 6, där V, S och MP går emot de borgerligas och Sverigedemokraternas text kring strandskyddet.

Anf. 100 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! I mitt anförande tänker jag fokusera framför allt på reformeringen av strandskyddet.

Finland brukar ju kallas för de tusen sjöarnas land, men faktum är att Sverige har fler sjöar än vårt östra grannland. Om man räknar med de minsta bäckarna har Sverige omkring 527 000 kilometer vattendrag. Ungefär en tredjedel av landets yta ligger inom 100 meter från ett sådant vattendrag. Till detta kommer sjö- och kuststränderna.

Få torde tycka att det är rimligt att bebyggelse ska vara förbjuden inom samtliga dessa områden. Det är framför allt i storstäderna som omfattande sjönära bebyggelse kan vara ett problem medan det i glesbygden med dess många sjöar och vattendrag finns gott om plats för byggnation. Andelen bebyggd mark utmed stränder ligger på 60–70 procent i Stockholmsområdet, medan siffran i små kommuner ligger på 2–20 procent. Det är alltså väldigt stor skillnad.

Att bygga och utveckla fastigheter som inte ligger nära annan bebyggelse borde betraktas som landsbygdsutveckling. Därför bör det vara tillåtet att uppföra sjönära en- eller tvåbostadshus i lågt exploaterade områden.

Egentligen är det självklart att behovet av strandskydd skiljer sig åt mellan Stockholm och exempelvis Laxå kommun, som ligger i mitt hemlän, Örebro län. Laxå är en av de kommuner som har mest sjöstrand per invånare av alla Sveriges inlandskommuner. Därtill är Laxå enligt SKL en av Sveriges fattigaste kommuner.

Det är inte acceptabelt att denna kommun hindras i sina strävanden att utnyttja sin främsta resurs för att skapa bättre livsvillkor för sina invånare och för att få fler att flytta till kommunen. I Laxå är man väldigt överens i politiken om att det här är ett hinder som man vill undanröja.

Herr talman! Våren 2015 avgav riksdagen ett tillkännagivande till regeringen att göra strandskyddet mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen. Tyvärr har regeringen ännu inte vidtagit några egentliga åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Därför gör nu riksdagen ännu ett tillkännagivande till regeringen om att decentralisera strandskyddet och ge kommunerna ökat inflytande när det ska bestämmas vilka strandområden som ska bevaras och vilka som kan bebyggas.

Ett strikt strandskydd är däremot rimligt att tillämpa i områden där exploateringstrycket är högt eller där det finns synnerliga skäl. Men det är dags att börja tillämpa en betydligt större flexibilitet i till exempel många Norrlandskommuner, som i dag avfolkas alltmer och där just strandskyddsreglerna är ett hinder. Det framgår tydligt hos de kommunerna.

Den tidigare alliansregeringen ändrade strandskyddsreglerna vid ett par tillfällen. Syftet var att underlätta strandnära landsbygdsutveckling, framför allt i områden med lågt exploateringstryck. Ambitionen var samtidigt att ge möjligheter till utökat strandskydd från 100 meter till 300 meter i de fall särskilda skäl förelåg. Som en följd av lagändringarna uppstod närmast en motreaktion där flera länsstyrelser började tillämpa reglerna mer restriktivt. Detta fick orimliga konsekvenser för många som lever av sin mark. I praktiken började gränsen 300 meter tillämpas om det inte fanns särskilda skäl som talade för att tillämpa 100-metersgränsen. Det var så i mitt hemlän och i en del andra län. Där har det blivit en förändring.

Prot. 2016/17:80

15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Prot. 2016/17:80
15 mars

-----
*Naturvård och områ-
desskydd, Utvidgning
av Tivedens national-
park och Utvidgning
av Björnlandets
nationalpark*

I nuläget tolkas reglerna så att nya hus endast får uppföras i anslutning till befintlig bebyggelse. Detta gynnar nybyggnation i redan exploaterade områden, vilket inte var syftet med förändringarna från Alliansens sida. I stället bör vi skydda hårt exploaterade områden men öppna för byggande i obebyggda områden.

Fru talman! Det måste bli avsevärt enklare att bygga bostäder i strandnära lägen i de glest befolkade delarna av landet. Regelverket måste reformeras i grunden. Dagens regelverk vilar på principen att allt som inte uttryckligen är tillåtet är förbjudet. För glest befolkade områden bör i stället bebyggelse vara tillåten, utom i områden som genom beslut pekats ut som skyddsvärda. Där strandskyddsregler tillämpas bör strandskyddet i allmänhet sträcka sig 50 meter från stranden, snarare än 300 meter, om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns.

För rättssäkerhetens skull är det viktigt att berörda markägare ska föreläggas att yttra sig innan ett beslut om utökat strandskydd fattas. Ändå fattar länsstyrelserna i dag generella beslut där markägare endast får veta vad som pågår genom en kungörelse i tidningen. Detta omöjliggör en rättvis intresseavvägning. För att strandskyddet ska uppfattas som legitimt krävs respekt för allemansrätten och att markägarna får en verklig möjlighet att yttra sig. Nu måste regeringen följa riksdagens uppmaning och förbättra förutsättningarna för byggande vid sjöar i glest bebyggda områden.

Fru talman! Som jag skriver i ett särskilt yttrande står Kristdemokraterna självfallet bakom utskottets tillkännagivande om en fortsatt reformering av strandskyddet samt våra två reservationer i utskottets betänkande MJU9. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till Kristdemokraternas reservation 9 om begränsning av det generella strandskyddet. Jag yrkar också bifall till utskottets förslag i de båda betänkandena MJU16 och MJU17 om utvidgning av nationalparkerna.

Det finns anledning att på längre sikt pröva frågan om att göra det ännu enklare att bygga bostäder i strandnära lägen i de glest befolkade delarna av landet. För dessa glest befolkade områden borde bebyggelse vara tillåten, utom i de områden som genom beslut pekats ut som skyddsvärda.

Anf. 101 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Enligt den senaste statistiken gav Sveriges kommuner runt om i landet 4 584 dispenser från strandskyddet år 2015. Ni säger i er text i betänkandet att ni vill att det ska bli lättare att ge dispenser och att det ska bli fler undantag från strandskyddet.

Jag har ett par frågor till Lars-Axel Nordell och Kristdemokraterna. Är inte 4 584 dispenser på bara ett enda år från strandskyddet tillräckligt? Hur många dispenser vill ni ska ges egentligen?

Min andra fråga rör den 50-metersgräns som Kristdemokraterna vill föreslå. Jag hängde inte riktigt med när Lars-Axel Nordell pratade. Lars-Axel Nordell pratade om att det är ett hårt exploateringsstryck i våra städer. Där ska det vara en strikt tillämpning av strandskyddet, om jag förstod honom korrekt. I glesbygden kan det vara mindre strikt. Eftersom ni skriver att den nya sträckningen på 50 meter från stranden ska gälla ”i allmänhet”, ska det alltså gälla över hela landet, i stad som land? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 102 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan, ledamot Jens Holm.

Låt mig börja med de 4 584 dispenser som Jens Holm har summerat det till under 2015 i förhållande till att vi säger att det ska vara lättare att ge dispenser. Ja, det ska vara strikt där exploateringstrycket är hårt, men det finns gott om plats, som jag sa i mitt anförande, för att bygga i glesbygd. Jag tog upp exemplet från min hemkommun Laxå, som har extremt många löpmeter sjötomt men få invånare. Kommunen vill ha fler invånare. Det finns de som är intresserade av att flytta dit, men de har haft svårt att få gehör för att bygga där de vill bygga. Jag vet på nära håll att det har varit problem.

Jag har ingen uppfattning om hur många dispenser som ska ges. Jag tror inte att Jens Holm heller har någon uppfattning om nivå eller antal. Däremot vet jag av egen erfarenhet att det i Laxå eller i Härjedalen där jag har mina rötter finns ett stort intresse av att få bygga.

Jag har ingen uppfattning om var dessa dispenser har skett, men min uppfattning är definitivt att det inte ska ges dispenser där det är ett högt exploateringstryck. Det ska ske framför allt i områden där det finns gott om plats. Där har jag svårt att förstå varför restriktiviteten ska gälla.

Anf. 103 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag blev inte mycket klokare. Ni säger i betänkandet att ni vill att det ska ges fler undantag från strandskyddet. Om ni vill att det ska ges fler undantag från strandskyddsbestämmelserna torde det innebära att ni vill ha fler dispenser.

I mina öron låter 4 584 dispenser mycket. Dessutom ges många av dispensererna i län som till exempel Stockholms län, där mycket redan är exploaterat. Jag tycker fortfarande att Kristdemokraterna är svaret skyldiga eftersom ni vill ha fler undantag och fler dispenser. Är det inte tillräckligt med fyra och ett halvt tusen?

Lars-Axel Nordell svarade inte på min fråga om att Kristdemokraterna vill krympa gränsen för strandskydd till 50 meter, inte 100 meter med möjlighet till 300 meter. Anser Kristdemokraterna verkligen att en halvering av strandskyddsområdet är en strikt tillämpning av strandskyddet? Lars-Axel Nordell pratade ändå om att han ville se en sådan i tätortsområden.

Anf. 104 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Jag sa att jag ser en skillnad i att där det är ett högt exploateringstryck ska det vara strikt. För övrigt där det finns gott om plats bör man vara mer generös. Det är min hållning.

Jens Holm säger att många av dispensererna finns i Stockholms län. Det kan se olika ut även i Stockholms län eftersom det är stort. Men min och mitt partis ambition är ändå att ge dispenser och lättnader där det finns gott om plats och dit det finns intresse att flytta.

När det gäller hur många har jag ingen uppfattning om det är många eller om det borde vara fler. Fler dispenser har givits, och fler dispenser behöver ges om man ska kunna göra plats för människor som vill bygga, bo och ha verksamhet.

När det gäller 50-metersgränsen är det någonting som vi har lagt in i vår text. Vi står självklart bakom texten från utskottet. En majoritet i utskottet är överens om den. Men vi skickar ändå med den här texten och

ambitionen att se över om man skulle kunna gå ned till 50 meter som en gräns. Det är det vi har med i vår reservation.

Anf. 105 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Det är mycket man skulle vilja fråga om när man hör Lars-Axel Nordell hålla anförande om Laxå kommun, strandskydd, tätorter etcetera.

En fråga jag har är denna. Lars-Axel Nordell nämnde ett mått på hur mycket sjötomt det finns i kommunen. Då undrar jag om han verkligen har räknat på *tomter* längs en sjö. Vi brukar säga att vi har väldigt mycket strandlinje i Sverige, men det är ju inte så att man kan bygga överallt längs en sjö. De ställen där man kan bygga ett hus är ofta precis de ställen där man kan ha en strand dit allmänheten gärna går och dit djuren gärna tar sig. Jag är nyfiken på om Lars-Axel Nordell har något mått på hur stor del av marken runt sjöarna i Laxå kommun man skulle kunna göra tomter av.

Men det var inte riktigt det jag snubblade mest på. I går när jag gick igenom betänkandet ordentligt läste jag utskottstexten, som Kristdemokraterna tillsammans med de andra borgerliga partierna har ställt sig bakom. Där står det att ”fler undantag från strandskyddsbestämmelserna bör möjliggöras i syfte att kunna skapa såväl mer socialt blandade bostadsområden som fler attraktiva bostadsområden i glesbygdskommuner.” Nu undrar jag: Vad menar Lars-Axel Nordell och Kristdemokraterna med att man kan skapa mer socialt blandade bostadsområden genom att göra undantag från strandskyddsbestämmelser?

Anf. 106 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Jag börjar med det här med strandlinjer och exakt hur stor del av dem som kan bli tomter. Det har jag naturligtvis ingen uppfattning om.

Jag vet att det har varit diskussioner just i Laxå och även i Askersunds kommun, som är en annan kommun i länet, om att det finns områden där man från kommunens sida inte är nöjd eftersom LIS-områdena som man har pekat ut ligger så till att det är svårt att göra tomter. Man måste ju få det att fungera. Från länsstyrelsens sida har man då sagt:

– Ni kan bygga där men inte där.

– Ja, men där finns det ju redan hus.

– Ja, precis. Det är därför ni ska bygga där och inte där.

Det här varit knepigt, för man vill naturligtvis bygga där det är lämpligt. Jag kan som sagt inte avgöra här och nu hur stor andel av den yta som finns man kan göra tomter av. En del är lämplig; en del är självklart inte det. Min och mitt partis ambition är att hitta lämpliga områden som man kan bygga på, och det är dem jag pratar om. Sedan finns det självklart områden som det är mindre lämpligt att bygga på. Då måste man pröva det här.

När det gäller socialt blandade bostadsområden har jag ingen uppfattning om exakt vad som menas med det. Där blir jag tyvärr svaret skyldig.

Anf. 107 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Om man står bakom en utskottstext måste man väl ändå kunna förklara vad man menar med den. Annars blir det ju jättemärkligt.

Jag funderade som sagt på vad som menas med det här. Kan det vara så att man tycker att det blir socialt blandat när människor som bor i städerna och har pengar får bygga fritidshus på landsbygdens stränder och på så sätt blanda sig med människor som bor på landsbygden, i alla fall sommartid?

Eller tänker man kanske att när det nu finns lucktomter kvar i Stockholms finare förorter kan man stödja billigare bostäder där – kommunala bostäder för till exempel studenter, nyanlända och folk som behöver ekonomiskt stöd? Då får vi också en social skiktning. Å andra sidan säger man i utskottstexten att man inte vill att det ska byggas där det är ett hårt exploateringsstryck.

Jag får nog upprepa min fråga. Vad menar Kristdemokraterna med att ställa sig bakom det här? Vad är det man menar när man säger att lättnader i strandskyddet ska ge mer socialt blandade bostadsområden?

Anf. 108 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan!

Det råder väl inget tvivel om, vare sig man läser texten i betänkandet, läser motionerna eller tar del av det jag har sagt, att min och partiets ambition och även Alliansens ambition är att framför allt öppna upp möjligheter att bygga strandnära i områden som inte är hårt exploaterade. Där tror jag att Stina Bergström kan vara helt lugn, och där kan vi vara helt överens.

När det gäller exakt vad som menas med de här områdena, om det handlar om fritidshus eller som Stina Bergström säger stadsbor som flyttar ut och så vidare: Ja, det är klart att det blir på det sättet som man öppnar upp. Det kan bli större mångfald i de områdena, och det tror jag att vi kan vara överens om är bra.

Nej, det handlar inte om luckorna du pratar om, Stina Bergström. Det handlar om att öppna upp i de här områdena, där kommunerna i dag är tydliga med att de vill öka bostadsbyggandet för att det finns en attraktion i att bygga och bo nära vatten. Då ska det inte sättas käppar i hjulet för den utbyggnaden, som faktiskt ger ett mervärde till kommunen.

Anf. 109 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Det här med naturvård och områdesskydd länkar väldigt väl till den förra debatten om biologisk mångfald.

Vi har på bordet förslag om utvidgning av Tivedens och Björnlandets nationalparker. Det är viktiga saker. Den mest värdefulla naturen måste skyddas, och här spelar naturreservat och nationalparker en viktig roll.

Jag kan bara konstatera att år 2009 tillkom nationalpark nr 29. Det var den marina nationalparken i Kosterhavet. Nu har vi förslag till ytterligare två utvidgningar på vårt bord, som vi naturligtvis ställer oss helt bakom.

I betänkandet i övrigt diskuteras allemansrätten och sådant. Från Liberalernas sida tycker vi att det är oerhört viktigt att värna allemansrätten för olika typer av friluftsliv och även som viktig grund för naturturism. Samtidigt är det viktigt att man jobbar med de konflikter som kan uppstå i detta och inte överutnyttjar allemansrätten. Allemansrätten innebär ju både rättigheter och skyldigheter. Det gäller att man kan få balans däremellan.

I betänkandet finns två motionsyrkanden från Liberalerna som handlar om strandskydd kopplat till bostadsbyggandet. De tillstyrks genom det som står i betänkandet.

Fru talman! Debatten inleddes med Johan Büser – han har tyvärr gått nu – som sa att vatten är viktigt. Det är bara att hålla med; det är klart att vatten är viktigt. Jag vill vara tydlig med att vi i Liberalerna anser att det generella strandskyddet på 100 meter har gagnat Sverige.

Även det utökade strandskyddet på upp till 300 meter kan ibland vara motiverat, men då ska det verkligen finnas skäl. Situationen 2009 handlade mycket om detta. Väldigt mycket hade lagts ut schablonmässigt när det gäller 300-metersskydd utan att man egentligen kunde motivera varför det skulle vara just där. Hela syftet med den nya lagstiftningen var att se över detta och motivera varje avsnitt. Nu har det inte riktigt blivit det utfall som var tänkt, men det är viktigt att se över detta igen.

Vår utgångspunkt är att det är oerhört viktigt att vi inte äventyrar strandskyddets syften, som gäller både tillgängligheten och skyddet för växt- och djurliv. Liberalerna är med andra ord en tydlig förespråkare av ett generellt starkt strandskydd och vill verka som en garant för det.

Vi anser dock att det måste finnas stor flexibilitet för att kunna anpassa sig till lokala förhållanden, och det är där som den politiska konflikten kommer. Det är inte per definition så att en lokal anpassning utifrån lokala förutsättningar är en försämring av strandskyddet. Även här handlar det om acceptans av och legitimitet för lagstiftningen. I olika trakter i Sverige måste man ändå kunna ha en förståelse för värdet av strandskyddet. Det mest ödesdigra som kan hända för strandskyddsbestämmelserna är att man skulle ifrågasätta lagstiftningen som sådan.

Fru talman! Strandskyddet har en landsbygdsdimension. Som har sagts i debatten är landsbygdsutveckling väldigt många saker och handlar om ofantligt mycket, inte minst offentlig service, arbetstillfällen, företagsvillkor och så vidare. Även att kunna bygga på landsbygden i attraktiva lägen är en av de faktorer som har viss betydelse. Därför ställer sig Liberalerna bakom att reformera strandskyddet för att öka möjligheten till fler strandnära bostäder i landsbygdsområden med lågt exploateringsstryck.

I debatten tycker jag att det är en fruktansvärd skillnad mellan strandnära lägen och bebyggande av stränder. Om man läser lagstiftningen ser man att det står att stranden inte får tas i anspråk och att det måste finnas passagemöjligheter. I alla fall i propositionen uttrycks ett avstånd på 30 meter, som måste finnas.

Lokal anpassning innebär att vi ska ha ett strikt strandskydd inom de områden där vi har ett högt exploateringsstryck eller om strandskyddets syften påtagligt äventyras. Det är differentieringen och flexibiliteten som är det viktiga. När alliansregeringen genomförde de tämligen genomgripande förändringarna av strandskyddsreglerna 2009–2010 var det just för att få till denna flexibilitet.

Det har dock blivit uppenbart att reformerna inte har blivit exakt som det var tänkt och att de inte har fått genomslag. Bland andra SKL anser att strandskyddet fortfarande tillämpas på ett onyanserat sätt och hindrar kommuner från att skapa attraktiva boendemiljöer på landsbygden, trots möjligheten att peka ut så kallade LIS-områden, det vill säga landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Eftersom detta inte har fått genomslag tycker vi i Liberalerna att det är viktigt att vidta åtgärder så att den beslutade strandskyddsreformen får det genomslag som var avsikten med det hela och att detta kan vara ett stöd för landsbygdsutvecklingen.

Det låter kanske lite motsägelsefullt, men det är ändå viktigt att säga att det som vi vill åstadkomma är flexibilitet. I grunden handlar det inte om att försvaga skyddet utan om att göra det mer ändamålsenligt, med strandskyddets syften för ögonen.

Fru talman! Jens Holm tog än en gång upp Kosterhavets nationalpark och att man får trålfiska där, jag vet inte för vilken gång i ordningen. Tyvärr är Jens Holm återigen väldigt historielös. Jag tror att Jens Holm egentligen är väldigt medveten om hur bildandet av Kosterhavets nationalpark gick till. I grunden utgick man från fisket och den så kallade Koster-Väderö-överenskommelsen, som bygger på att särskilt känsliga områden stängdes. Det var vissa passager med koraller och sådant, och det var helt på frivillig väg.

Man utvecklade redskapen och införde att de som fiskade fick genomgå utbildning på Tjärnö marinbiologiska laboratorium, eller Sven Lovén centrum för marina vetenskaper, som det heter i dag. Detta var en grundförutsättning för att nationalparken skulle komma till. Fram till dess var det total låsning i frågan, och det var tack vare yrkesfiskets öppning som diskussionen kunde föras i hamn.

Det tål att sägas att när nationalparken bildades hade man trålat i Kosterfjorden i över hundra år. Vid själva bildandet gjordes som sagt många begränsningar av fisket.

Den beskrivning som Jens Holm gjorde av en bottentrål kan säkert vara sann i vissa stycken, men det finns olika varianter av bottentrålning, även om alla naturligtvis har viss påverkan på botten. De redskap som används i nationalparken är speciellt anpassade för att orsaka så små skador som möjligt.

Det som sas från början – att det skulle vara en brukande nationalpark – var en grundförutsättning för dess bildande. Då är det lite historielöst att komma och säga att detta inte är legitimt längre. Med det sagt tycker jag att jag har svarat på frågan och än en gång förklarat att allt är inte svart eller vitt när det gäller trålning.

Anf. 110 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att fråga Liberalerna och Lars Tysklind om strandskyddet.

Lars Tysklind talar om att det är viktigt att vi har ett väl fungerande strandskydd och att han är stolt över lagstiftningen och så vidare, men samtidigt representerar han ett parti som under de åtta åren med borgerligt styre inte gjorde annat än att luckra upp strandskyddet. Man gav till exempel kommunerna rätt att bevilja dispenser, man införde de så kallade LIS-områdena som innebär att väldigt stora områden undantas från strandskydd och så vidare.

Nu har de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna fått igenom en text där man säger att man vill decentralisera systemet ytterligare och att kommunerna bör få ökat inflytande. Man säger också att fler undantag från strandskyddslagstiftningen bör möjliggöras.

Jag måste fråga Liberalerna: Vad är det för ytterligare undantag ni vill ha? År 2015 beviljades över 4 500 dispenser från strandskyddet. På vilket sätt ska kommunerna få ytterligare inflytande, när de redan i dag har rätt att bevilja dispenser? Det är det ena.

Det andra är bottentrålning. Där beklagar jag att man får bottentråla i Kosterhavets nationalpark och ett fyrtiotal andra marina reservat. I alla fall enligt mig, Lars Tysklind, borde ett marint reservat vara skyddat från storskaligt fiske och särskilt skadliga metoder. Det tycker åtminstone jag att det är uppenbart att bottentrål är, även om det självfallet finns olika trålar.

Anf. 111 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! När det gäller bottentrålning vill jag återigen säga att en av grundpelarna vid bildandet av nationalparken var att fisket skulle få fortsätta. En förutsättning för att få igång den positiva diskussion och den positiva utveckling som gjorde att nationalparken kunde invigas 2009 var just fiskets inställning att göra begränsningar på frivillig väg till att börja med. Sedan skulle detta även skrivas in i de regler som gäller för nationalparken i Kosterhavet. Vi lär väl inte komma överens i fråga om detta, men jag konstaterar bara att det är så.

Det blir alltid så konstigt när vi diskuterar strandskydd. Så fort man vill förändra det och göra det mer ändamålsenligt sägs det att det handlar om att luckra upp det. Och att luckra upp är per definition något dåligt.

Det är sällan en lagstiftning är helt och hållet den bästa möjliga, och den måste kunna förändras. Just när vi talar om strandskydd är det en extrem skillnad på lokala förutsättningar. Jag kommer själv från Bohuskusten, där det är ett enormt stort exploateringsstryck. Men i den inre delen av Bohuslän kanske man inte har något exploateringsstryck alls längs sjöarna. Det är klart att man då måste ha en lagstiftning som går att anpassa till de lokala förhållandena. Sedan blir det en mycket polariserad diskussion.

Vi har här i debatten hört att man talar om människor med stora plånböcker som mer eller mindre koloniserar stränderna, som Jens Holm uttrycker det. Då vill jag återigen säga att det är en extrem skillnad på att bygga strandnära och att bygga på stranden.

Man måste kunna hitta attraktiva lägen som inte äventyrar strandskyddets båda syften. Jag är helt övertygad om att det går, om kommunerna får jobba vidare.

Anf. 112 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det som jag vänder mig mot är att jag än så länge inte har hört någon från den borgerliga sidan och från Sverigedemokraterna som kan ge tydliga svar på vad man menar i den text som man har fått igenom i detta betänkande. Man talar rent generellt om att fler undantag bör möjliggöras från strandskyddslagstiftningen. Om man rent generellt vill ha fler undantag utgår i alla fall jag från att man vill ha till exempel fler dispenser. I nästa andetag talar man nämligen just om att man vill decentralisera systemet ytterligare och att kommunerna ska få mer inflytande. Man ger då en bild av att vi i dag har ett oflexibelt system och att det inte ges dispenser. Men det är helt fel. Det ges otroligt många dispenser från strandskyddet – mer än 4 500 år 2015. Det är decentraliserat så att kommunerna kan ge dessa dispenser. Enligt Naturvårdsverket har den totala ytan av skyddade områden längs våra stränder minskat kraftigt.

Ni måste ta ansvar, Lars Tysklind, för det som ni skriver. Jag tycker inte att ni gör det.

Jag vill också ta upp bottenrålningen. Jag tycker inte att jag på något sätt är historielös. Begreppet historielös i sammanhanget tycker jag är helt apart. Det är inte det som jag talar om. Jag ger inga historiebrevbeskrivningar, utan jag ger en beskrivning av hur det är här och nu. Vi har 40 marina reservat eller andra skyddade områden där man tillåter bottenrålning. Jag tycker att det är mycket märkligt att man tillåter den mest skadliga formen av fiske i våra skyddade marina områden. Det skulle ha varit på sin plats om vi hade kunnat få lite stöd från Liberalerna här. Men i stället kommer de ut som fiskeindustrins främsta beskyddare. Det tycker jag är lite tråkigt.

Anf. 113 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt kommentera detta med bottenrålning nu. Men det sista som Jens Holm sa tyckte jag var lite irrelevant i sammanhanget.

När jag talade om Kosterhavets nationalpark talade jag om ett otroligt småskaligt fiske. Att Jens Holm då säger att vi är fiskeindustrins främsta beskyddare ger inte någon rättvis bild. Men, som sagt, vi kommer nog inte riktigt överens där.

Att man enligt Liberalerna ska kunna ge ytterligare utvidgad rätt att utnyttja strandnära områden handlar om att jobba vidare med LIS-områdena och att de ska få det genomslag som var tänkt 2009 men som inte har fungerat. LIS-områdena – landsbygdsutveckling i strandnära lägen – handlar inte om att det är fritt fram att bygga, utan det ställs ganska höga krav på kommunerna att de utser dessa områden och att detta inte kan göras generellt. Det som jag tycker är den viktiga delen är att regelverket blir förändrat så att dessa möjligheter blir större för kommunerna.

När det gäller decentralisering vill jag påminna om att det är kommunerna som fattar besluten i dag, precis som Jens Holm säger. Länsstyrelserna har överprövningsrätt, och den ifrågasätter i alla fall inte vi från Liberalernas sida. Det handlar om det nationella intresset. Nu överprövas inte så många fall, och det kan man ha synpunkter på. Men det kanske beror på att kommunerna följer lagstiftningen ganska väl.

När det gäller antalet dispenser blir det också lite missvisande. Det är klart att de dispenser som ges inte ges inom de områden som vi diskuterar nu – de lågexploaterade landsbygdsområdena – utan de ges inom de områden där det byggs mycket.

Anf. 114 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Det är svårt att vilja äta kakan och att vilja ha den kvar, tänker jag när jag lyssnar på Lars Tysklind.

Jag håller med om att Liberalerna har stått upp för strandskyddet genom historien. Ni har varit bra på att förändra lagstiftningen och vara med och ta in detta med växt- och djurliv etcetera. Men de senaste åren i regeringen har det varit lite av detta. Tvärtom har det jobbats på att luckra upp strandskyddet.

Jag skulle vilja ställa en fråga. Eftersom Liberalerna är det enda borgerliga oppositionspartiet som inte vill ta bort regeringens satsningar på klimatanpassning, vilket jag tycker är mycket sympatiskt, förstår jag att

Prot. 2016/17:80
15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Liberalerna ser den utmaning som vi har att faktiskt klimatanpassa oss för ett förändrat klimat.

Jag nämnde i mitt anförande att jag tycker att det vore på tiden att vi som politiker, efter att vi har börjat med att i fråga om lagstiftningen titta på människornas behov av stränder för att sedan ta in betydelsen av biologisk mångfald också i lagstiftningen när vi bedömer hur nära stränderna vi kan bygga och så vidare, även tar in klimataspekten.

Därför skulle jag vilja fråga Lars Tysklind om han i likhet med vad Boverket föreslår anser att vi ska vara noga med att vi inte bygger nära stränderna med anledning av klimatförändringarna. Vi skulle kunna komma överens om att ta in en sådan del i lagstiftningen om strandskyddet också.

Anf. 115 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag förstår Stina Bergströms påstående att det är svårt att äta kakan och ha den kvar, men jag tycker inte att det är ett relevant påstående. Det finns inget motsatsförhållande i att stå upp för ett starkt generellt strandskydd och se att det finns möjligheter till lokal anpassning och flexibilitet.

Det finns ett exempel från Öckerö kommun där man – det är säkert tio tolv år sedan nu – gick igenom alla stränder och skapade ett flexibelt strandskydd. Nu fick man inte detta godkänt, för det gick inte med den lagstiftning som fanns då, men strandskyddet varierade från 400 meter, tror jag, ned till 0 meter. Man lade verkligen strandskyddet där det var viktigt, men det var inte möjligt. Det kanske var en extrem lokal anpassning, men vi tycker faktiskt att man ska kunna göra något åt det hållet.

När det gäller att bygga i strandnära lägen kan vi självklart tycka att det är strandskyddslagstiftningen som ska fixa detta. Men det var väl ungefär samtidigt, 2008, som alliansregeringen införde komplement i plan- och bygglagen om att beakta risken för erosion, översvämning och någonting mer. Det syftade just till att man inte skulle bebygga områden där stigande vatten skulle kunna påverka. Man skulle ta med det i planeringen. Det tycker jag egentligen kanske är det mest ändamålsenliga sättet att ge sig på detta, alltså att man i ren byggnadsplanering ser denna risk. Det handlar inte så väldigt mycket om avstånd från vatten, utan det är även där lokala förhållanden.

Jag kan väl hålla med om att jag inte tycker att skärpningen har beaktats i tillräcklig grad. Det kanske behövs ytterligare arbete med det.

Anf. 116 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Lars Tysklind! Det problem som många ledamöter i miljö- och byggnadsnämnder runt om i landet möter när de ska titta på strandskyddsdispensansökningarna är att de inte kan använda argumentet om klimatrisker för att säga att det inte går att bygga. Det är den lagstiftning man använder då, och det finns önskemål om att få det verktyget i kommunerna.

Precis som jag sa i mitt anförande finns det också önskemål från försäkringsbolagen om att titta på detta, för det är ändå så att det kan bli väldigt dyrt. Vi kan också hamna i den situationen att man bygger ett hus, och sedan vill inget försäkringsbolag försäkra huset därför att de ser att riskerna är för stora. Att inte ha ett regelverk som faktiskt kan hjälpa till när

det gäller hur man ska bygga på ett säkert sätt tycker jag också är att svika människor som vill bygga sitt drömhäus.

Jag fick inget ordentligt svar av Lars Tysklinds allianskamrat när jag frågade om den utskottstext som alla de borgerliga partierna har ställt sig bakom. Jag undrade vad man menar med att man vill ha mer undantag från strandskyddsbestämmelserna för att möjliggöra mer socialt blandade bostadsområden. Jag fick inget ordentligt svar på det, men Lars Tysklind kanske kan förklara för mig vad man menar.

Anf. 117 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Om man bygger fastigheter i områden som översvämmas gång på gång har det visat sig att även försäkringsbolagen naturligtvis tröttnar. Det har jag stor förståelse för, och det finns exempel på det.

Jag vill dock ändå påstå att det verktyget finns i plan- och bygglagen i dag, även om det kanske inte utnyttjas tillräckligt. Jag tycker att det är den typen av lagstiftning man ska använda när det gäller planerad bebyggelse. Sedan är det klart att man kan använda miljöbalkens strandskyddslagstiftning också, men då är det andra argument. Strandskyddslagstiftningen bygger nämligen på de grundläggande syftena; det handlar om tillgänglighet och om att bevara växter och djur.

När det däremot gäller lämpligheten i att bygga kan det ju i låglänta områden röra sig om väldigt långa sträckor kring vissa sjöar. Där det är väldigt låglänt kan man behöva låta bli att bygga inom en kilometer. Kopplingen är alltså inte solklar i att man ska använda strandskyddslagstiftningen till detta. Det kan dock vara så att vi måste titta på och ytterligare förstärka betydelsen och tillämpningen av det som redan finns skrivet i plan- och bygglagen. Det var i alla fall en väldigt viktig faktor när det infördes; det handlade om att man i kommunerna skulle ta hänsyn till eventuella klimatförändringar som är oundvikliga.

När det gäller detta med socialt boende har det väl lite olika betydelse för oss. Jag ser det som att man genom att man får tillfälle att bygga kan få en blandning av åretrunthus och fritidshus och att man kan få olika upplåtelseformer. På vissa ställen kanske man även på landsbygden ska bygga hyreshus i attraktiva lägen – det görs ju längs kuststräckor och så vidare bara för att folk ska kunna flytta dit under rimliga förutsättningar. Det finns alltså många varianter av detta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU19
Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter (skr.
2016/17:52)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

Prot. 2016/17:80
15 mars

Naturvård och områdeskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björmlandets nationalpark

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.44 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 mars

SoU12 Riksrevisionens rapport om säkra och effektiva läkemedel

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

43 för res. 1

19 för res. 2

237 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Lena Hallengren (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Isabella Hökmark (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

240 för utskottet

42 för res. 1

18 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 22 MP, 17 C, 16 L, 14 KD

För res. 1: 41 SD, 1 -

Avstod: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

FiU25 Statlig förvaltning och statistikfrågor

Punkt 4 (Staten som arbetsgivare)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

265 för utskottet

18 för res. 2

17 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 41 SD, 21 MP, 17 C, 16 L

För res. 2: 18 V

Avstod: 1 S, 1 MP, 14 KD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Faradj Koliev (S) och Carl Schlyter (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 6 (Studentbostäder i uppdraget för Akademiska Hus AB)

1. utskottet

2. res. 4 (M)

Votering:

209 för utskottet

73 för res. 4

18 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 41 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 14 KD, 1 -

För res. 4: 73 M

Avstod: 2 S, 16 L

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Teres Lindberg (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU28 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU29 Förlängning av Sveriges deltagande i IMF:s nya lånearrangemang (NAB)

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU37 Riksrevisionens rapport om Statens servicecenter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU5 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Punkt 2 (Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

282 för utskottet

18 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 41 SD, 22 MP, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 1: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

258 för utskottet

42 för res. 2

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 14 KD

För res. 2: 41 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Signalspaning och massförstörelsevapen)

1. utskottet

2. res. 3 (L, M, KD)

Votering:

196 för utskottet

104 för res. 3

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 40 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 1 -

För res. 3: 73 M, 1 SD, 16 L, 14 KD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 8 (Statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

162 för utskottet

138 för res. 7

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 73 M, 41 SD, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 7: 98 S, 22 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU6 Militära frågor

Punkt 1 (Försvarsmaktsorganisationen)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

243 för utskottet

41 för res. 1

16 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 1 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 14 KD

För res. 1: 40 SD, 1 -

Avstod: 16 L

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Utländsk verksamhet på svenska övnings- och skjutfält)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

209 för utskottet

18 för res. 6

73 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 41 SD, 22 MP, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 6: 18 V

Avstod: 73 M

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Försvarsmaktens samverkan med polis och näringsliv)

1. utskottet

2. res. 9 (M, SD)

Votering:

185 för utskottet

115 för res. 9

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 14 KD

För res. 9: 73 M, 41 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Prot. 2016/17:80

15 mars

Punkt 6 (Översyn av civil-militär samverkan och av stödet till samhället)

1. utskottet
2. res. 10 (S, MP)

Votering:

180 för utskottet

119 för res. 10

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 73 M, 41 SD, 17 C, 18 V, 15 L, 14 KD, 1 -

För res. 10: 97 S, 22 MP

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 4 L, 2 KD, 1 -

Punkt 9 (Hemvärnet)

1. utskottet

2. res. 13 (M)

Votering:

186 för utskottet

73 för res. 13

41 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 1 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 14 KD

För res. 13: 73 M

Avstod: 40 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 11 (Övnings- och skjutfält)

1. utskottet

2. res. 17 (S, MP)

Votering:

181 för utskottet

119 för res. 17

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 73 M, 41 SD, 1 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 17: 98 S, 21 MP

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 13 (Frivilligorganisationer)

1. utskottet

2. res. 19 (M)

3. res. 20 (KD)

Förberedande votering:

73 för res. 19

14 för res. 20

213 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 19.

Huvudvotering:
211 för utskottet
73 för res. 19
14 avstod
51 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 41 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 15 L, 1 -
För res. 19: 73 M
Avstod: 14 KD
Frånvarande: 16 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 4 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU9 Åldersgräns för kosmetiska solarier

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (L, M, C)

Votering:

150 för utskottet
106 för res. 1
42 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 21 MP, 18 V, 14 KD

För res. 1: 73 M, 17 C, 16 L

Avstod: 41 SD, 1 -

Frånvarande: 16 S, 11 M, 6 SD, 4 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Illegal användning av starka laserpekare)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

256 för utskottet

42 för res. 3

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 72 M, 22 MP, 17 C, 18 V, 15 L, 14 KD

För res. 3: 41 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 4 L, 2 KD, 1 -

Åsa Coenraads (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU7 Arbetsrätt

Punkt 2 (Nya anställningsformer för sänkta trösklar m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (M)
3. res. 4 (SD)
4. res. 5 (C)
5. res. 6 (L)
6. res. 7 (KD)

Förberedande votering 1:

16 för res. 6
14 för res. 7
267 avstod
52 frånvarande
Kammaren biträdde res. 6.

Håkan Svenneling (V) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 2:

17 för res. 5
16 för res. 6
266 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 5.

Förberedande votering 3:

42 för res. 4
17 för res. 5
241 avstod
49 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 4:

72 för res. 3
41 för res. 4
186 avstod
50 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.

Robert Stenkvist (SD) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Huvudvotering:

138 för utskottet
73 för res. 3
89 avstod
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 22 MP, 18 V

För res. 3: 73 M

Avstod: 41 SD, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Stärkt anställningsskydd)

1. utskottet
2. res. 8 (V)

Votering:

280 för utskottet

19 för res. 8

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 40 SD, 21 MP, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 8: 1 SD, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 4 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Turordningsreglerna i anställningsskyddslagen)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)

Votering:

194 för utskottet

41 för res. 10

64 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 22 MP, 1 V

För res. 10: 40 SD, 1 -

Avstod: 17 C, 17 V, 16 L, 14 KD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Emma Wallrup (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Utökad rätt till ledighet)

1. utskottet
2. res. 16 (M)

Votering:

171 för utskottet

73 för res. 16

56 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L

För res. 16: 73 M

Avstod: 41 SD, 14 KD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 8 (Uthyrning av arbetstagare)

1. utskottet
2. res. 19 (V)

Votering:

282 för utskottet

18 för res. 19

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 41 SD, 22 MP, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 19: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU8 ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU14 Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU4 Kommissionens arbetsprogram 2017

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 1 (SD)

3. motiveringen i res. 2 (V)

Förberedande votering:

Kammaren antog med acklamation res. 1 som motförslag i huvudvoteringen.

Huvudvotering:

232 för utskottet

41 för res. 1

27 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 70 M, 1 SD, 22 MP, 16 C, 15 L, 14 KD

För res. 1: 40 SD, 1 -

Avstod: 4 S, 3 M, 1 C, 18 V, 1 L

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Peter Jeppsson och Suzanne Svensson (båda S) samt Hans Wallmark (M) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

MJU8 Biologisk mångfald

Punkt 1 (Naturvårdsdirektiven)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 3 (KD)

Förberedande votering:

42 för res. 1

14 för res. 3

244 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

227 för utskottet

42 för res. 1

31 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 22 MP, 18 V, 16 L

För res. 1: 41 SD, 1 -

Avstod: 17 C, 14 KD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 2 (Skarv och säl)

1. utskottet

2. res. 4 (M, KD)

Votering:

171 för utskottet

87 för res. 4

42 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L

För res. 4: 73 M, 14 KD

Avstod: 41 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 6 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Ekonomiska villkor vid skydds jakt)

1. utskottet

2. res. 11 (C, SD)

Votering:

168 för utskottet

58 för res. 11

73 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2016/17:80

15 mars

Prot. 2016/17:80
15 mars

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 22 MP, 18 V, 16 L, 14 KD
För res. 11: 40 SD, 17 C, 1 -
Avstod: 73 M
Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Artskydd m.m.)

1. utskottet
2. res. 14 (V)
Votering:
149 för utskottet
18 för res. 14
132 avstod
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 22 MP, 16 L, 14 KD
För res. 14: 18 V
Avstod: 1 S, 73 M, 40 SD, 17 C, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 8 (Genetiskt modifierade organismer)

1. utskottet
2. res. 16 (M)
Votering:
227 för utskottet
72 för res. 16
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 1 M, 40 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 14 KD, 1 -
För res. 16: 72 M
Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Olof Lavesson (M) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU9 Naturvård och områdesskydd

Punkt 3 (Marina skyddade områden)

1. utskottet
2. res. 5 (V)
Votering:
150 för utskottet
18 för res. 5
131 avstod
50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 22 MP, 16 L, 14 KD

För res. 5: 18 V

Avstod: 73 M, 40 SD, 17 C, 1 -

Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Reformering av strandskyddet)

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

166 för utskottet

133 för res. 6

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 S, 73 M, 40 SD, 1 MP, 17 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 6: 94 S, 21 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Jonas Gunnarsson och Teres Lindberg (båda S) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Strandskydd och hästnäringen)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

Votering:

280 för utskottet

18 för res. 7

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 40 SD, 21 MP, 18 V, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 7: 1 MP, 17 C

Frånvarande: 16 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Begränsning av det generella strandskyddet)

1. utskottet

2. res. 8 (M)

3. res. 9 (KD)

Förberedande votering:

74 för res. 8

14 för res. 9

211 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Elisabet Knutsson (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot. 2016/17:80
15 mars

Huvudvotering:
212 för utskottet
73 för res. 8
14 avstod
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 40 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 1 -
För res. 8: 73 M
Avstod: 14 KD
Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 11 (Allemansrätten och ockupation av privat mark)

1. utskottet
2. res. 12 (C, M, SD)

Votering:
169 för utskottet
130 för res. 12
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 1 SD, 22 MP, 18 V, 16 L, 14 KD
För res. 12: 73 M, 39 SD, 17 C, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU16 Utvidgning av Tivedens nationalpark

Punkt 2 (Parkens syften och föreskrifter för att säkerställa syftena)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:
258 för utskottet
41 för res. 1
50 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 73 M, 22 MP, 17 C, 18 V, 16 L, 14 KD
För res. 1: 40 SD, 1 -
Frånvarande: 15 S, 11 M, 7 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU17 Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU19 Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2016) 864 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el (omarbetning)

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 14 mars

2016/17:368 Arbetskraftsinvandring

av *Johanna Jönsson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:369 IS-återvändare

av *Roger Haddad* (L)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:370 Effekter av flygskatten

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 mars

2016/17:1036 Integrationsåtgärder i Migrationsverkets uppdrag

av *Anders Åkesson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1037 Marginalskatter

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1038 Vinterdäck för tunga fordon

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1039 Förändringar i regelverket angående arbetskraftsinvandring

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1040 Utrikesministerns möte med chefen för Provstoppsavtals genomförandeorganisation (CTBTO)

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2016/17:80
15 mars

2016/17:1041 Barnen i Syrien

av *Tina Acketoft* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1042 Försenad nationell cykelstrategi

av *Solveig Zander* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1043 Fler kvinnliga företagare

av *Lars Beckman* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1044 Arbete med incitament i det nya pliktssystemet

av *Daniel Bäckström* (C)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1045 Försvarsmaktens behov av officerare

av *Daniel Bäckström* (C)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1046 Rättssäker prövning för alla i Skaraborg

av *Cecilia Widegren* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 mars

2016/17:990 Utnyttjandet av minderåriga för kriminell verksamhet

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:969 Hemvärnet som stöd till polisen

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:997 Utbyggnad av E4 mellan Hudiksvall och Sundsvall

av *Eva Lohman* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1009 Utbyggnad av E4 mellan Gävle och Söderhamn

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1001 Byggstartsbeslut i Gävle hamn

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1010 A-traktorer

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1018 Situationen på Nationellt forensiskt centrum

av *Beatrice Ask* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1017 Utredning om särskilda persontransporter
av *Emma Wallrup* (V)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1027 Vinterunderhållet på statliga vägar
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2016/17:80
15 mars
-----

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.36.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 29 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 67 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 100 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Arbetsrätt	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU7	2
Anf. 1 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	2
Anf. 2 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	4
Anf. 3 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	7
Anf. 4 ALI ESBATI (V)	9
Anf. 5 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	12
Anf. 6 ALI ESBATI (V) replik	13
Anf. 7 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	14
Anf. 8 ALI ESBATI (V) replik	14
Anf. 9 FREDRIK MALM (L)	15
Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	16
Anf. 11 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S)	18
Anf. 12 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	20
Anf. 13 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	21
Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	21
Anf. 15 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	22
Anf. 16 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	22
Anf. 17 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	23
Anf. 18 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	23
Anf. 19 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	24
Anf. 20 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik	24
Anf. 21 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	25
Anf. 22 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik	25
Anf. 23 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	26
Anf. 24 MARCO VENEGAS (MP)	27
(Beslut fattades under § 14.)	27
§ 7 ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin	28
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU8	28
(Beslut fattades under § 14.)	28
§ 8 Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om människa väpnader och celler	28
Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU14	28
(Beslut fattades under § 14.)	28
§ 9 Kommissionens arbetsprogram 2017	28
Utrikesutskottets utlåtande 2016/17:UU4	28
Anf. 25 PYRY NIEMI (S)	28
Anf. 26 MARGARETA CEDERFELT (M)	30
Anf. 27 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	32
Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C)	33
Anf. 29 BIRGITTA OHLSSON (L)	34

Anf. 30	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	36
Anf. 31	Statsrådet ANN LINDE (S)	38
Anf. 32	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	41
Anf. 33	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	42
Anf. 34	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	42
Anf. 35	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	43
Anf. 36	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	43
Anf. 37	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	43
Anf. 38	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	44
Anf. 39	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	44
Anf. 40	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	45
Anf. 41	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	45
Anf. 42	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	46
Anf. 43	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	46
Anf. 44	BIRGITTA OHLSSON (L) replik	47
Anf. 45	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	47
Anf. 46	BIRGITTA OHLSSON (L) replik	48
Anf. 47	Statsrådet ANN LINDE (S) replik	48
Anf. 48	JEFF AHL (SD)	49
Anf. 49	PYRY NIEMI (S) replik	50
Anf. 50	JEFF AHL (SD) replik	50
Anf. 51	PYRY NIEMI (S) replik	51
Anf. 52	JEFF AHL (SD) replik	51
Anf. 53	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	52
Anf. 54	JEFF AHL (SD) replik	52
Anf. 55	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	53
Anf. 56	JEFF AHL (SD) replik	53
Anf. 57	JENS HOLM (V)	54
Anf. 58	JEFF AHL (SD) replik	55
Anf. 59	JENS HOLM (V) replik	55
Anf. 60	JEFF AHL (SD) replik	55
Anf. 61	JENS HOLM (V) replik	56
	(Beslut fattades under § 14.)	56
§ 10	Biologisk mångfald	56
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU8	56
Anf. 62	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	56
Anf. 63	RUNAR FILPER (SD)	59
Anf. 64	JENS HOLM (V)	60
Anf. 65	JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	62
Anf. 66	JENS HOLM (V) replik	62
Anf. 67	JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	62
Anf. 68	JENS HOLM (V) replik	63
Anf. 69	MAGNUS OSCARSSON (KD)	63
Anf. 70	JENS HOLM (V) replik	64
Anf. 71	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	65
Anf. 72	JENS HOLM (V) replik	65
Anf. 73	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	65
Anf. 74	MONICA HAIDER (S)	65
Anf. 75	EMMA NOHRÉN (MP)	67
Anf. 76	JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	69
Anf. 77	EMMA NOHRÉN (MP) replik	70

Anf. 78 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	70
Anf. 79 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	70
Anf. 80 LARS TYSKLIND (L)	71
Anf. 81 STINA BERGSTRÖM (MP).....	73
(Beslut fattades under § 14.)	74
§ 11 Naturvård och områdesskydd, Utvidgning av Tivedens nationalpark och Utvidgning av Björnlandets nationalpark	74
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU9	74
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU16	74
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU17	74
Anf. 82 JOHAN BÜSER (S).....	74
Anf. 83 JESPER SKALBERG KARLSSON (M).....	76
Anf. 84 JOHAN BÜSER (S) replik.....	79
Anf. 85 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	79
Anf. 86 JOHAN BÜSER (S) replik.....	80
Anf. 87 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	80
Anf. 88 RUNAR FILPER (SD).....	81
Anf. 89 STINA BERGSTRÖM (MP)	83
Anf. 90 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	85
Anf. 91 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	86
Anf. 92 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik.....	86
Anf. 93 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	86
Anf. 94 ESKIL ERLANDSSON (C).....	87
Anf. 95 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	88
Anf. 96 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	88
Anf. 97 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	88
Anf. 98 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	89
Anf. 99 JENS HOLM (V)	89
Anf. 100 LARS-AXEL NORDELL (KD)	91
Anf. 101 JENS HOLM (V) replik	92
Anf. 102 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	93
Anf. 103 JENS HOLM (V) replik	93
Anf. 104 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	93
Anf. 105 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	94
Anf. 106 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	94
Anf. 107 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	94
Anf. 108 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	95
Anf. 109 LARS TYSKLIND (L)	95
Anf. 110 JENS HOLM (V) replik	97
Anf. 111 LARS TYSKLIND (L) replik	98
Anf. 112 JENS HOLM (V) replik	98
Anf. 113 LARS TYSKLIND (L) replik	99
Anf. 114 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	99
Anf. 115 LARS TYSKLIND (L) replik	100
Anf. 116 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	100
Anf. 117 LARS TYSKLIND (L) replik	101
(Beslut fattades under § 14.)	101
§ 12 Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter	101

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU19.....	101	Prot. 2016/17:80
(Beslut fattades under § 14.).....	101	15 mars
Ajournering.....	102	-----
Återupptaget sammanträde.....	102	
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 2 mars.....	102	
SoU12 Riksrevisionens rapport om säkra och effektiva läkemedel.....	102	
FiU25 Statlig förvaltning och statistikfrågor.....	102	
FiU28 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden.....	103	
FiU29 Förlängning av Sveriges deltagande i IMF:s nya lånearrangemang (NAB).....	103	
FiU37 Riksrevisionens rapport om Statens servicecenter.....	103	
FöU5 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.....	103	
FöU6 Militära frågor.....	105	
FöU9 Åldersgräns för kosmetiska solarier.....	107	
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	108	
AU7 Arbetsrätt.....	108	
AU8 ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin.....	110	
SoU14 Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler.....	110	
UU4 Kommissionens arbetsprogram 2017.....	110	
MJU8 Biologisk mångfald.....	111	
MJU9 Naturvård och områdesskydd.....	112	
MJU16 Utvidgning av Tivedens nationalpark.....	114	
MJU17 Utvidgning av Björnlandets nationalpark.....	114	
FiU19 Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter.....	114	
§ 15 Bordläggning.....	115	
§ 16 Anmälan om interpellationer.....	115	
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	115	
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	116	
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.36.....	117	